

تحلیل و طراحی سازه‌ها با استفاده از

ETABS2016

تهیه و تنظیم:

هادی دهقان

Telegram: @SchoolofCivilSoft

Instagram: <https://www.instagram.com/schoolofcivilsoft>

پاییز ۹۸

School Of Civil Soft

انجام پروژه های دانشجویی مهندسی عمران (کارشناسی و کارشناسی ارشد)

تلفن: ۰۹۳۹ ۳۷۵ ۴۰۰۱

Info@SoftCivil.ir
30vil68@Gmail.com

ایمیل:

@SoftCivIir

تلگرام:

@SoftCivil.ir

اینستاگرام:

<p>پروژه های درسی و جستجوی مطلب</p> <p>کارشناسی ارشد</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>پروژه های اتوکد</p> <p>AutoCad</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>تحلیل استاتیکی غیرخطی</p> <p>PushOver Analysis</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>
<p>انجام پروژه های دستی و نرم افزاری</p> <p>Steel Projects</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>سمینارهای</p> <p>مهندسی عمران</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>سمینارهای ارشد</p> <p>مهندسی عمران</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>
<p>آموزش طراحی سازه های فولادی و بتنی درکریج و فوردیس</p> <p>ETABS</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>ارسال مطلب و پروژه آباکوس</p> <p>ABAQUS</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>طراحی یا SAP، طراحی دستی، آموزش گام به گام انجام پروژه</p> <p>سوله</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>
<p>انجام پروژه های دستی و نرم افزاری</p> <p>Concrete Projects</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>تحلیل تاریخچه زمانی</p> <p>TIME HISTORY</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	
<p>پروپوزال</p> <p>مهندسی عمران</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	<p>ترجمه متون و مقالات</p> <p>مهندسی عمران</p> <p>۰۹۳۹-۳۷۵-۴۰۰۱</p> <p>توسط کارشناس ارشد مهندسی عمران - سازه</p>	

فهرست مطالب

۶	فصل ۱- مدل سازی
۶	۱-۱- خطوط شبکه
۷	۲-۱- خطوط شبکه و تیرریزی
۸	۳-۱- کامل کردن هندسه
۹	۴-۱- تعریف مشخصات مصالح
۹	۱-۴-۱- تعریف مشخصات فولادی
۱۴	۲-۴-۱- تعریف مشخصات بتن
۱۷	۳-۴-۱- تعریف مشخصات میلگرد
۱۹	۵-۱- تعریف مقاطع
۱۹	۱-۵-۱- مقاطع فولادی
۴۰	۲-۵-۱- مقاطع بتنی
۴۹	۳-۵-۱- تعریف انواع سقف ها
۵۵	فصل ۲- بارگذاری
۵۵	۱-۲- انواع بار
۵۵	۱-۲- تعریف انواع بار در نرمافزار
۵۷	۲-۱-۲- بار مرده و زنده کفها
۶۴	۳-۱-۲- بار خطی مرده
۶۷	۴-۱-۲- بار پارتیشن
۶۹	۵-۱-۲- بار دستگاه پله
۷۰	۶-۱-۲- بار آسانسور

فصل ۱- مدل سازی

۷۲	۲-۱-۷- بار برف
۷۷	۲-۱-۸- بار زلزله
۸۴	۲-۱-۹- تعریف نیروی زلزله استاتیکی
۸۶	
۹۰	۲-۱-۱۰- منظور کردن ۳۰ درصد زلزله متعامد
۹۲	۲-۱-۱۱- بارهای خیالی
۹۵	۲-۱-۱۲- بار Wall برای اصلاح جرم لرزه ای
۹۸	۲-۱-۱۳- ترکیب بارها (Load Combination)
۱۰۰	۲-۱-۱۴- اثرات P-Δ
۱۲۱	فصل ۳- تحلیل سازه
۱۲۱	۳-۱- کنترل خطاهای ترسیمی مدل
۱۲۲	۳-۲- محاسبه مرکز سختی
۱۲۳	۳-۳- تحلیل سازه و بررسی نتایج تحلیل
۱۲۴	۳-۲-۳- بررسی پایداری سازه و خطاهای آنالیز
۱۲۴	۳-۳-۳- کنترل نامنظمی پیشگی
۱۳۱	فصل ۴- طراحی سازه های فولادی
۱۳۱	۴-۱- انجام تنظیمات در قسمت Preferences
۱۳۲	۴-۱-۱- انتخاب آئین نامه مورد نظر
۱۳۲	۴-۱-۲- انتخاب نوع سیستم باربر جانبی
۱۳۴	۴-۱-۳- انتخاب گروه لرزه ای سازه
۱۳۵	۴-۱-۴- ضریب اهمیت
۱۳۶	۴-۱-۵- تعیین درجه نامعینی

فصل ۱- مدل سازی

- ۱۳۷..... ۴-۱-۶- تعیین ضریب Sds
- ۱۳۸..... ۴-۱-۷- تعیین ضریب رفتار
- ۱۳۸..... ۴-۱-۸- تعیین Ω_0
- ۱۳۹..... ۴-۱-۹- تعیین ضریب Cd
- ۱۳۹..... ۴-۱-۱۰- تعیین روش طراحی
- ۱۴۰..... ۴-۱-۱۱- تعیین نوع آنالیز
- ۱۴۴..... ۴-۱-۱۲- تعیین چگونگی در نظر گرفتن بارهای فرضی
- ۱۴۵..... ۴-۱-۱۳- تعیین ضرایب کاهش مقاومت
- ۱۴۵..... ۴-۱-۱۴- تعیین کنترل ضوابط لرزه ای
- ۱۴۶..... ۴-۱-۱۵- تعیین کنترل و یا عدم کنترل ترکیبات بار ویژه
- ۱۴۶..... ۴-۱-۱۶- تعیین چگونگی اتصال ورق مضاعف به جان ستون H شکل
- ۱۴۷..... ۴-۱-۱۷- تعیین نوع جوشکاری برای مقاطع توخالی
- ۱۴۸..... ۴-۱-۱۸- تعیین کاهش یا عدم کاهش ضخامت اسمی جان پروفیل
- ۱۴۹..... فصل ۵- طراحی سازه های بتنی
- ۱۴۹..... ۵-۱- انجام تنظیمات در قسمت Preferences
- ۱۵۰..... ۵-۱-۲- انتخاب آئین نامه مورد نظر
- ۱۵۰..... ۵-۱-۳- انتخاب گروه لرزه ای سازه
- ۱۵۰..... ۵-۱-۴- تعیین Ω_0
- ۱۵۱..... ۵-۱-۵- تعیین درجه نامعینی
- ۱۵۱..... ۵-۱-۶- تعیین ضریب Sds
- ۱۵۳..... ۵-۲- تعیین شکل پذیری سازه بتنی
- ۱۵۴..... ۵-۳- انتخاب ترکیب بار طراحی

فصل ۱- مدل سازی

فصل ۶- تحلیل دینامیکی ۱۵۵

۶-۱-۱- تحلیل طیفی ۱۵۵

۶-۱-۲- تعداد مودهای نوسان ۱۵۶

۶-۱-۳- اعمال ضابطه ۱۰۰-۳۰ در تحلیل دینامیکی طیفی ۱۵۸

۶-۱-۴- همپایه کردن ۱۶۲

فصل ۱-

مدل سازی

۱-۱- خطوط شبکه

به منظور انتقال خطوط شبکه از اتوکد به نرم افزار Etabs2016 مراحل زیر دنبال می شود:

- ۱- کپی کردن خطوط شبکه
- ۲- انتقال خطوط شبکه به مختصات مورد نظر (معمولا مبدا مختصات)
- ۳- ساختن لایه جدیدی مانند Grid
- ۴- تعریف خطوط شبکه در لایه جدید
- ۵- استفاده از دستور Write block و ذخیره مجزای خطوط شبکه به فرمت Dxf
- ۶- باز کردن برنامه Etabs و اعمال تنظیمات اولیه مربوط به آئین نامه
- ۷- اعمال تنظیمات مربوط به تعداد و ارتفاع طبقات
- ۸- ویرایش خطوط شبکه موجود از طریق راست کلیک کردن روی صفحه و انتخاب گزینه Add/Modify Grids
- ۹- اعمال تنظیمات مربوط به واحدها (سازگار بودن واحد فایل اتوکد معماری و Etabs)
- ۱۰- وارد کردن خطوط شبکه از فایل اتوکد
- ۱۱- ویرایش نام خطوط شبکه

فصل ۱- مدل سازی

۲-۱- خطوط شبکه و تیریزی

در صورتی که قصد داشته باشیم خطوط شبکه و تیریزی را مستقیماً از اتوکد به Etabs2016 منتقل کنیم، مراحل زیر باید دنبال شود:

- ۱- کپی کردن خطوط شبکه
- ۲- انتقال خطوط شبکه به مختصات مورد نظر (معمولاً مبدا مختصات)
- ۳- ساختن لایه جدیدی مانند Grid
- ۴- تعریف خطوط شبکه در لایه جدید
- ۵- استفاده از دستور Write block و ذخیره مجزای خطوط شبکه به فرمت Dxf
مراحل ۱ تا ۵ در آموزش قبلی انجام شده است.
- ۶- ساختن لایه جدیدی برای تیرها مانند Beams در فایل اصلی
- ۷- انتخاب لایه Beams
- ۸- وصل کردن مرکز به مرکز ستون ها
کلیه در این مرحله باید به بازشوها مطابق نقشه معماری توجه ویژه شود (بعنوان مثال تیری از وسط بازشو عبور نکند)
- ۹- استفاده از دستور Write block و ذخیره تیریزی به فرمت Dxf
- ۱۰- باز کردن برنامه Etabs و اعمال تنظیمات اولیه مربوط به آئین نامه
- ۱۱- اعمال تنظیمات مربوط به تعداد و ارتفاع طبقات
- ۱۲- وارد کردن خطوط شبکه از مسیر File/import/.DXF File Architectural Grids
- ۱۳- اعمال تنظیمات مربوط به واحدها (سازگار بودن واحد فایل اتوکد معماری و Etabs)
- ۱۴- ویرایش نام خطوط شبکه
- ۱۵- وارد کردن تیریزی از مسیر File/import/.DXF File of Floor Plan
- ۱۶- انتخاب لایه Beams، واحد متریک و شماره طبقه مورد نظر

۱-۳-۱- کامل کردن هندسه

۱- ویرایش ارتفاع و نام طبقات در صورت نیاز از طریق راست کلیک روی صفحه و انتخاب

Add/Modify Grids

۱-۱- تغییر نام طبقات

۱-۲- تغییر کد ارتفاعی Base (معمولا کد ارتفاعی موجود در پلان ها، کد ارتفاعی معماری است. با در

نظر گرفتن ۴۰ سانتی متر کف سازی از روی پی و با فرض کد ارتفاعی معماری ± 0.00 برای پایین ترین طبقه، کد سازه ای روی پی -0.4 خواهد بود).

۱-۳- انتخاب طبقه اول بعنوان طبقه Master و شبیه کردن بقیه طبقات به آن.

۲- کپی کردن تیرریزی انتقال یافته از اتوکد به بقیه طبقات

۳- ترسیم ستون

۴- ترسیم کف های طبقات

فصل ۱- مدل سازی

۴-۱- تعریف مشخصات مصالح

۱-۴-۱- تعریف مشخصات فولادی

که مدول الاستیسیته و ضریب پواسون مصالح فولادی مطابق بند ۴-۱-۱۰ مبحث دهم مقررات ملی ساختمان تعریف می شود.

۱-۴-۱-۱۰ از نظر این مبحث، مدول الاستیسیته (ضریب ارتجاعی) مصالح فولادی (E) مساوی 2×10^5 مگاپاسکال در نظر گرفته می شود.

۱-۴-۱-۱۰ از نظر این مبحث، ضریب پواسون مصالح فولادی (ν) مساوی 0.3 در نظر گرفته می شود.

که جرم واحد حجم فولاد مصرفی رایج 7850Kg/m^3 می باشد. فولاد مصرفی رایج در ایران فولاد ST-37 است.

که تنش تسلیم مورد انتظار و یا موثر فولاد با تعریفی ضریبی تحت عنوان R_y مطابق بند ۳-۲-۳-۱۰ تعریف می شود.

۱-۳-۲-۳-۱۰ ضریب R_y تولیدات فولاد

طبق تعریف، ضریب R_y عبارت است از نسبت تنش تسلیم مورد انتظار به حداقل تنش تسلیم تعیین شده، که به منظور در نظر گرفتن افزایش مقاومت مورد نیاز باید در محاسبات مدنظر قرار گیرد. کاربرد ضریب R_y در محاسبات لرزه‌ای سازه‌های با شکل پذیری مختلف در بخش‌های مربوطه ارائه شده است. مقدار ضریب R_y از رابطه زیر تعیین می‌شود.

$$R_y = \frac{F_{ye}}{F_y} \quad (1-2-3-10)$$

که در آن:

F_y = تنش تسلیم تعیین شده فولاد

F_{ye} = تنش تسلیم مورد انتظار فولاد

ضریب R_y اساساً برای انواع تولیدات فولاد متفاوت بوده و به عوامل متعددی نظیر شکل مقاطع، افزودنی‌های به کار رفته در طی روند تولید فولاد در کارخانجات بستگی دارد. مطابق مقررات این مبحث ضریب R_y باید به شرح جدول ۱-۲-۳-۱۰ در نظر گرفته شود.

جدول ۱-۲-۳-۱۰ مقادیر R_y برای انواع تولیدات فولاد

R_y	نوع محصول
۱/۲۵	مقاطع لوله‌ای و قوطی شکل نورد شده
۱/۲۰	سایر مقاطع نورد شده شامل مقاطع I شکل، H شکل، ناودانی، نبشی و سپری
۱/۱۵	مقاطع ساخته شده از ورق، ورق‌ها و تسمه‌ها

☞ تنش تسلیم موثر مقاطع ساخته شده از ورق (ستون، تیورق، بادبند و ...)

$F_{ye} =$

☞ تنش تسلیم موثر مقاطع نورد شده

$F_{ye} =$

☹ کاربرد تنش تسلیم موثر:

☺ مطابق بند ۳-۱۰-۳-۱۰ در طراحی اتصالات مهاربندی‌ها نیاز به تنش تسلیم موثر می‌باشد. ایتبس قادر

خواهد بود نیروی طراحی اتصال مهاربند را بر اساس ضوابط آیین نامه محاسبه کند.

فصل ۱- مدل سازی

☺ کنترل مقاومت تیرها، ستون‌ها و اتصالات آن‌ها مطابق بند ۱۰-۳-۱۱-۲. در این حالت نیاز به تنش تسلیم موثر می‌باشد. برای کنترل این بند نیروها بصورت دستی محاسبه شده و به سازه وارد می‌گردد.

☹ در صورتی که در پروژه‌ی فولادی مورد نظر هم از مقاطع نورد شده و هم از مقاطع ساخته شده از تیورق استفاده شود، چگونه باید ضریب R_y را در نرم افزار معرفی کرد؟

فصل ۱- مدل سازی

۱-۱-۴-۱- تعریف خصوصیات مقاطع نورد شده

Material Property Data

General Data

Material Name: S240-Roller
 Material Type: Steel
 Directional Symmetry Type: Isotropic
 Material Display Color: [Color Selection] Change...
 Material Notes: [Text Area] Modify/Show Notes...

Material Weight and Mass

Specify Weight Density Specify Mass Density

Weight per Unit Volume: 76.9822 kN/m³
 Mass per Unit Volume: 7850 kg/m³

Mechanical Property Data

Modulus of Elasticity, E: 200000 MPa
 Poisson's Ratio, U: 0.3
 Coefficient of Thermal Expansion, A: 0.000117 1/C
 Shear Modulus, G: 76923.08 MPa

Design Property Data

Modify/Show Material Property Design Data...

Advanced Material Property Data

Nonlinear Material Data... Material Damping Properties...
 Time Dependent Properties...

OK Cancel

Material Property Design Data

Material Name and Type

Material Name: S240-Roller
 Material Type: Steel, Isotropic

Design Properties for Steel Materials

Minimum Yield Stress, Fy: 240 MPa
 Minimum Tensile Strength, Fu: 370 MPa
 Effective Yield Stress, Fye: 288 MPa
 Effective Tensile Strength, Fue: 444 MPa

OK Cancel

شکل (۱-۱) تعریف خصوصیات مقاطع نورد شده

فصل ۱- مدل سازی

۱-۴-۲- تعریف خصوصیات مقاطع ساخته شده از ورق

شکل (۱-۲) تعریف خصوصیات مقاطع ساخته شده از ورق

فصل ۱- مدل سازی

۱-۴-۲- تعریف مشخصات بتن

۱-۴-۲-۱- مقاومت فشاری بتن

در طراحی سازه‌های بتنی محدودیت مقاومت مشخصه‌ی بتن بر اساس بند ۹-۳-۳-۳ پیشنهادی مبحث نهم مطابق جدول زیر است:

جدول (۱-۱) مقاومت فشاری بتن

شکل پذیری	بتن	حداقل مقاومت فشاری	حداکثر مقاومت فشاری
متوسط	معمولی	20 Mpa	بدون محدودیت*
ویژه	معمولی	25 Mpa	70 Mpa

* با توجه به امکانات کارخانه‌ی تولید کننده بتن در محل پروژه مورد تأیید اداره‌ی استاندارد

۹-۳-۳-۳ مقدار f'_c باید با توجه به محدودیت‌های زیر، در نظر گرفته شود:

الف- در کاربری‌های عمومی، حداقل مقدار f'_c برای انواع بتن‌های معمولی و سبک برابر با ۲۰ مگا پاسکال بوده و محدودیتی برای مقدار حداکثر آن وجود ندارد.

ب- در سیستم‌های سازه‌ای ویژه، که شامل قابها و یا دیوارهای سازه‌ای ویژه و یا ترکیبات آنهاست، حداقل مقدار f'_c برای بتن‌های معمولی و سبک ۲۵ مگا پاسکال میباشد. مقدار حداکثر f'_c برای بتن‌های معمولی به ۷۰ مگا پاسکال و در بتن‌های سبک به ۳۵ مگا پاسکال محدود میشود.

۹-۲۰-۲-۵ مشخصات مصالح

۹-۲۰-۲-۱-۵ بتن مورد استفاده در اعضای مقاوم در برابر زلزله برای سازه‌های با شکل پذیری زیاد نباید کمتر از رده C۲۵ و برای ساختمان‌های با شکل پذیری متوسط و کم نباید کمتر از رده C۲۰ باشد.

۱-۴-۲-۱- رده بتن

بتن در مبحث نهم براساس مقاومت مشخصه آن برحسب واحد مگا پاسکال رده بندی می شود.

فصل ۱- مدل سازی

۴-۳-۹ رده بندی بتن

۱-۴-۳-۹ رده بندی بتن بر اساس مقاومت مشخصه آن معمولاً به ترتیب زیر است:

C10 C12 C16 C20 C25 C30 C35 C40 C45 C50

اعداد بعد از C بیانگر مقاومت فشاری مشخصه بتن (f'_c) بر حسب مگا پاسکال است.

۱-۴-۲-۳-۹-۱ مدول الاستیسیته بتن بر اساس مبحث نهم سال ۹۷

مدول الاستیسیته بتن بر اساس بند ۶-۳-۹ قابل تعیین است.

۶-۳-۹ مدول الاستیسیته بتن، E_c

۱-۶-۳-۹-۱ ضریب الاستیسیته بتن را میتوان از یکی از دو رابطه ۳-۳-۹(الف) و یا ۳-۳-۹(ب) محاسبه نمود:

- در صورتی که وزن مخصوص بتن، w_c ، بین ۱۴۴۰ و ۲۵۶۰ کیلوگرم بر متر مکعب باشد:

$$E_c = 0.043w_c^{1.5}\sqrt{f'_c} \quad \text{(الف-۳-۳-۹)}$$

- برای بتن های معمولی با وزن مخصوص ۲۳۰۰ کیلوگرم متر مکعب رابطه فوق بصورت زیر نوشته میشود:

$$E_c = 4700\sqrt{f'_c} \quad \text{(ب-۳-۳-۹)}$$

جدول (۲-۱) مدول الاستیسیته بتن با وزن مخصوص 2400Kg/m^3 بر اساس مقاومت مشخصه بتن

مقاومت فشاری (MPa)	E(Mpa)
20	22610
25	25279
30	27691
35	29910
40	31975

فصل ۱- مدل سازی

۱-۴-۲-۴-۴-۱ ضریب پواسون

۱-۷-۳-۹ در بتن معمولی، ضریب پواسون را میتوان یا برابر با ۰/۲ فرض نمود، و یا مقدار آن را از طریق آزمایش‌های معتبر بدست آورد.

۲-۷-۳-۹ در بتن‌های سبک، ضریب پواسون باید بر اساس آزمایش تعیین شود.

۱-۵-۲-۴-۴-۱ ضریب انبساط حرارتی

۸-۳-۹ ضریب انبساط حرارتی بتن، α

۱-۸-۳-۹ در بتن‌های معمولی، ضریب انبساط حرارتی را میتوان با توجه به نوع سنگدانه‌ها و با تقریب ۲۰ درصد برابر با 10×10^{-6} در هر درجه سانتیگراد منظور نمود.

۲-۸-۳-۹ در بتن‌های سبک، ضریب انبساط حرارتی را باید با توجه به نوع بتن سبک از طریق آزمایش‌های مناسب بدست آورد.

شکل (۳-۱) تعریف خصوصیات بتن

فصل ۱- مدل سازی

۱-۴-۳- تعریف مشخصات میلگرد

جدول ۹-۴-۲ ویژگیهای کششی آرماتورها

ازدیاد طول نسبی [۱]	تنش حد تسلیم MPa		مقاومت کششی حداقل MPa	رده از نظر شکل پذیری	طبقه‌بندی از نظر شکل روبه	علامت مشخصه در ایران	رده
	حداقل A_{10}	حداکثر					
۱۸	۲۵	-	۲۴۰	۳۶۰	نرم	ساده	S240
۱۵	۱۸	-	۳۴۰	۵۰۰	نیم سخت	آجدار مارپیچ	S340
-	۱۷ ^[۲]	۴۵۵	۳۵۰	۵۰۰	نیم سخت	آجدار مارپیچ	S350
۱۲	۱۶	-	۴۰۰	۶۰۰	نیم سخت	آجدار جناغی	S400
-	۱۶ ^[۲]	۵۴۵	۴۲۰	۶۰۰	نیم سخت	آجدار جناغی	S420
۸	۱۰	-	۵۰۰	۶۵۰	سخت	آجدار مرکب	S500
-	۱۲	-	۵۰۰	۵۵۰	سخت	آجدار	S500C
-	۱۳	۶۷۵	۵۲۰	۶۹۰	سخت	آجدار مرکب	S520

۹-۴-۸-۴ مدول الاستیسیته، E_s ، برای سیم‌ها و میلگردها برابر با ۲۰۰۰۰۰ مگاپاسکال است.

با توجه به تعریف مقاومت خمشی محتمل عضو بر اساس مبحث نهم سال ۹۷، $F_{ye}=1.25F_y$ خواهد بود.

مقاومت خمشی محتمل عضو، با یا بدون بار محوری، در بر گره اتصال که با فرض تنش کششی در
 M_{pp} میلگردهای طولی حداقل برابر با $1.25f_y$ و ضریب کاهش مقاومت، ϕ ، برابر با یک محاسبه
 می‌شود.
 N. mm

فصل ۱- مدل سازی

۱-۳-۴-۱- تعریف میلگرد AII

۱-۳-۴-۲- تعریف میلگرد AIII

فصل ۱- مدل سازی

۱-۵- تعریف مقاطع

۱-۵-۱- مقاطع فولادی

۱-۱-۵-۱- معیار انتخاب مقاطع فولادی

ظرفیت مقطع پایین نباید کمتر از بخش بالایی باشد. **در قابهای خمشی سازندگان معمولاً ترجیح میدهند عمق مقطع در ارتفاع حفظ شود و ضخامت بال و جان کم شود.** همچنین کاهش عرض بال نیز میتواند یک گزینه مناسب باشد. در هر صورت **فشردگی** مقطع باید لحاظ شود.

اگر ستون دارای **مقطع باکس** باشد، بهتر است به سبب مشکلات اجرایی **تغییری در ارتفاع تیرها نداشته باشید** ولی اگر مقطع H باشد مشکلی ندارد هر ارتفاعی داشته باشد. دلیل هم ارتفاع بودن تیرها در محل برخورد به ستون باکس هم به سبب مشکل بودن قرار دادن ورق های پیوستگی در آن است و البته منع آیین نامه ای هم ندارد.

همانطور که می دانیم رعایت دو معیار اساسی مقاومت و پایداری در طراحی اعضای سازه های فولادی از اهمیت خاص برخوردار است. چون مقاطع تیروورق ها معمولاً متشکل از ورق های نازک فولادی است توجه به معیار پایداری و انواع کمانش هایی که ممکن است به صورت موضعی و کلی در آن رخ دهد حائز اهمیت بسیار است، به عبارت دیگر تفاوت عمده در طراحی یک تیر ساخته شده از ورق با تیری که مقطع آن از نیمرخ های نورد شده است حساسیت اعضای تیر ورق در مقابل انواع پدیده های ناپایداری است که می تواند در بال و جان تیر ورق در طول بهره برداری اتفاق بیفتد. بنابراین یکی از معیارهای مهم بحث کنترل فشردگی است.

اصولاً طراحی تیروورق و تعیین ابعاد مقطع تیر ورق بر اساس تنش های خمشی انجام می گیرد و پس از آن بایستی با تمهیدات مناسب نسبت به جلوگیری و کنترل پدیده های گوناگون ناپایداری اقدام نمود. به طور کلی در تیرهایی که نسبت عرض به ضخامت در بال ها و جان آنها از حدود معینی کمتر بوده و بال فشاری آنها در فواصل مشخصی به طور جانبی توسط تکیه گاه هایی نگهداری می شود، که اصطلاحاً به آنها تیر با مقطع فشرده اطلاق می گردد، نه تنها پدیده های کمانش موضعی و ناپایداری جانبی پیشگی در آنها به وقوع نمی پیوندد، بلکه به دلیل تجربه کرنش هایی بالاتر از چند برابر کرنش حد تسلیم می توانیم برای آنها ظرفیت را افزایش و لنگرهای خمشی را باز توزیع نمائیم. **برای اقتصادی شدن طرح، از تیروورق هایی با**

فصل ۱- مدل سازی

نسبت عمق به دهانه $1/10$ تا $1/12$ استفاده می‌شود. با افزایش عمق تیورق، ممان اینرسی آن افزایش یافته و در نهایت خیز تیر کمتر می‌شود. همچنین می‌توان فولاد استفاده شده در جان تیورق را از فولادهای با مقاومت پایین تر انتخاب نمود. اگرچه این مورد چندان متداول نیست، ولیکن در کارهای بزرگ می‌تواند به اقتصاد طرح کمک زیادی نماید.

☞ مقاومت محوری و خمشی هر عضوی، متاثر از میزان فشردگی مقطع است.

☞ مقاطع فولادی به طور کلی پنج رده تقسیم بندی میشوند:

☞ فشرده لرزه‌ای

☞ فشرده

☞ غیر فشرده

☞ لاغر

☞ خیلی لاغر

☞ مقاطعی که فشرده لرزه‌ای و یا فشرده باشند، قادر خواهند بود به میزان زیادی وارد ناحیه غیر ارتجاعی شده و انرژی ورودی را مستهلک نمایند.

☞ در مقاطع غیرفشرده قبل از تشکیل توزیع تنش پلاستیک ورق‌های غیرفشرده بصورت الاستوپلاستیک کمانش می‌کنند.

☞ در مقاطع لاغر قبل از تسلیم، کمانش الاستیک رخ می‌دهد.

☞ حداقل نسبت عرض به ضخامت ورق‌ها برای جلوگیری از کمانش موضعی آنها براساس آیین‌نامه براساس تئوری کمانش صفحات و پوسته‌ها ارائه می‌شود.

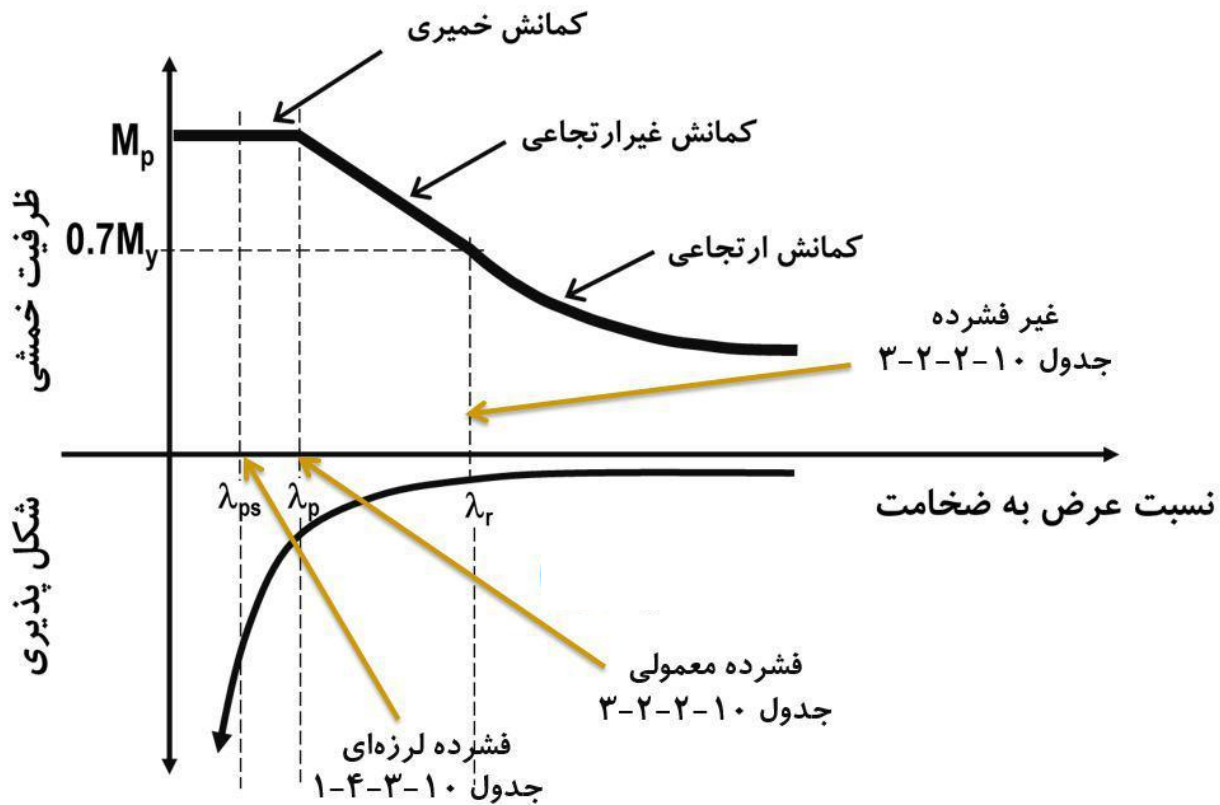
☞ بر این اساس ورق‌های تشکیل دهنده مقطع به دو دسته تقویت شده (با دو لبه متکی) و تقویت نشده (یک لبه متکی) تقسیم می‌شوند.

☞ بند ۱۰-۲-۲-۲ مبحث دهم به بررسی فشردگی مقاطع اختصاص داده شده است. مطابق بخش B4 آیین‌نامه AISC، مقاطع به سه دسته فشرده، غیرفشرده و لاغر تقسیم می‌شوند.

☞ مبحث دهم توصیه می‌نماید از مقطع لاغر به عنوان عضو فشاری استفاده نشود مگر برای جان تیورق‌ها که در اینصورت الزامات بخش‌های ۱۰-۲-۵ و ۱۰-۲-۶ مبحث دهم بایستی رعایت شود.

فصل ۱- مدل سازی

بحث فشردگی در طراحی لرزه‌ای اهمیت بیشتری دارد. اگر بخواهید یک عضو، وارد ناحیه غیرارتجاعی شود، حتماً بایستی فشرده لرزه‌ای باشد (که ضوابط آن سخت گیرانه‌تر است) تا از زیر بار فرار نکند و بتوانید انرژی ورودی را مستهلک کند.

شکل (۴-۱) تغییرات ظرفیت خمشی و شکل پذیری مقطع نسبت به لاغری.

فصل ۱- مدل سازی

۱-۲-۲-۱۰ طبقه‌بندی مقاطع فولادی از منظر کمانش موضعی

۱-۲-۲-۱۰ طبقه‌بندی مقاطع فولادی از منظر کمانش موضعی برای فشار محوری

برای فشار محوری، مقاطع فولادی به دو گروه زیر طبقه‌بندی می‌شوند.

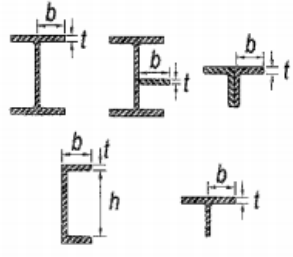
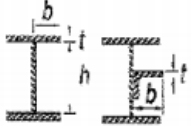
• مقاطع با اجزای غیرلاغر

• مقاطع با اجزای لاغر

مقاطع با اجزای غیرلاغر به مقطعی گفته می‌شوند که در آنها نسبت پهنا به ضخامت اجزای فشاری تشکیل دهنده مقطع عضو از λ_r مشخص شده در جداول ۱-۲-۲-۱۰ و ۲-۲-۲-۱۰ تجاوز ننماید. چنانچه نسبت پهنا به ضخامت هر یک از اجزای فشاری تشکیل دهنده مقطع عضو از λ_r مشخص شده در جداول ۱-۲-۲-۱۰ و ۲-۲-۲-۱۰ تجاوز نماید، در این صورت مقطع با اجزای لاغر محسوب می‌گردد.

۲۴

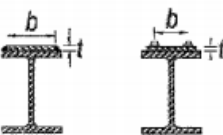
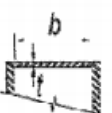

جدول ۱-۲-۲-۱۰ نسبت‌های پهنا به ضخامت اجزای فشاری تقویت نشده در اعضای تحت اثر فشار محوری

مثال‌های نمونه	حداکثر نسبت پهنا به ضخامت، λ_r (لاغر/غیرلاغر)	نسبت پهنا به ضخامت	شرح اجزا	حالت
	[a]			
	$0.56 \sqrt{\frac{E}{F_y}}$	b/t	بال‌های مقاطع I شکل نورد شده، ورق‌های بیرون‌زده از مقاطع I شکل نورد شده، ساق‌های برجسته جفت نبشی با اتصال پیوسته، بال‌های مقاطع ناودانی و بال‌های مقاطع سپری	۱
	$0.64 \sqrt{\frac{E}{F_y}}$	b/t	بال‌های مقاطع I شکل ساخته شده از ورق و ورق‌ها یا ساق‌های نبشی بیرون زده از مقاطع I شکل ساخته شده از ورق	۲

۲۲

فصل ۱- مدل سازی

جدول ۱۰-۲-۲-۲ نسبت‌های پهنا به ضخامت اجزای فشاری تقویت شده در اعضای تحت اثر فشار محوری

مثال‌های نمونه	حداکثر نسبت پهنا به ضخامت، λ_p	نسبت پهنا به ضخامت	شرح اجزا	حالت
	(لاغر/غیر لاغر)			
	$1/40 \cdot \sqrt{\frac{E}{F_y}}$	b/t	ورق‌های پوششی و ورق‌های دیافراگم در حد فاصل خطوط جوش یا پیچ	۷
	$1/49 \cdot \sqrt{\frac{E}{F_y}}$	b/t	سایر اجزای فشاری تقویت شده	۸
	$0.11 \cdot \frac{E}{F_y}$	D/t	مقاطع توخالی دایره‌ای شکل	۹

فصل ۱- مدل سازی

۱۰-۲-۲-۲-۲ طبقه بندی مقاطع فولادی از منظر کماتش موضعی برای خمش

برای خمش، مقاطع فولادی به سه گروه زیر طبقه بندی می شوند.

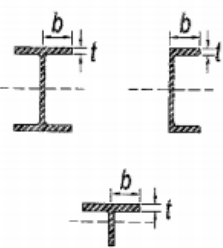
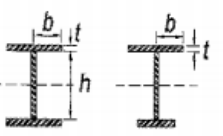
- مقاطع فشرده
- مقاطع غیر فشرده
- مقاطع با اجزای لاغر

الف) مقاطع فشرده به مقطعی گفته می شوند که در آنها اولاً بال ها به طور سرتاسری و پیوسته به جان یا جانها متصل باشند، ثانیاً نسبت پهنا به ضخامت اجزای فشاری تشکیل دهنده مقطع عضو از λ_p مشخص شده در جداول ۱۰-۲-۲-۱ و ۱۰-۲-۲-۴ تجاوز ننماید.

ب) مقاطع غیرفشرده به مقطعی گفته می شوند که در آنها نسبت پهنا به ضخامت یک یا چند جزء فشاری از مقطع عضو از λ_p مشخص شده در جداول ۱۰-۲-۲-۱ و ۱۰-۲-۲-۴ تجاوز نموده ولی از λ_r مشخص شده در جداول ۱۰-۲-۲-۱ و ۱۰-۲-۲-۴ کوچکتر باشد.

پ) مقاطع با اجزای لاغر به مقطعی گفته می شوند که در آنها نسبت پهنا به ضخامت حداقل یکی از اجزای فشاری تشکیل دهنده مقطع عضو از λ_r مشخص شده در جداول ۱۰-۲-۲-۱ و ۱۰-۲-۲-۴ بزرگتر باشد.

جدول ۱۰-۲-۲-۳. نسبت های پهنا به ضخامت اجزای فشاری تقویت نشده در اعضای تحت اثر خمش

مثال های نمونه	حداکثر نسبت پهنا به ضخامت		نسبت پهنا به ضخامت	شرح اجزا	حالت
	(لاغر / غیرفشرده) λ_r	(غیرفشرده / فشرده) λ_p			
	$1/\sqrt{F_y/E}$	$0.38\sqrt{E/F_y}$	b/t	بال های مقطع I شکل نورد شده، ناودانی ها و سیری ها	۱۰
	$0.95\sqrt{K_c E/F_L}$	$0.38\sqrt{E/F_y}$	b/t	بال های مقطع I شکل ساخته شده از ورق با یک یا دو محور تقارن	۱۱

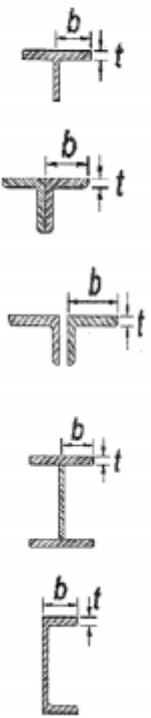
فصل ۱- مدل سازی

جدول ۱۰-۲-۲-۴ نسبت‌های پهنا به ضخامت اجزای فشاری تقویت شده در اعضای تحت اثر خمش

مثال‌های نمونه	حداکثر نسبت پهنا به ضخامت		نسبت پهنا به ضخامت	شرح اجزا	حالت
	لاغر / غیر فشرده (λ_p)	(غیر فشرده / فشرده) (λ_p)			
	$5/70 \sqrt{E/F_y}$	$3/76 \sqrt{E/F_y}$	h/t_w	جان مقاطع I شکل با دو محور تقارن و جان مقاطع ناودانی	۱۵
	$5/70 \sqrt{E/F_y}$	$\frac{h_c}{h_p} \sqrt{\frac{E}{F_y}} \leq \lambda_T$ $(0.05 \frac{M_p}{M_y} - 0.09)^2$	h_c/t_w	جان مقاطع I شکل با یک محور تقارن	۱۶
	$1/40 \sqrt{E/F_y}$	$1/12 \sqrt{E/F_y}$	b/t	بال‌های مقاطع توخالی مستطیلی شکل (HSS) و جعبه‌ای یا ضخامت یکنواخت	۱۷
	$1/40 \sqrt{E/F_y}$	$1/12 \sqrt{E/F_y}$	b/t	ورق‌های پوششی و ورق‌های دیافراگم در حد فاصل خطوط جوش یا پیچ	۱۸
	$\sqrt{E}$	$\sqrt{E}$		جان‌های مقاطع تداخلی مستطیلی	

فصل ۱- مدل سازی

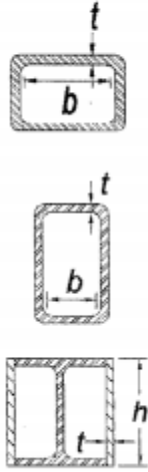
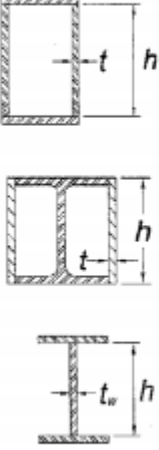
جدول ۱۰-۳-۱ محدودیت نسبت پهنا به ضخامت در اجزای فشاری اعضای با شکل پذیری متوسط و زیاد

مثال های نمونه	حداکثر نسبت پهنا به ضخامت		نسبت پهنا به ضخامت	شرح اجزا	λ _r
	λ _{rd} اعضای با شکل پذیری زیاد	λ _{rd} اعضای با شکل پذیری متوسط			
	$0.13 \sqrt{\frac{E}{F_y}}$	$0.138 \sqrt{\frac{E}{F_y}}$	b/t	<p>بال های مقاطع I شکل نورد شده و ساخته شده از ورق، ناودانی ها، سپری ها، ساق نبشی های تک و نبشی های دوپل با فاصله و ساق برجسته نبشی های دوپل به هم چسبیده</p>	۱

اجزای با تک به تنگ

فصل ۱- مدل سازی

۱۰-۳ الزامات طراحی لرزه‌ای

	$0.55 \sqrt{\frac{E}{F_y}} \quad [2]$	$0.64 \sqrt{\frac{E}{F_y}} \quad [3]$	<p>b/t بال‌های متقاطع توخالی مستطیلی شکل (HSS)</p> <p>b/t بال‌های مقاطع قوطی شکل ساخته شده از ورق</p> <p>d/t ورق‌های کناری مقاطع I شکل قوطی شده وقتی به عنوان مهاربند به کار می‌رود.</p>	<p>۴</p>
	<p>برای $C_a \leq 0.125$ $2/45 \sqrt{\frac{E}{F_y}} (1 - 0.93 C_a)$</p> <p>برای $C_a > 0.125$ $0.77 \sqrt{\frac{E}{F_y}} (2/93 - C_a)$ $\geq 1/49 \sqrt{\frac{E}{F_y}}$</p> <p>که در آن: $C_a = \frac{P_u}{\phi_c P_y}$</p>	<p>برای $C_a \leq 0.125$ $2/76 \sqrt{\frac{E}{F_y}} (1 - 2/75 C_a)$</p> <p>برای $C_a > 0.125$ $1/12 \sqrt{\frac{E}{F_y}} (2/33 - C_a)$ $\geq 1/49 \sqrt{\frac{E}{F_y}}$</p> <p>که در آن: $C_a = \frac{P_u}{\phi_c P_y}$</p>	<p>h/t_w جان مقاطع I شکل نورد شده و ساخته شده از ورق وقتی به عنوان تیر یا ستون به کار می‌روند</p> <p>h/t ورق‌های کناری مقاطع I شکل قوطی شده وقتی به عنوان تیر یا ستون مورد استفاده قرار می‌گیرند</p> <p>h/t جان مقاطع I شکل قوطی شکل ساخته شده از ورق هرگاه به عنوان تیر یا ستون مورد استفاده قرار می‌گیرند.</p>	<p>۶</p>

⊙ مقاطعی که توسط ایتبس غیر فشرده در نظر گرفته می‌شوند

فصل ۱- مدل سازی

Round Bar	----	----	---	----	Assumed Noncompact
Rectangular	----	----	---	----	Assumed Noncompact
General	----	----	---	----	Assumed Noncompact
SD Section	----	----	---	----	Assumed Noncompact

۱-۵-۱-۲- ورق های تقویتی

فصل ۱- مدل سازی

برای استفاده از نیمرخ های نورد شده (یا نورد نشده) با ورق تقویت روی بال بالا و پایین مبحث دهم مقررات ملی ضوابطی برای ابعاد ورق های تقویتی عنوان کرده است. از جمله این ضوابط میتوان به شرط فشردگی ورق های تقویتی (نسبت عرض به ضخامت) مطابق جدول ۱۰-۲-۲-۴ اشاره کرد:

$$\lambda_p = \frac{b_p}{t_p} = 1.12 \sqrt{\frac{E}{F_y}} = 1.12 \sqrt{\frac{200 \times 10^3 (MPa)}{240 (MPa)}} = 32.33$$

مطابق بند ۱۰-۲-۵-۱۳-پ۱ در صورتی که اتصال ورق تقویتی بال به بال مقاطع از نوع پیچی باشد، در هر بال مجموع سطح مقطع های ورق های تقویتی نباید از 70% سطح مقطع کل بال (شامل ورق های تقویتی) تجاوز کند:

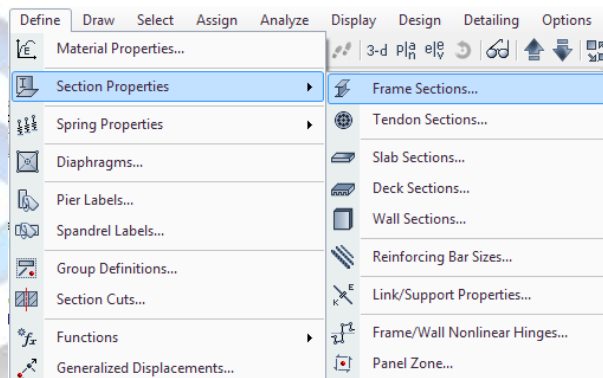
۱-۵-۱-۳- تعریف مقاطع I شکل

فصل ۱- مدل سازی

بطور کلی مقاطع را از لحاظ نوع ساخت می توان به دو دسته تقسیم کرد:

- ☺ مقاطع کلاس A: مقاطعی که توسط ورقها و به سفارش کارفرما بر اساس محاسبات سازه‌ای در کارخانه و یا در کارگاه ساختمانی ساخته می شود (تیرورقها). استفاده از این مقاطع معمولا از لحاظ اقتصادی به صرفه است و پرت مصالح در این حالت بسیار کم می باشد.
- ☹ مقاطع کلاس B: مقاطع نورد شده‌ای که در بازار وجود دارد. از این مقاطع معمولا در سازه‌های کوتاه استفاده می شود.

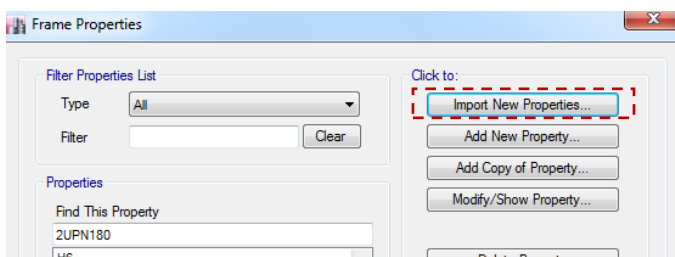
به منظور تعریف مقاطع تیرها، ستون‌ها و بادبندها از Frame Sections مطابق مسیر زیر استفاده می شود.

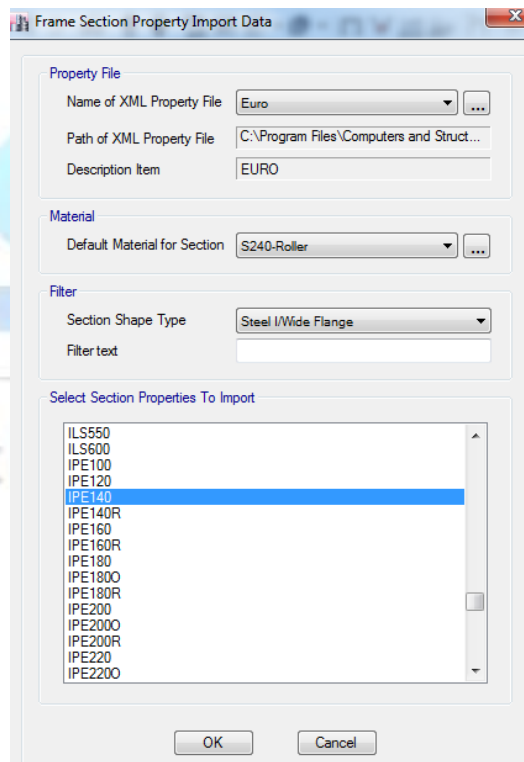
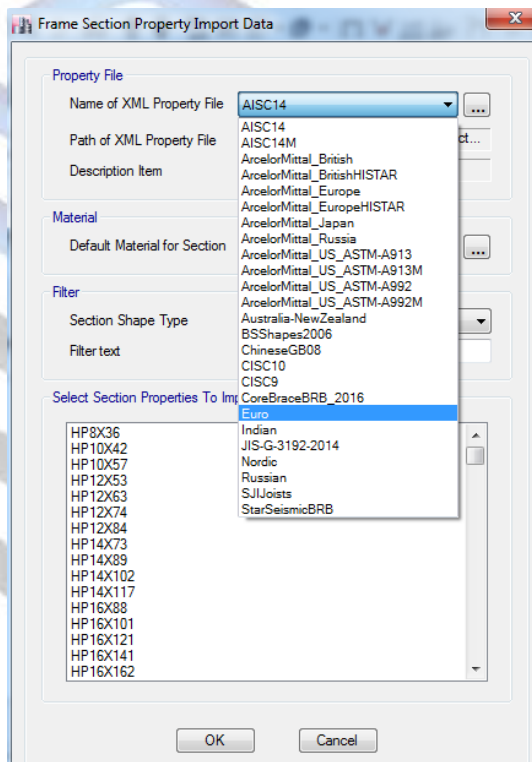
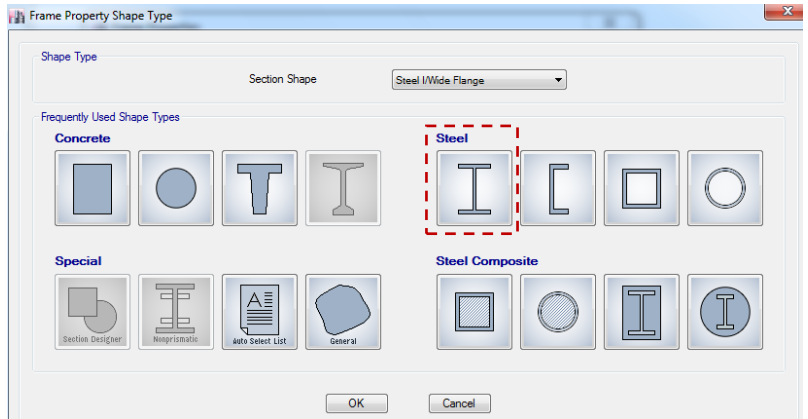
شکل (۱-۵) مسیر تعریف مقطع در نرم افزار

☺ مقاطع I شکل از مقاطع پرکاربرد در سازه‌های فولادی است. مقاطع I شکل نورد شده از طریق اشتیاب Euro در نرم افزار ایتبس قابل فرخوانی است (کلاس B).

☺ ساختن مقاطع I شکل (کلاس B)

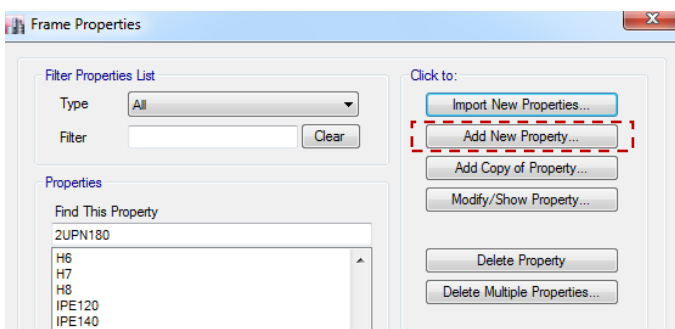

فصل ۱- مدل سازی

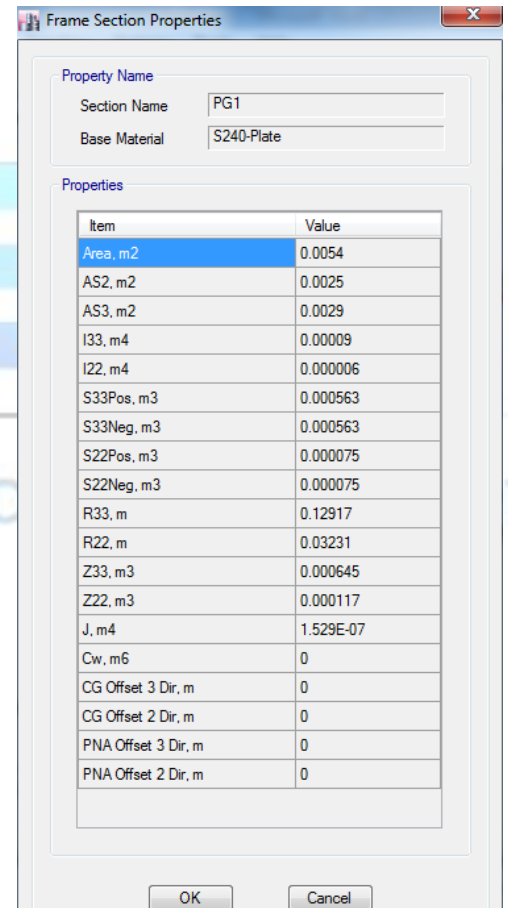
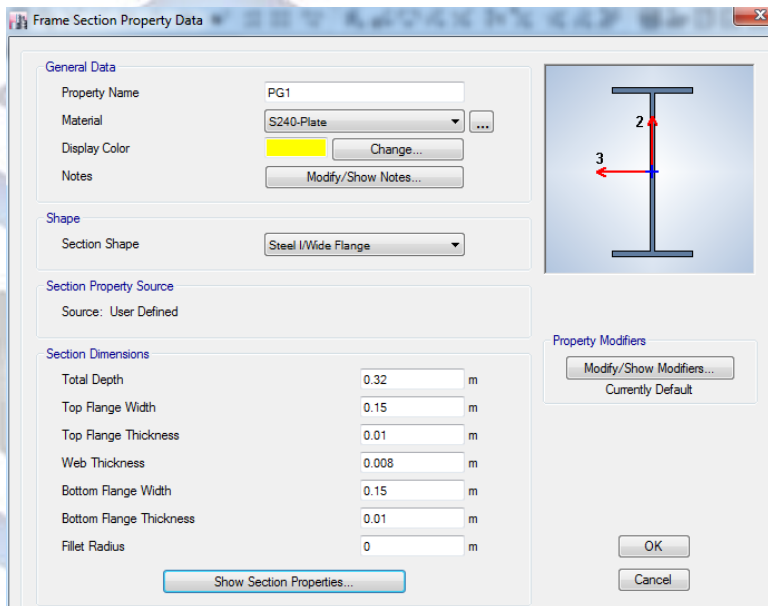
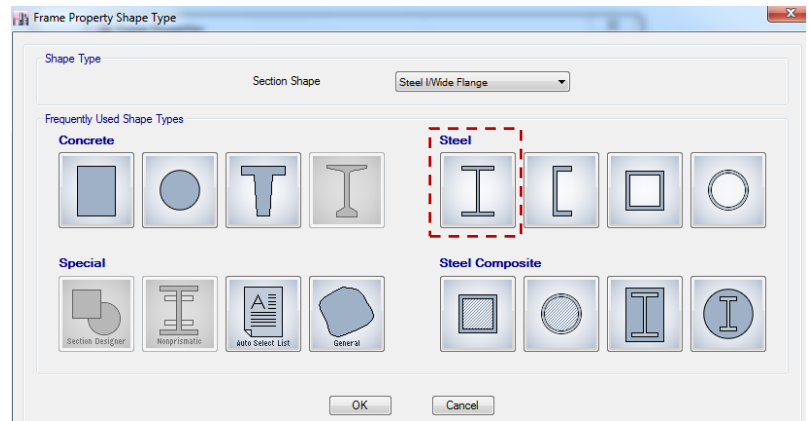
شکل (۱-۶) فراخوانی مقاطع I شکل از اشتایل Euro (کلاس B)

ساختن مقاطع I شکل توسط کاربر (کلاس A)

فصل ۱- مدل سازی

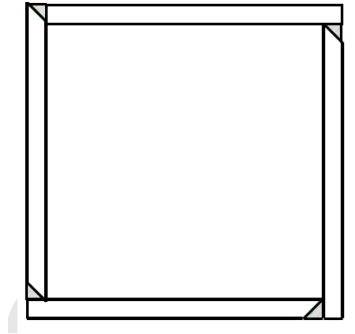

شکل (۱-۷) ساخت مقاطع I شکل توسط کاربر (کلاس A)

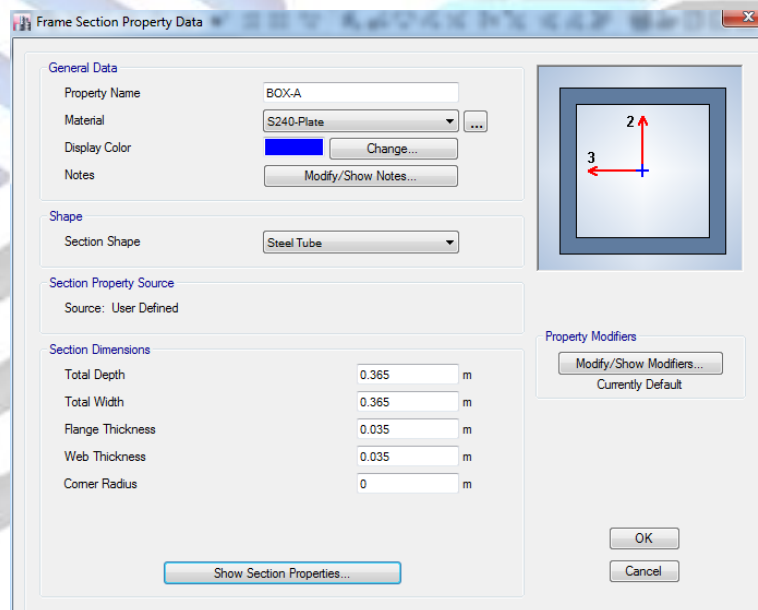
۱-۵-۴- تعریف مقاطع باکس

فصل ۱- مدل سازی

این مقطع را می‌توانید از مسیر Define menu > Section Properties > Frame Sections و کلیک بر روی گزینه Add New Property و در نهایت انتخاب مقطع باکس، آن را بسازید.

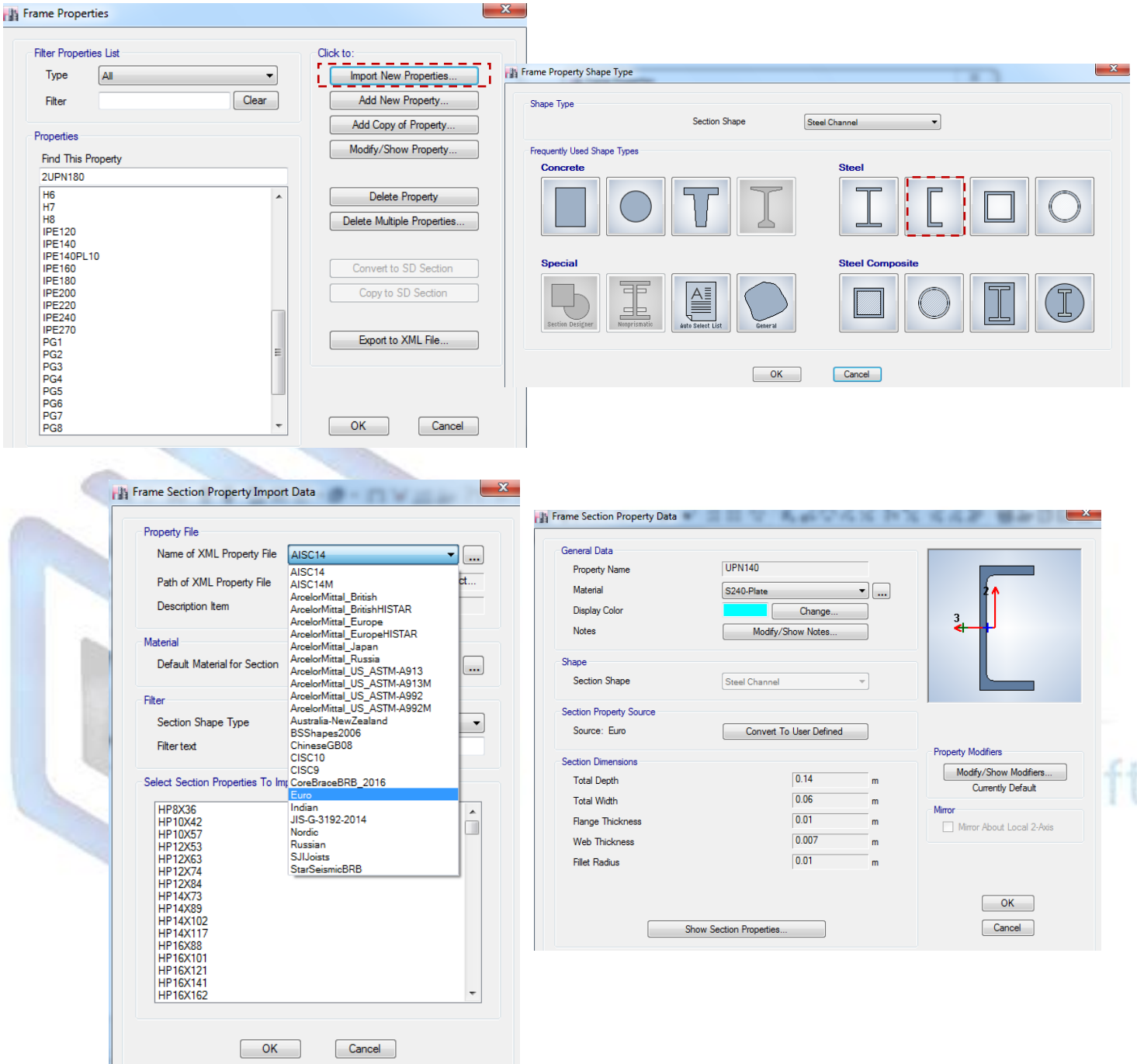
شکل (۸-۱) مقطع پیشنهادی باکس

شکل (۹-۱) ساخت مقطع باکس از تیرورق

۱-۵-۱-۵- تعریف مقاطع ناودانی

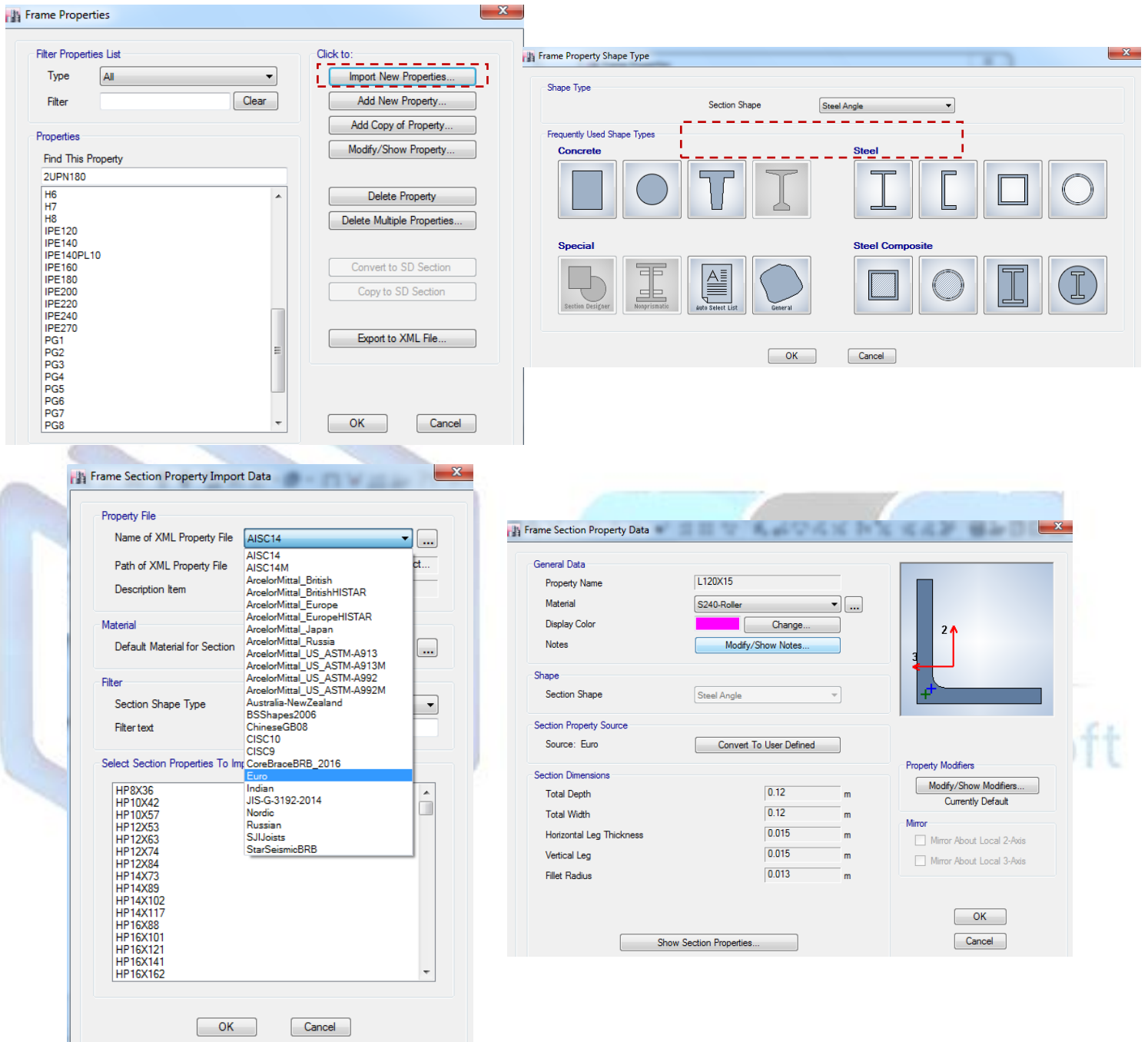
فصل ۱- مدل سازی

شکل (۱۰-۱) تعریف ناودانی از اشتایل Euro

۱-۵-۱-۶- تعریف مقطع نبشی

فصل ۱- مدل سازی

شکل (۱-۱) تعریف نبشی از اشتابیل Euro

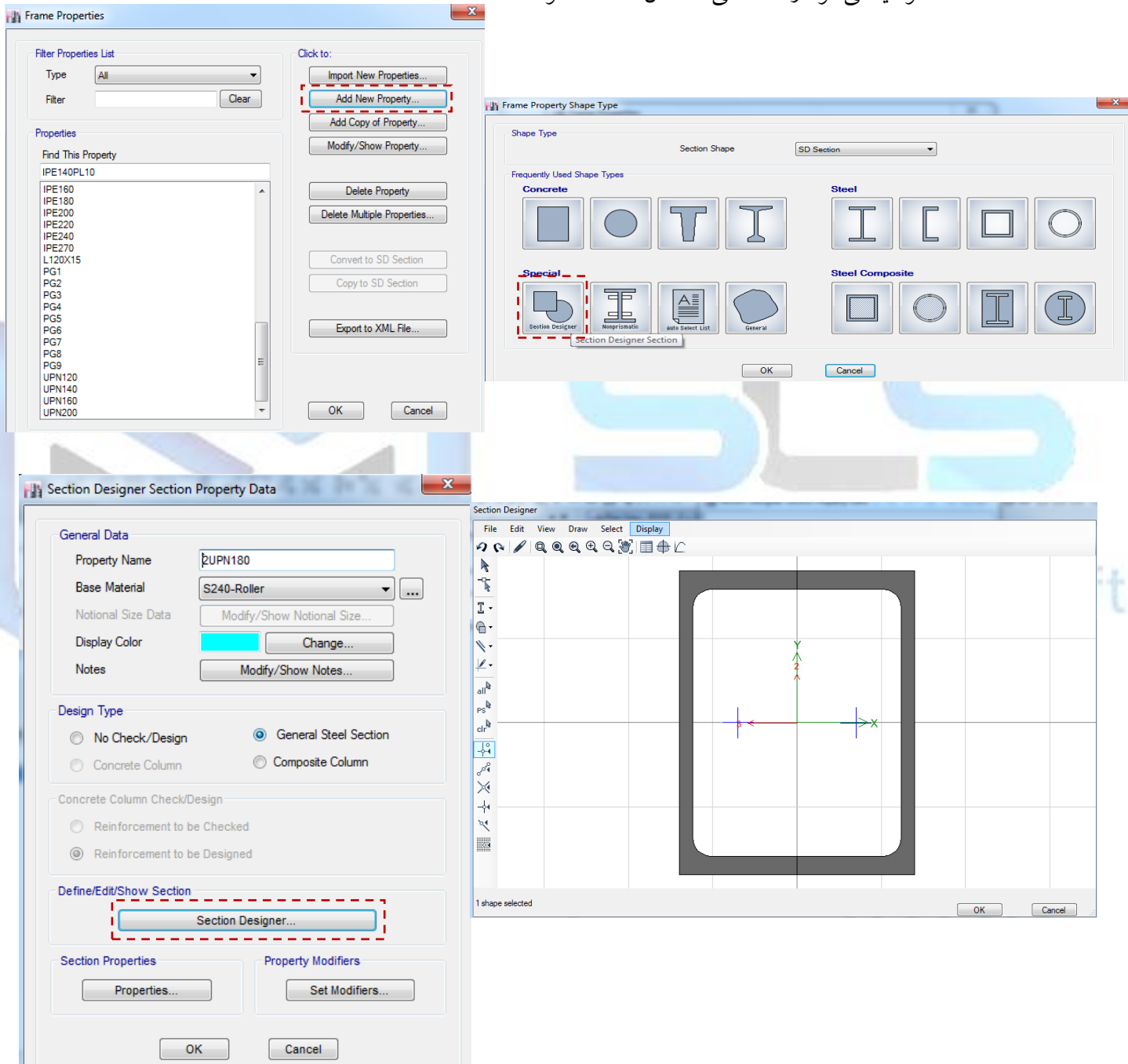
فصل ۱- مدل سازی

۱-۵-۱-۷- استفاده از Section Designer برای ساخت مقاطع فولادی

☹ همانگونه که قبلا بیان شد مقاطعی که در SD ساخته می شوند، توسط ایتبس غیر فشرده در نظر گرفته می-

شوند و این از معایب این مقاطع می باشد.

☺ توصیه می شود از SD حتی الامکان استفاده نشود.

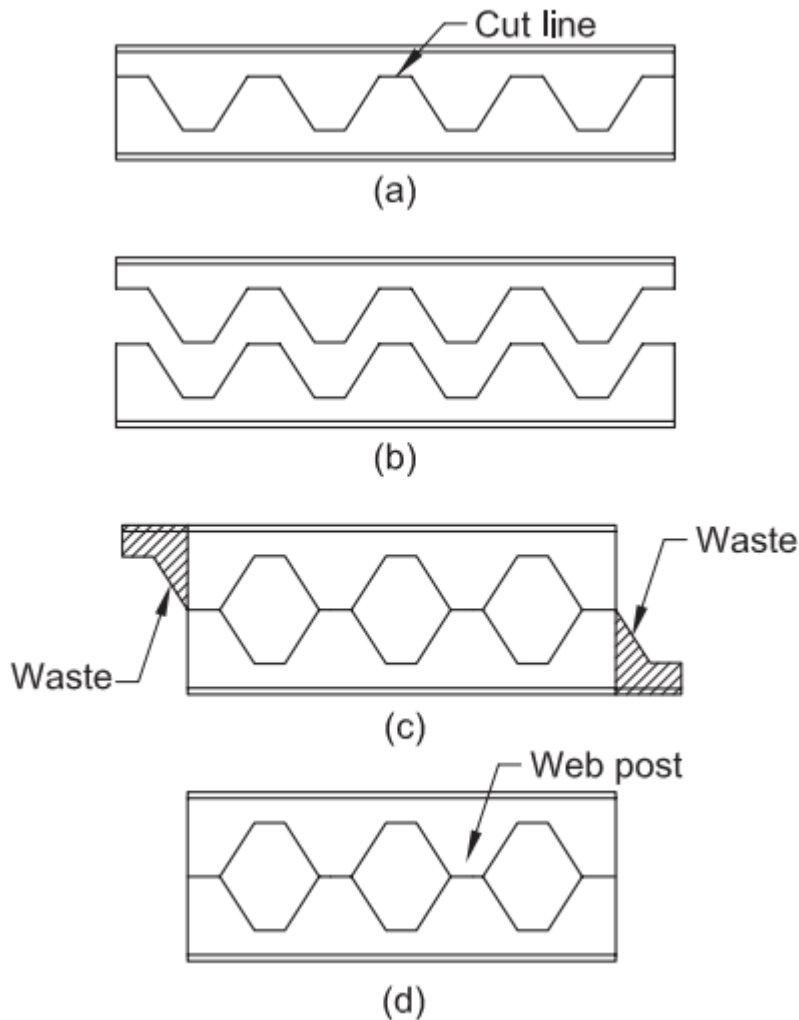

شکل (۱۲-۱) ساخت مقطع در SD

فصل ۱- مدل سازی

۱-۵-۱-۸- تعریف مقطع لانه زنبوری

شکل زیر مراحل ساخت یک تیر لانه زنبوری را نشان می‌دهد.

شکل (۱-۱۳) مراحل ساخت تیر لانه زنبوری

- ⊖ استفاده از مقاطع لانه زنبوری به عنوان تیر اصلی در کف‌های عرشه فولادی و کف‌های مرکب (کامپوزیت)، به دلیل عملکرد نامناسب، مجاز نبوده و صرفاً به عنوان تیر فرعی قابل استفاده است.
- ⊖ به طور کلی استفاده از مقاطع لانه زنبوری برای تیرهایی که تحت اثر بار متمرکز یا نیروهای محوری و برشی زیاد هستند، مناسب نمی‌باشد. بنابراین باید از کاربرد این مقاطع در دهانه مهاربندی و دهانه‌های مجاور آن و همچنین دهانه مجاور بازشوهای کناری سازه، پرهیز کرد.

فصل ۱- مدل سازی

☺ از مزایای تیرهای لانه زنبوری (CPE) عبور دادن لوله‌های تاسیسات از سوراخ‌های ایجاد شده است.

☞ بندهای مرتبط با تیرهای لانه زنبوری در مبحث دهم

☞ بند ۱۰-۳-۱۰ (قاب خمشی معمولی)، ۱۰-۸-۳-۱۰ (قاب خمشی متوسط) و ۱۰-۹-۳-۱۰ (قاب خمشی

ویژه)

پ) استفاده از تیرهای با جان سوراخ‌دار متوالی (لانه زنبوری) به عنوان اعضای باربر جانبی مجاز نیست. در صورت لزوم ایجاد سوراخ دسترسی در جان تیر، این سوراخ باید خارج از ناحیه حفاظت‌شده دو انتهای تیر و در نیمه میانی طولی دهانه تیر قرار گیرد. اطراف سوراخ باید به نحوی تقویت شود که مقاومت برشی و خمشی تیر به طور کامل فراهم گردد.

☞ بند ۱۰-۳-۱۰ (قاب‌های مهاربندی شده همگرای معمولی) و بند ۱۱-۳-۱۰ (قاب‌های مهاربندی شده

همگرای ویژه)

ب) تعبیه سوراخ‌های متوالی در جان تیرهای دهانه‌های مهاربندی شده با هر نوع مهاربندی (قطری، ضربدری، ۸و۷) مجاز نیست. در صورت لزوم به تعبیه سوراخ دسترسی در جان تیر، اطراف آن باید به نحوی تقویت گردد که مقاومت‌های طراحی در مقطع سوراخ‌دار از مقاومت‌های طراحی مقطع کامل تیر کمتر نباشد.

☞ بند ۱۰-۳-۱۰ (قاب‌های مهاربندی شده واگرا)

الف) مقطع تیر پیوند باید از نوع I شکل (نورد شده یا ساخته شده از ورق) یا از نوع قوطی شکل ساخته شده از ورق باشد.

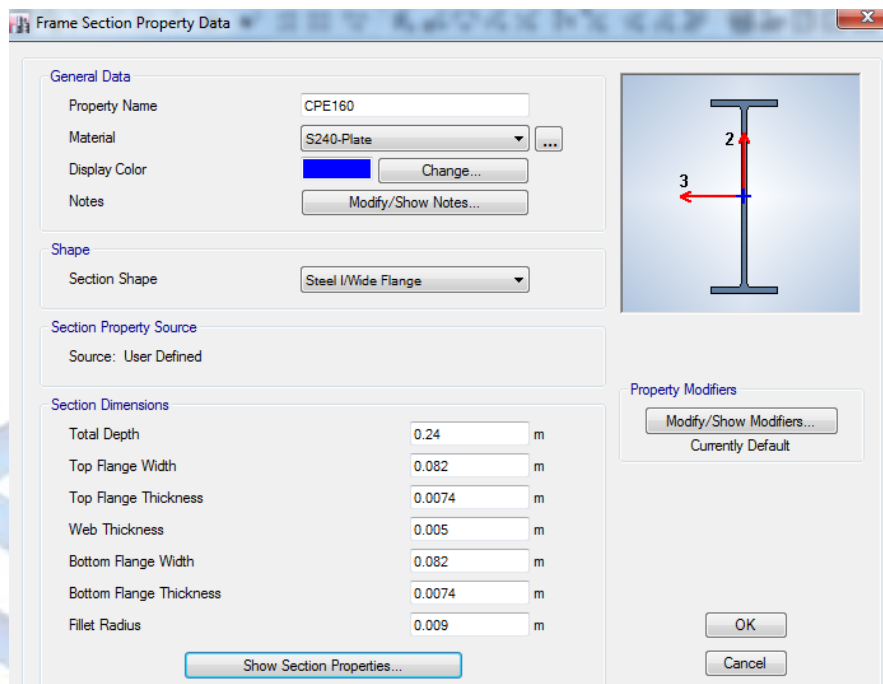
ب) جان (یا جان‌ها) باید از یک ورق تک بدون هر گونه ورق مضاعف در نظر گرفته شود و در آن هیچ گونه بازشویی نباید ایجاد شود.

☞ از CPE‌های رایج در بازار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

CPE16-18-20-22

☞ ارتفاع CPE، ۱/۵ برابر ارتفاع IPE متناظر با آن است.

فصل ۱- مدل سازی

شکل (۱-۱۴) تنظیمات مربوط به تیر لانه زنبوری

فصل ۱- مدل سازی

۱-۵-۲- مقاطع بتنی

آرماتور مقاطع تیرها و ستون ها باید یک حداقل کاور را با سطح خارجی بتن داشته باشند.

۴-۹-۴-۹ در محیط های خورنده ویا در سایر شرایط محیطی غیر متعارف، مقدار پوشش حد اقل روی آرماتورها باید در صورت لزوم افزایش یافته ودر هر حال نباید از مقادیر داده شده در پیوست ۹-۱ پ به منظور تامین دوام عضو کمتر باشد.

جدول ۹-۴-۶ پوشش بتن روی میلگرد برای اجزاء بتنی

شرایط محیطی سازه بتنی	نوع عضو	میلگردها	پوشش روی میلگردها (mm)
بتن در تماس دائم با خاک است	کلیه اعضاء	کلیه میلگردها	۷۵
بتن در تماس با هوا و یا تماس غیر دائم با خاک است	کلیه اعضاء	میلگردهای به قطر ۱۸ تا ۵۸ میلیمتر	۵۰
		میلگردها و سیم های به قطر ۱۶ میلیمتر و کمتر	۴۰
بتن در تماس با هوا و یا خاک نیست	دال ها، تیرچه ها و دیوارها	میلگردهای بزرگتر از قطر ۳۶ میلیمتر	۴۰
		میلگردهای قطر ۳۴ میلیمتر و نازک تر	۲۰
		آرماتورهای طولی، خاموت ها، بست ها، دورپیچ ها و تنگ ها	۴۰

جدول ۹-۱-۵ مقادیر حداقل ضخامت پوشش بتن روی میلگردها (میلیمتر) در شرایط محیطی مختلف

نوع قطعه	نوع شرایط محیطی		
	۱	۲	۳
	XCD1	XCD3 و XCD2, XCS2, XCS1	XCD4, XCS3
تیرهای اصلی و ستون ها	۴۵	۵۰	۷۵
دال ها و تیر فرعی	۳۰	۴۰	۶۰
دیوار ها و پوسته ها	۲۵	۴۰	۵۵
شالوده ها	۵۰	۷۰	۹۰

- در صورتیکه حفاظت های سطحی اعمال شود، مقادیر پوشش بتنی را می توان تا ۲۰ میلیمتر کاهش داد.
 - اگر رده بتن به اندازه ۵ مگاپاسکال بالاتر از حداقل رده باشد، می توان ۵ میلیمتر از مقدار پوشش کاهش داد، مشروط بر اینکه اندازه پوشش میلگرد از ۲۵ میلیمتر در شرایط محیطی (۱)، ۳۵ میلیمتر در شرایط محیطی (۲) و ۵۰ میلیمتر در شرایط محیطی (۳) کمتر نشود.
 - برای میلگرد با قطر بیش از ۳۶ میلیمتر، مقادیر پوشش باید ۱۰ میلیمتر اضافه شود.
 - در صورت مصرف حباب زدا، می توان حداقل رده بتن را ۵ مگاپاسکال کاهش داد.

فصل ۱- مدل سازی

نوع تعریف پوشش بتن در مبحث نهم با ایتبس در بخش تیرها (و نه ستون ها) متفاوت می باشد.

در مبحث نهم مقدار پوشش بتن برابر با حداقل فاصله بین رویه ارماتورها (اعم از طولی و یا عرضی) تا نزدیکترین سطح آزاد بتن میباشد، در حالی که در نرم افزار پوشش بتن از مرکز ارماتورهای طولی تا سطح خارجی در نظر گرفته می شود.

مقدار کاوری که نرم افزار برای ستون ها در نظر می گیرد دقیقاً مشابه مبحث نهم می باشد.

مقدار پوشش در نرم افزار برابر با مقدار پوشش ارائه شده در مبحث نهم + قطر خاموت + نصف قطر ارماتور طولی در نظر گرفته می شود (برای تیرها).

محدودیت مربوط به فواصل بین میلگردها

۹-۲۱-۲-۱ فاصله حداقل میلگردها

۹-۲۱-۲-۱-۱ فاصله آزاد میلگردهای موازی واقع در یک سفره افقی نباید کمتر از هیچیک از مقادیر زیر باشد

الف- ۲۵ میلیمتر

ب- قطر بزرگترین میلگرد

پ- $1/33$ برابر قطر اسمی بزرگترین سنگ دانه

۹-۲۱-۲-۱-۲ در میلگردهای موازی واقع در چند سفره افقی، میلگردهای لایه فوقانی باید مستقیماً در بالای میلگردهای لایه تحتانی قرار گرفته و فاصله آزاد بین دو لایه نباید کمتر از ۲۵ میلیمتر باشد.

۹-۲۱-۲-۱-۳ فاصله آزاد بین میلگردهای طولی در ستون ها، ستون پایه ها، بست ها، و اجزا مرزی دیوارها، نباید کمتر از هیچیک از مقادیر زیر باشد

الف- ۴۰ میلیمتر

ب- $1/5$ برابر قطر بزرگترین میلگرد

پ- $1/33$ برابر قطر اسمی بزرگترین سنگ دانه

فصل ۱- مدل سازی

حدس اولیه ابعاد مقاطع یکی از مهمترین موارد در طراحی سازه های بتنی است. ضوابط تعیین ابعاد تیرها عبارتند از:

به عنوان فرض اولیه در سازه های مسکونی با بار مرده و زنده متعارف، حداقل عمق تیرها (h) را می توان براساس جدول زیر تعیین نمود.

۹-۱۱-۲-۶ حداقل ارتفاع تیر

۹-۱۱-۲-۶-۱ در ساختمان های متعارف و تحت بارگذاری های معمول، در تیرهایی که ارتفاع آن ها از مقادیر مندرج در جدول ۹-۱۱-۲-۶-۱ بیشتر است، محاسبه ی افتادگی (خیز) الزامی نمی باشد؛ به شرط آن که این تیرها بر قطعات غیر سازه ای مانند تیغه ها متصل نباشند و یا آن ها را نگه داری نکنند و افتادگی زیاد در آن ها خسارتی ایجاد نکنند.

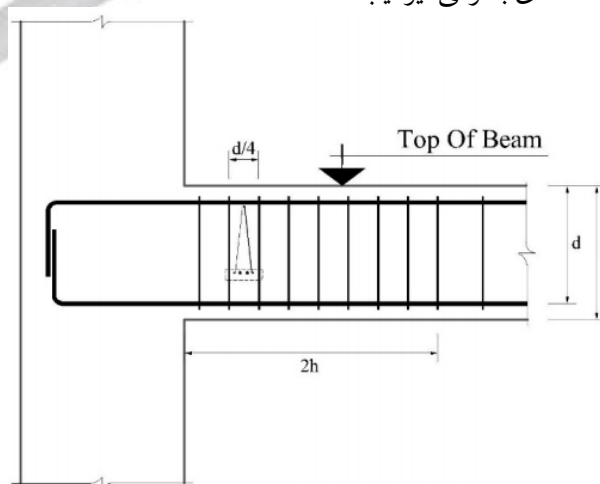
جدول ۹-۱۱-۱ حداقل ارتفاع تیر

عضو	تکیه گاه های ساده	تکیه گاه های پیوسته از یک طرف	تکیه گاه های پیوسته از دو طرفه	کنسول
تیرها یا تیرچه ها	$\frac{l}{16}$	$\frac{l}{18.5}$	$\frac{l}{21}$	$\frac{l}{8}$

تبره: l در جدول طول آزاد دهانه ی تیر است. مقادیر جدول برای بتن معمولی و آرماتورهای با مقاومت تسلیم ۴۲۰ مگا پاسکال می باشد. برای سایر موارد، حداقل ارتفاع باید بر اساس ضوابط ۹-۱۱-۲-۶-۲ و ۹-۱۱-۲-۶-۳ تغییر یابد.

۹-۱۱-۲-۶-۲ برای سایر انواع فولادها، مقادیر جدول ۹-۱۱-۱ باید در ضریب $(0.4 + \frac{f_y}{700})$ ضرب شوند.

با توجه به ضابطه فواصل خاموت تیرها در ساختمان های با شکل پذیری متوسط و ویژه، در سقف های تیرچه بلوک متداول (نیمه پیش ساخته)، مناسب است عمق تیرهایی که به عنوان تکیه گاه تیرچه ها بکار برده می شود حداقل برابر ۴۵ سانتیمتر در نظر گرفته شود تا میلگردهای پاشنه تیرچه ها مزاحمتی برای خاموت گذاری در قسمت های بحرانی تیر ایجاد نکنند.

شکل (۱-۱۵) محدود شدن فواصل خاموت تیرها به عرض پاشنه تیرچه

فصل ۱- مدل سازی

ایجاد تنوع بیش از حد در عرض یا عمق تیرهای یک سازه علاوه بر بروز مشکلات قالب‌بندی و میلگرد گذاری، احتمال بروز خطاهای اجرایی را افزایش می‌دهد. لذا عرض مقطع تیرهای واقع در یک قاب مناسب است حتی المقدور یکسان انتخاب شده و ایجاد تغییر در عمق مقطع تیرها نیز صرفاً در شرایط خاص (مثلاً وجود یک دهانه بلند در قاب چند دهانه) اعمال گردد.

ضوابط ابعادی تیرها برحسب نوع شکل‌پذیری به صورت زیر می‌باشد:

۲-۵-۲۰-۹ تیرها در قاب‌های با شکل‌پذیری متوسط

۱-۲-۵-۲۰-۹ محدودیت‌های هندسی

۱-۱-۲-۵-۲۰-۹ در این تیرها محدودیت‌های هندسی (الف) تا (پ) این بند باید رعایت شوند:

الف- ارتفاع مؤثر مقطع نباید بیشتر از یک چهارم طول دهانه آزاد باشد.

ب- عرض مقطع نباید کمتر از یک چهارم ارتفاع آن و ۲۵۰ میلی‌متر باشد.

پ- عرض مقطع نباید بیشتر از دو مقدار زیر باشد:

- عرض عضو تکیه‌گاهی، در صفحه عمود بر محور طولی تیر، به اضافه سه چهارم ارتفاع تیر در هر طرف عضو تکیه‌گاهی

- عرض عضو تکیه‌گاهی به اضافه یک چهارم بعد دیگر مقطع عضو تکیه‌گاهی، در هر طرف عضو تکیه‌گاهی اختیار شود.

۲-۶-۲۰-۹ تیرها در قاب‌های با شکل‌پذیری زیاد

۱-۲-۶-۲۰-۹ محدودیت‌های هندسی

۱-۱-۲-۶-۲۰-۹ در این تیرها محدودیت‌های هندسی (الف) تا (پ) این بند باید رعایت شوند:

الف - ارتفاع مؤثر مقطع نباید بیشتر از یک چهارم طول دهانه آزاد باشد.

ب - عرض مقطع نباید کمتر از سه دهم ارتفاع آن و ۲۵۰ میلی‌متر باشد.

پ - عرض مقطع نباید بیشتر از عرض عضو تکیه‌گاهی، در صفحه عمود بر محور طولی عضو خمشی، به اضافه کوچک‌ترین c_2 ، $0.75c_1$ در هر طرف عضو تکیه‌گاهی باشد.

فصل ۱- مدل سازی

ضوابط میلگردهای طولی تیرها

۵-۱۱-۹ محدودیت‌های آرماتور گذاری

۱-۵-۱۱-۹ حداقل مقدار آرماتور خمشی

۱-۵-۱۱-۹ حداقل مقدار آرماتور خمشی، $A_{s,min}$ ، باید در تمامی مقاطع عضو خمشی که نیاز به میلگرد کششی باشد، تأمین گردد.

۲-۱-۵-۱۱-۹ حداقل مقدار آرماتورهای خمشی نباید از بزرگ‌ترین مقادیر زیر کم‌تر باشد؛ به جز مواردی که در ضابطه‌ی بند ۳-۱-۵-۱۱-۹ اشاره شده است. در اعضای معین استاتیکی با مقطع بال‌دار که بال مقطع در کشش قرار دارد، مقدار b_w بر اساس جای‌گزینی با کم‌ترین مقدار b_f (عرض بال) و $2b_w$ محاسبه می‌شود:

$$\rho_{min} = \max\left(0.25 \frac{\sqrt{f'_c}}{f_y} b_w d, \frac{1.4}{f_y} b_w d\right)$$

۳-۱-۵-۱۱-۹ اگر سطح مقطع آرماتورهای طولی تأمین شده در وجه کششی، حداقل به اندازه‌ی یک سوم بیش‌تر از مقدار مورد نیاز بر اساس محاسبه باشد، نیازی به کنترل ضوابط بندهای ۱-۱-۵-۱۱-۹ و ۲-۱-۵-۱۱-۹ نمی‌باشد.

۲-۵-۲۰-۹ تیرها در قاب‌های با شکل پذیری متوسط

۱-۲-۲-۵-۲۰-۹ در هر یک از دو وجه فوقانی و تحتانی تیرها باید از حداقل دو آرماتور سراسری استفاده شود. سطح مقطع آرماتورهای سراسری وجه تحتانی نباید در هیچ مقطع از یک چهارم بیشترین مقدار سطح مقطع آرماتورهای تحتانی در طول دهانه تیر کمتر باشد. این آرماتورها باید با فرض تأمین تنش تسلیم کششی در بر تکیه‌گاه مهار شوند.

۲-۲-۲-۵-۲۰-۹ در هر طرف تیر در بر تکیه‌گاه، مقاومت خمشی مثبت نباید از یک سوم مقاومت خمشی منفی همان تکیه‌گاه کمتر باشد. همچنین، مقاومت خمشی مثبت یا منفی در هر مقطعی در طول تیر، نباید از یک پنجم حداکثر مقاومت خمشی تیر درمقاطع بر تکیه‌گاه در دو انتهای تیر کمتر باشد.

۲-۶-۲۰-۹ تیرها در قاب‌های با شکل پذیری زیاد

۲-۲-۶-۲۰-۹ آرماتورهای طولی

۱-۲-۲-۶-۲۰-۹ در تمامی مقاطع تیرنسبت سطح مقطع آرماتوربه مقطع موثر بتن، هم در پایین و هم در بالا، نباید کمتر از مقادیر مقرر شده در بند ۲-۱-۵-۱۱-۹ بوده و نسبت آرماتور کششی نباید بیشتر از ۰/۰۲۵ اختیار شود. حداقل دو میلگرد با قطر ۱۲ میلیمتر باید هم در پایین و هم در بالای مقطع در سراسر طول پیش‌بینی شود.

۲-۲-۲-۶-۲۰-۹ در بر تکیه‌گاه‌های تیر، مقاومت خمشی مثبت مقطع در هر تکیه‌گاه باید حداقل برابر نصف مقاومت خمشی منفی همان مقطع باشد.

۳-۲-۲-۶-۲۰-۹ مقاومت خمشی مثبت و منفی هر مقطع در سراسر طول تیر نبایستی کمتر از یک چهارم حداکثر مقاومت خمشی منفی در مقاطع بر تکیه‌گاهی در دو انتهای عضو باشد.

فصل ۱- مدل سازی

ضوابط ابعادی ستون ها برحسب نوع شکل پذیری به صورت زیر می باشد:

۳-۵-۲۰-۹ ستون ها در قاب های با شکل پذیری متوسط

۱-۳-۵-۲۰-۹ محدودیت های هندسی

۱-۱-۳-۵-۲۰-۹ در ستون ها محدودیت های هندسی (الف) و (ب) این بند باید رعایت شوند:

الف - عرض مقطع نباید کمتر از سه دهم بعد دیگر آن و نباید کمتر از ۲۵۰ میلی متر باشد.

ب - نسبت عرض مقطع به طول آزاد عضو نباید از $\frac{1}{25}$ کمتر باشد.

۳-۶-۲۰-۹ ستون ها در قاب های با شکل پذیری زیاد

۱-۳-۶-۲۰-۹ محدودیت های هندسی

۱-۱-۳-۶-۲۰-۹ در ستون ها محدودیت های هندسی (الف) و (ب) این بند باید رعایت شوند:

الف - کوچکترین بعد مقطع که در امتداد یک خط مستقیم گذرنده از مرکز هندسی مقطع تعیین می شود نباید از ۳۰۰ میلیمتر کمتر باشد.

ب- نسبت کوچکترین بعد مقطع به بعد عمود بر آن نباید از $0/4$ کمتر باشد.

فصل ۱- مدل سازی

ضوابط میلگردهای طولی ستون ها

۳-۵-۲۰-۹ ستون ها در قاب های با شکل پذیری متوسط

۲-۳-۵-۲۰-۹ آرماتورهای طولی

۱-۲-۳-۵-۲۰-۹ در ستون ها نسبت سطح مقطع میلگردهای طولی به کل سطح مقطع ستون نباید کمتر از یک درصد و بیشتر از هشت درصد در نظر گرفته شود. این محدودیت باید در محل وصله ها نیز رعایت شود.

۳-۶-۲۰-۹ ستون ها در قاب های با شکل پذیری زیاد

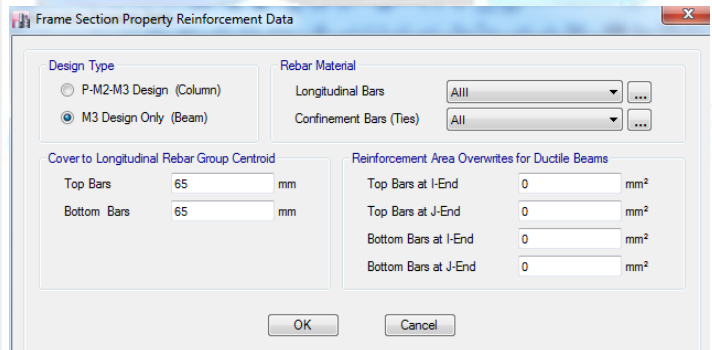
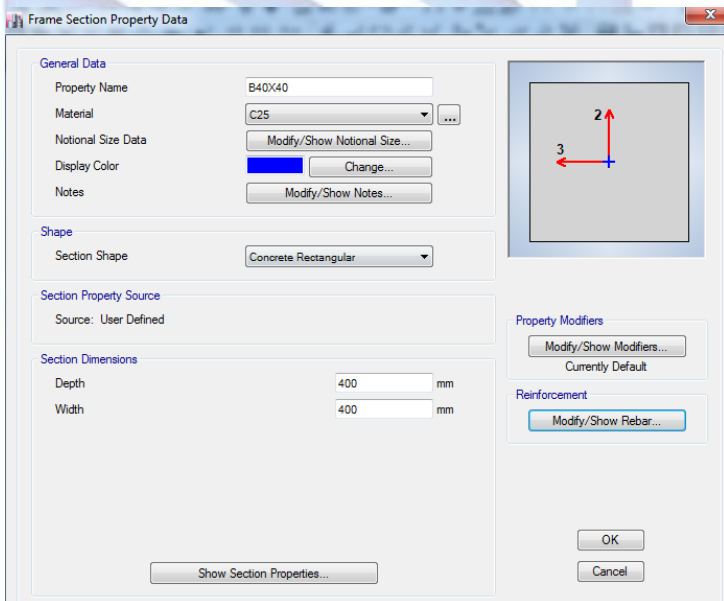
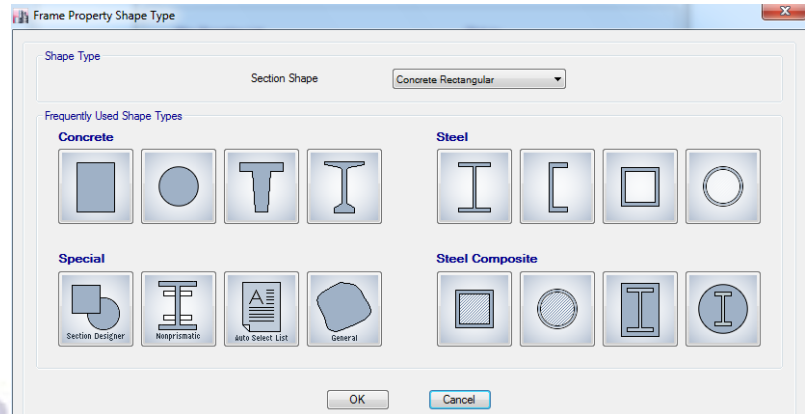
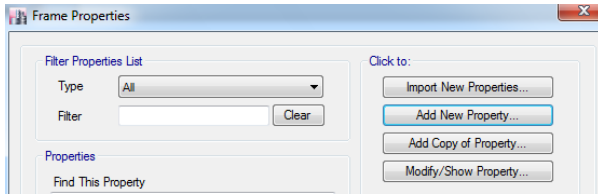
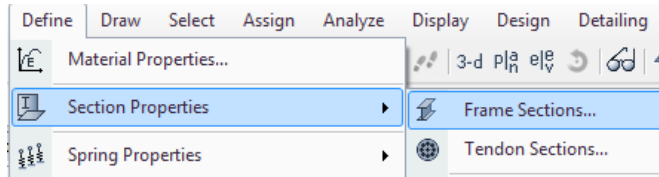
۲-۳-۶-۲۰-۹ آرماتورهای طولی

۱-۲-۳-۶-۲۰-۹ در ستون ها نسبت سطح مقطع آرماتور طولی به سطح مقطع کل ستون نباید کمتر از یک درصد و بیشتر از شش درصد در نظر گرفته شود. محدودیت حداکثر مقدار آرماتور باید در محل وصله ها نیز رعایت شود.

فصل ۱- مدل سازی

۱-۲-۵-۲- تعریف مقطع تیر بتنی

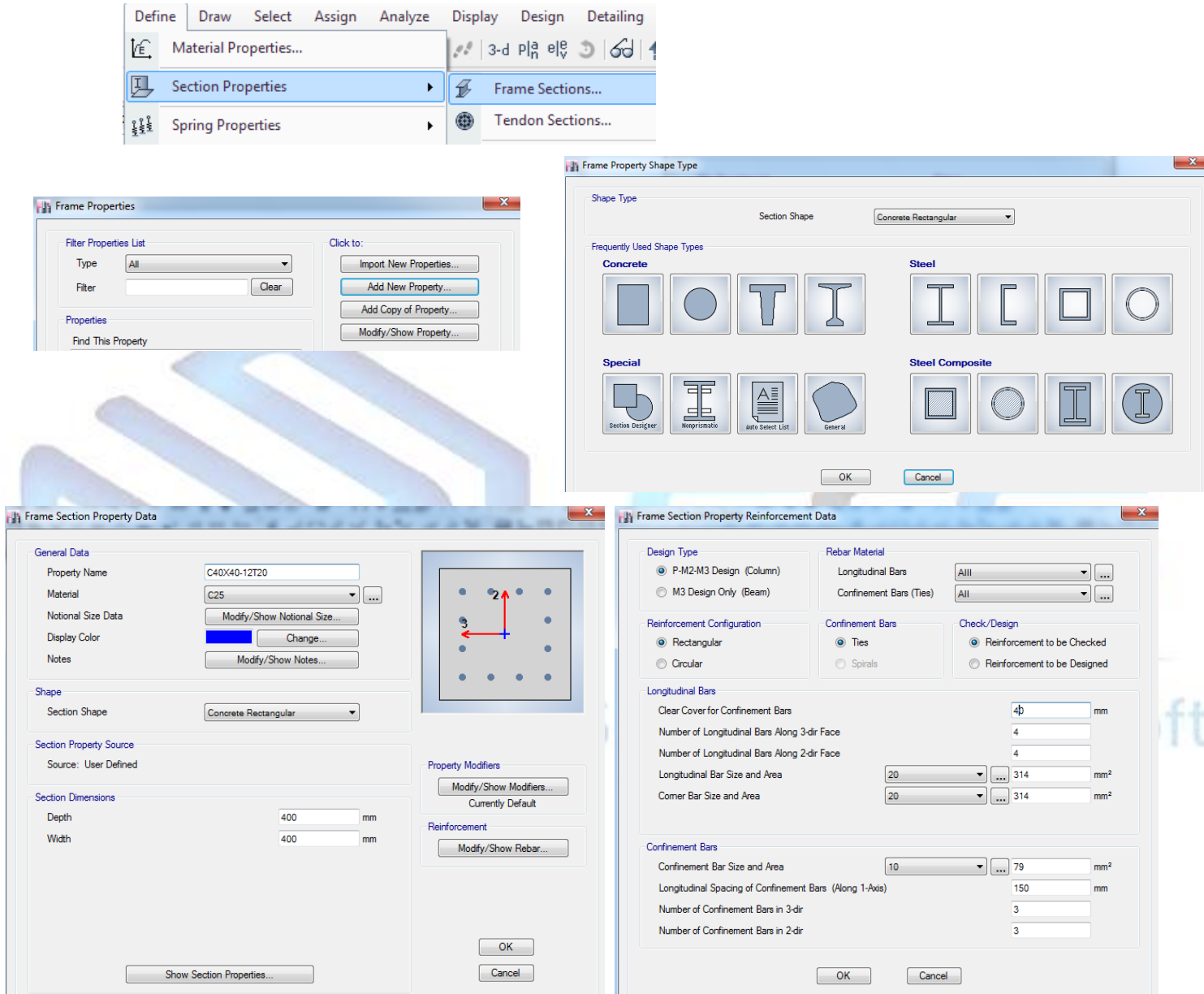

شکل (۱-۱۶) مسیر تعریف تیر بتنی در نرم افزار

فصل ۱- مدل سازی

۱-۲-۳- تعریف مقطع ستون بتنی

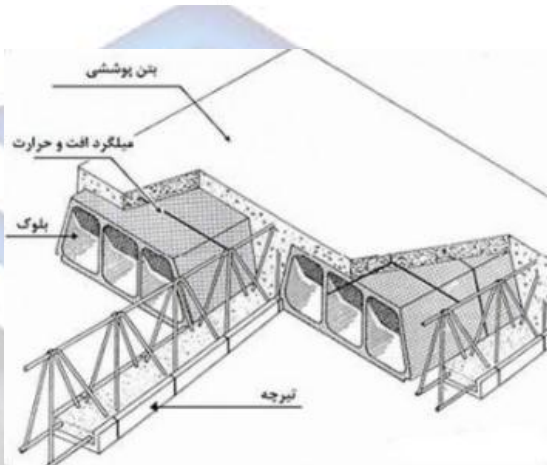
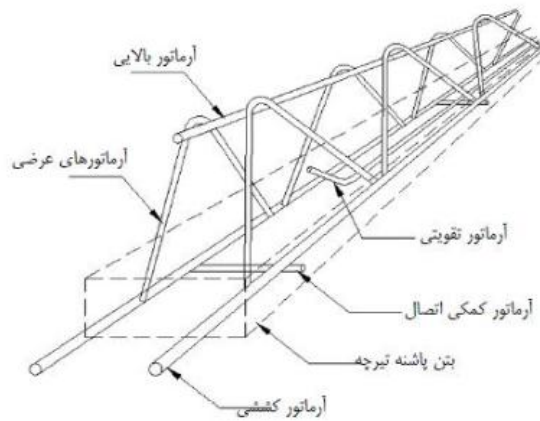
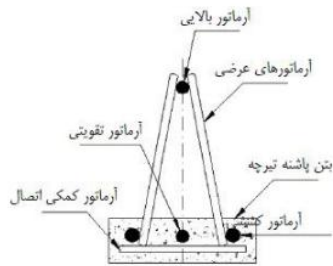

شکل (۱-۱۷) مسیر تعریف ستون بتنی در نرم افزار

فصل ۱- مدل سازی

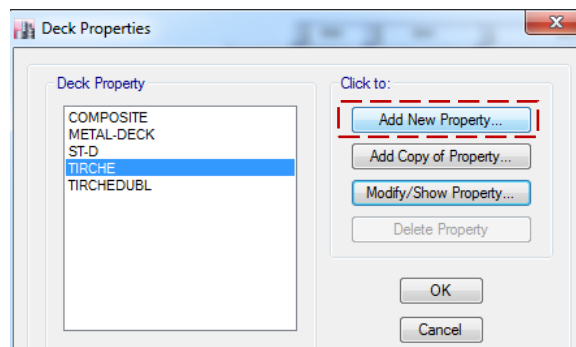
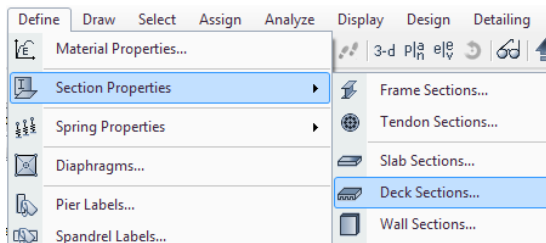
۱-۵-۳- تعریف انواع سقف ها

۱-۳-۵-۱- سقف تیرچه بلوک

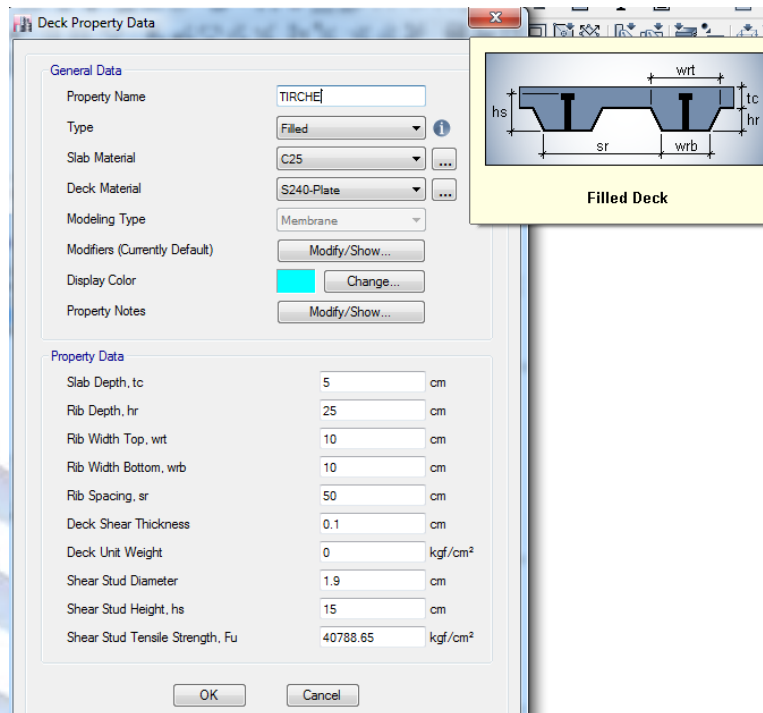

شکل (۱-۱۸) جزئیات مربوط به سقف تیرچه بلوک

معرفی مشخصات تیرچه تک

فصل ۱- مدل سازی

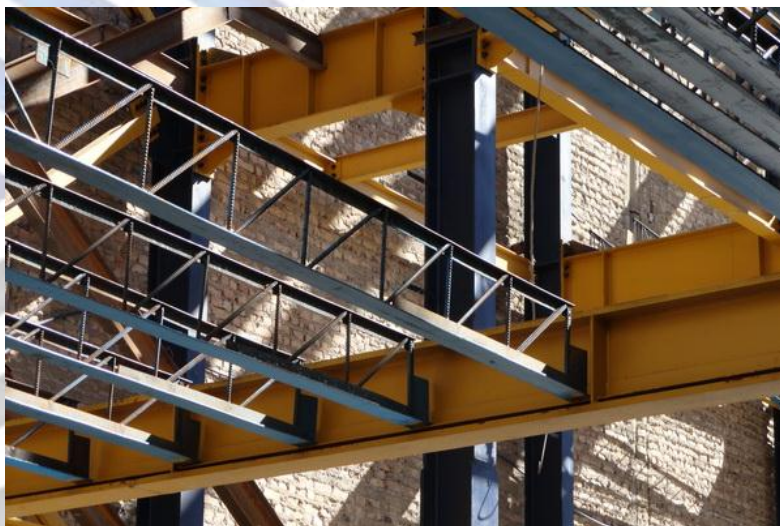
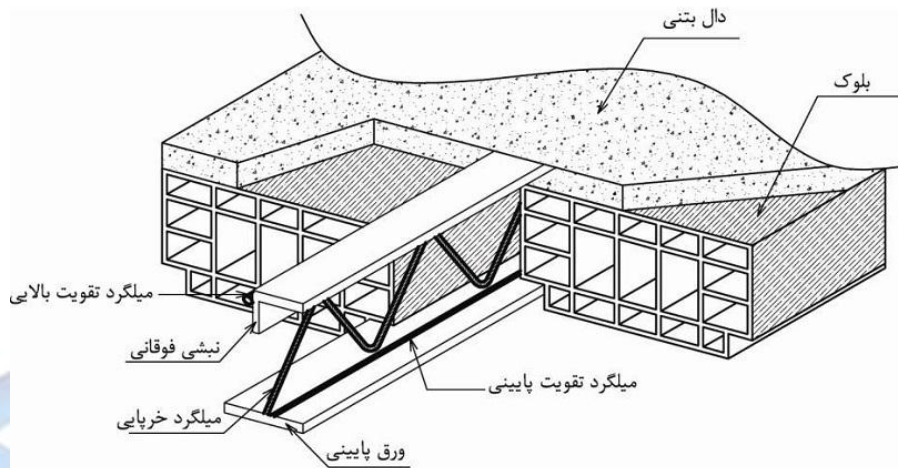
شکل (۱-۱۹) معرفی سقف تیرچه بلوک با تیرچه تک

معرفی مشخصات سقف تیرچه بلوک با تیرچه دابل

School Of Civil Soft

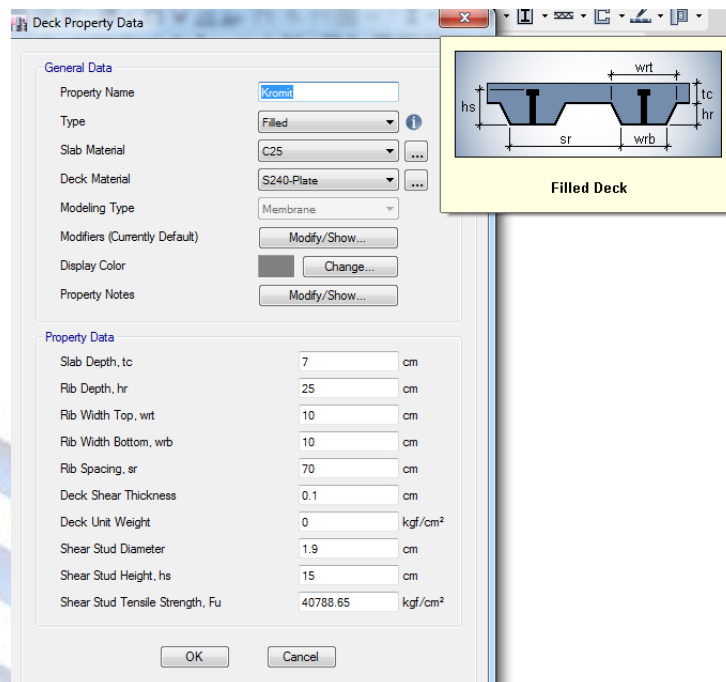
فصل ۱- مدل سازی

۱-۵-۳-۲- سقف کرومیت

شکل (۱-۲۰) جزئیات سقف کرومیت

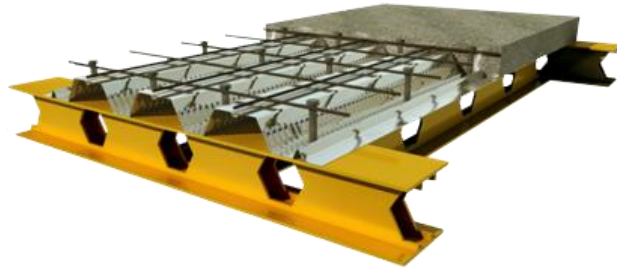
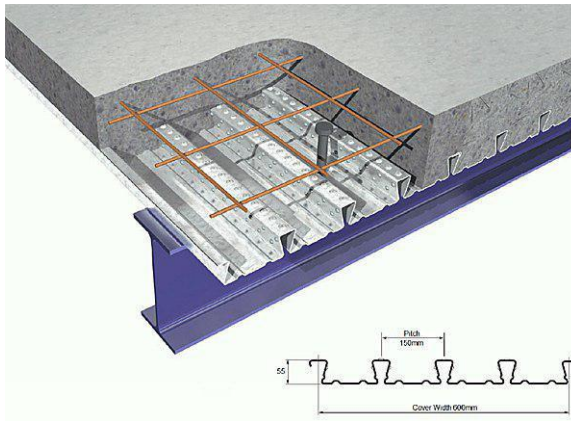
فصل ۱- مدل سازی

شکل (۱-۲۱) معرفی سقف تیرچه کرومیت

فصل ۱- مدل سازی

۱-۳-۳-۵-۱- سقف عرشه فولادی

شکل (۱-۲۲) جزئیات سقف عرشه فولادی

فصل ۱- مدل سازی

۱-۵-۳-۴- سقف کامپوزیت

فصل ۲-

بارگذاری

۱-۲- انواع بار

بارگذاری را در حالت کلی میتوان به دو دسته‌ی زیر تقسیم بندی کرد.

بارگذاری ثقلی

بار مرده

بار زنده

بار برف

بارگذاری جانبی

بار زلزله

بار باد

۱-۲- تعریف انواع بار در نرم افزار

بار مرده در نرم افزار به دو صورت تعریف میشود:

بار مرده معمولی (Dead)

بار مرده کف سازی (Super Dead) (در صورتی که سقف کامپوزیت نداشته

باشید نیازی به تعریف این بار نیست)

بار زنده در حالت کلی بر اساس مبحث ششم مقررات ملی ساختمان به پنج دسته تقسیم

بندی میشود:

فصل ۲- بارگذاری

☞ بار زنده غیر قابل کاهش (Live Load): از این بار برای تعریف بار زنده پارکینگ و انباری استفاده میشود.

☞ بار زنده قابل کاهش (LRED): برای تعریف بارهای زنده قابل کاهش مساوی ۵۰۰ کیلوگرم بر متر مربع (مانند بار زنده راه پله، اتاق های محل تجمع در ساختمان های مسکونی، فروشگاه های کوچک و خرده فروشی در طبقه همکف).

☞ توجه: بار LRED در ترکیب بار لرزه ای (ترکیب باری که زلزله حضور دارد) با ضریب یک وارد خواهد شد.

☞ بار زنده قابل کاهش (LRED0.5): برای تعریف بارهای زنده قابل کاهش کمتر از ۵۰۰ کیلوگرم بر متر مربع نظیر اتاق های خصوصی در سازه های مسکونی.

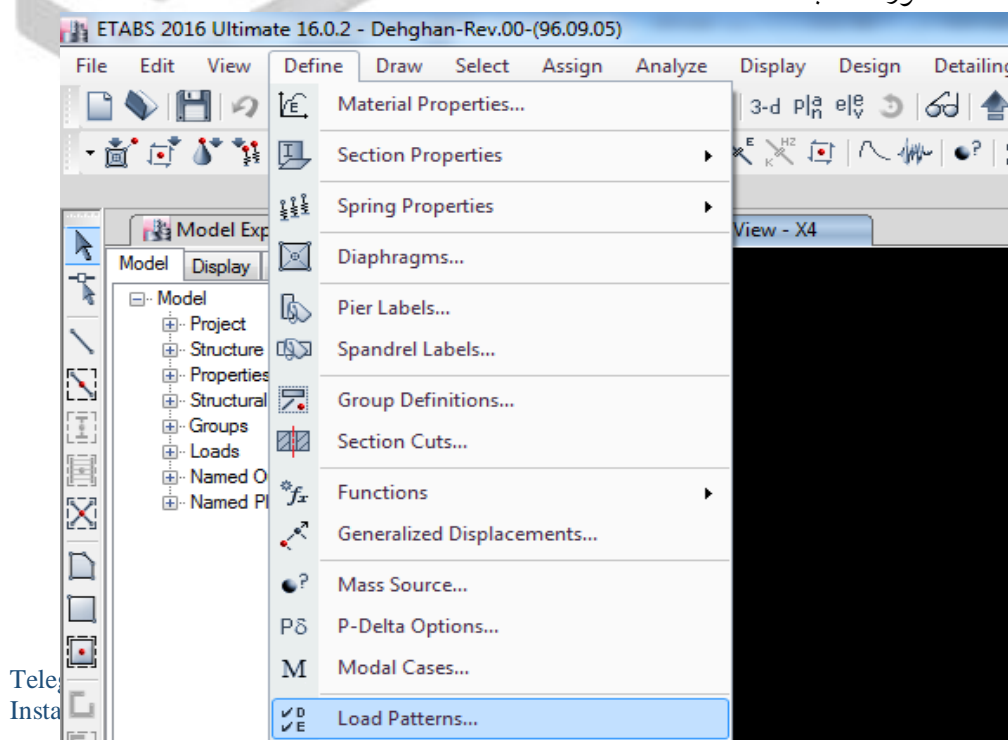
☞ توجه: بار LRED 0.5 در ترکیب بار لرزه ای (ترکیب باری که زلزله حضور دارد) با ضریب 0.5 وارد خواهد شد.

☞ بار زنده مربوط به تیغه بندی (LPART): در مبحث ششم جدید بار تیغه بندی باید از نوع زنده تعریف شود.

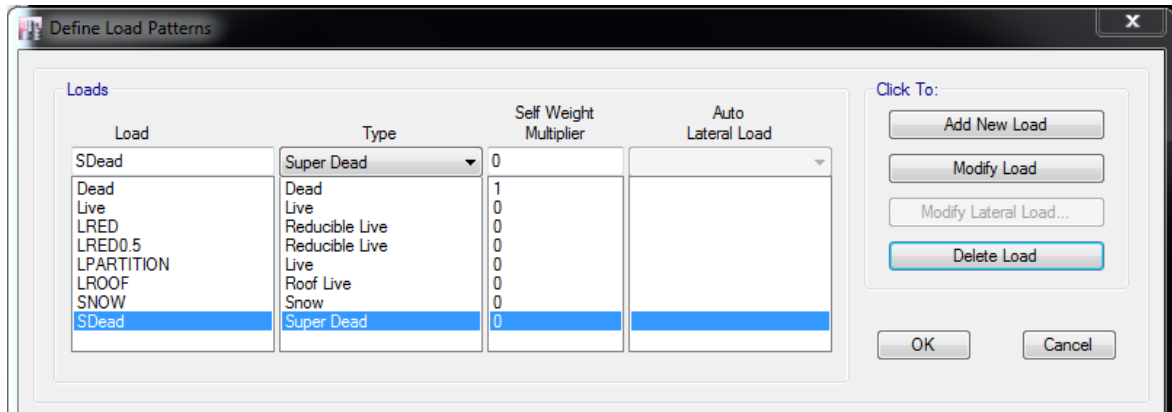
☞ توجه: این بار از نوع غیرقابل کاهش بوده و در ترکیب بار لرزه ای با ضریب یک وارد میشود.

☞ بار زنده بام (LROOF)

☞ بار برف (SNOW): در پشت بام هم باید بار LROOF و هم بار برف در ترکیب بارها جداگانه منظور شده باشد.

فصل ۲- بارگذاری

شکل (۱-۲) معرفی حالت های بار در نرم افزار.

۲-۱-۲- بار مرده وزنده کفها

در گام اول برای اعمال بار مرده به سقف باید به کاربری سقف (پارکینگ، طبقات، بام و ...) توجه کرد.

برای تعیین کاربری به نقشه معماری مراجعه کنید.

برای محاسبه بار مرده سقف باید به دیتایل بارگذاری مراجعه کرد. بدین منظور با توجه به

دیتایل برای محاسبه بار مرده بر اساس اجزای تشکیل دهنده سقف باید به **پیوست ۶-۱**

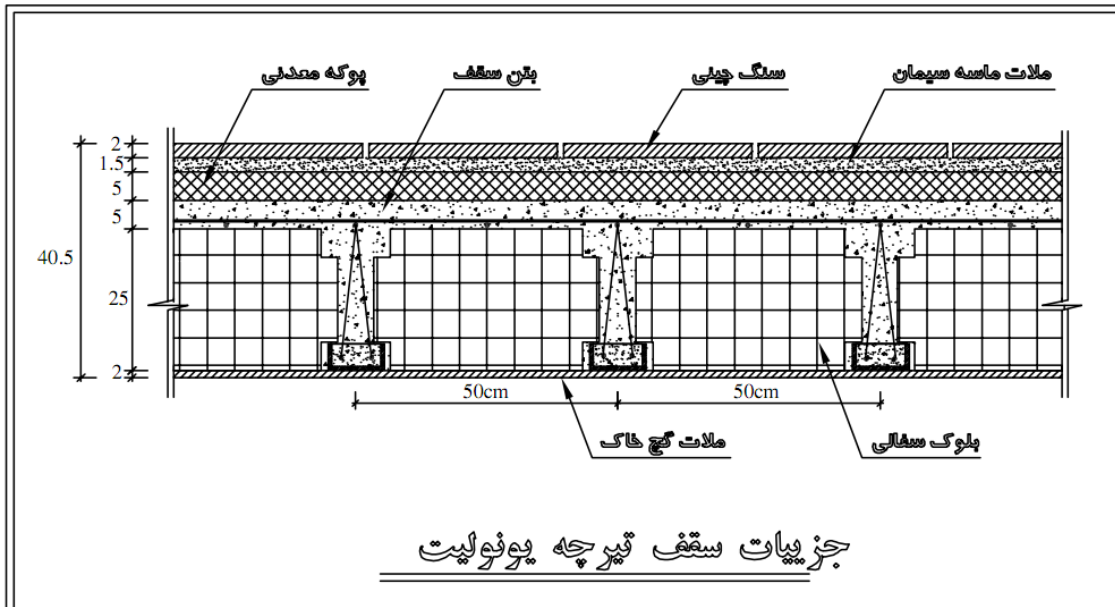
مبحث ۶ مراجعه کرد.

مصالح مصرفی در سقف و مخصوصا کف سازی معمولا باید با نظر کارفرما باشد.

فصل ۲- بارگذاری

در ادامه جزئیات سقف های رایج تشریح خواهد شد.

۱-۲-۱-۲- سقف تیرچه یونولیت

ریز محاسبات	وزن واحد سطح (Kg/m ²)	* * * * *
0.02x2500	50	سنگ چینی
0.015x2100	31.5	ملاط ماسه سیمان
0.07x1000	70	کاسه‌کاری با بتن سبک (پوکه معدنی)
(0.05+0.2x0.25)x2500	250	بتن سقف
-	-	بلوک یونولیتی
-	40	سقف کاذب گچی (همدل رایوتس و گچ)

جمع کل: 441.50 (Kg/m²)

بار مرده بدون بتن: 191.5 (Kg/m²)

بار مرده اعمال شده: 250 (Kg/m²)

شدت بار زنده سقف: 300 (Kg/m²)

شکل (۲-۲) جزئیات سقف تیرچه یونولیت.

فصل ۲- بارگذاری

بر اساس دستورالعمل منتشر شده توسط سازمان نظام مهندسی تهران بار مرده کف ها حداقل باید بصورت زیر در نظر گرفته شود.

۸ سایر نکات طراحی

۱. بار کفسازی (Super Dead) در کلیه پروژه های متداول برای کاربری مسکونی و اداری 200 kg/m^2 ، برای کاربری تجاری و پارکینگ 250 kg/m^2 و برای سقف بام 300 kg/m^2 اعمال گردد (بخش مربوط به وزن سازه ای سقف طبق جزئیات سقف در نقشه و مدل، اعمال گردد).

بنابراین حداقل بار مرده برای پارکینگ (بدون در نظر گرفتن وزن بتن سقف) برابر 250 کیلوگرم بر متر مربع می باشد.

از سوی دیگر بار زنده پارکینگ در مبحث ۶ سال ۹۲ برای پارکینگهای با خودروی کمتر از ۴ تن برابر 300 کیلوگرم بر متر مربع عنوان شده است (در ویرایش قبلی 500 کیلوگرم بر متر مربع بوده است). در پیشنهادی مربوط به سال ۹۶ این مقدار به 400 کیلوگرم بر متر مربع افزایش یافته است.

بار زنده پارکینگ (مبحث ۶ ویرایش ۹۲)

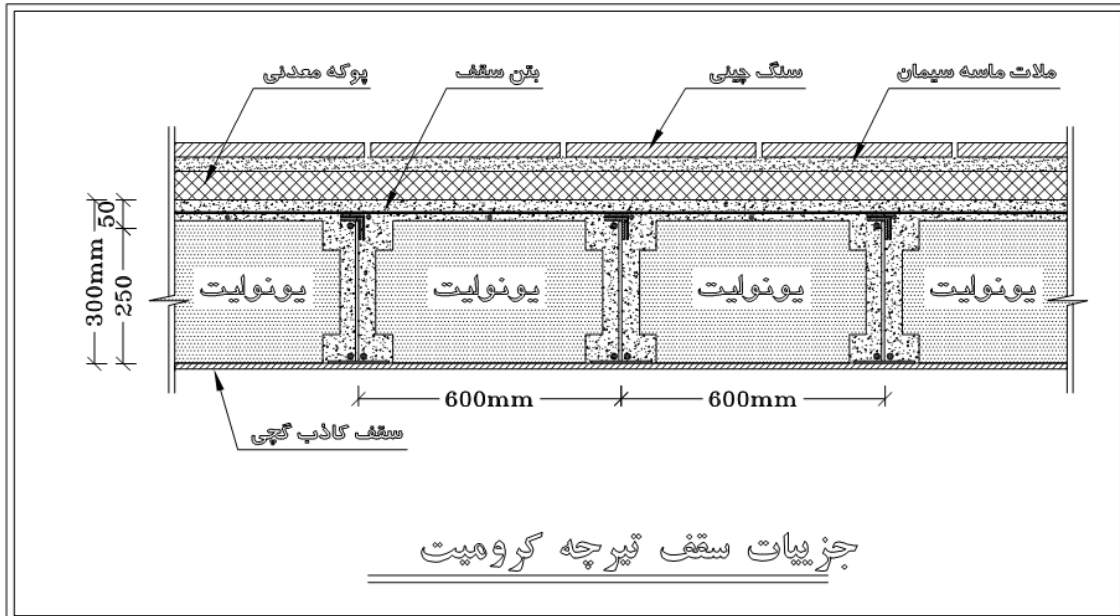
۱۱	محل عبور و پارک خودروها	
۱-۱۱	محل عبور و پارک خودروهایی با وزن حداکثر تا 40 کیلونیوتن	۳ (۲) (۳) (۷) (۸)
۲۰		

بار زنده پارکینگ (مبحث ۶ پیشنهادی ۹۶)

۱۱	محل های عبور و پارک خودروها	
۱-۱۱	محل عبور و پارک خودروهایی با وزن حداکثر تا 40 کیلونیوتن	۴ (۲) (۳) (۷)
۱۵ (۷)		

فصل ۲- بارگذاری

۲-۲-۱-۲- سقف تیرچه کرومیت

ریز محاسبات	وزن واحد سطح (Kg/m ²)	مصالح مصرفی
0.01x2100	21	سرامیک کف
0.02x2100	42	ملات ماسه سیمان
0.07x1000	70	گچسالی یا بتن سبک (پوکه معدنی)
(0.05+0.2x0.25)x2500	250	بتن سقف
-	-	پوک معدنی
-	30	سقف گاذب گچی (شامل رابیتس و گچ)

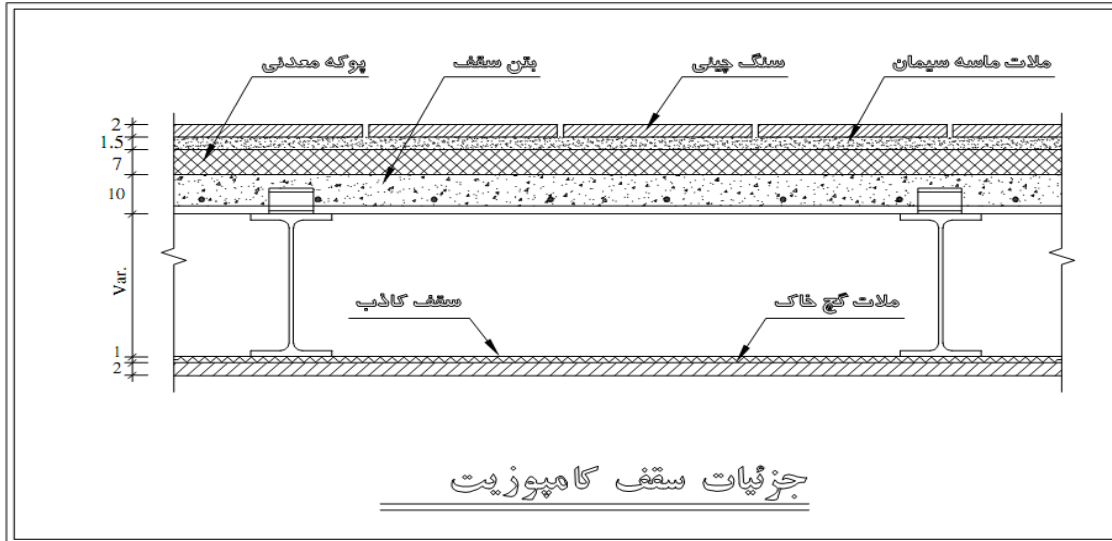
جمع کل: 413.00 (Kg/m²)

بار مرده بدون بتن: 163.00 (Kg/m²)
 بار مرده اعمال شده: 200 (Kg/m²)
 شدت بار زنده سقف: 200 (Kg/m²)

شکل (۲-۳) جزئیات سقف تیرچه کرومیت.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۲-۳- سقف کامپوزیت

ریز محاسبات	وزن واحد سطح (Kg/m ²)	★ ۱۱۰ × ۱۰۰ ★ □ ۱۰۰ × ۱۰۰
0.02x2800	56	سنگ چینی
0.015x2100	31.5	ملاط ماسه سیمان
0.07x1000	70	گفتابری با بتن سبک (پوکه معدنی)
0.10x2500	250	بتن سقف
-	20	تیرهای سقف کامپوزیت
-	30	سقف کاذب گچی (شامل رابریس و گچ)

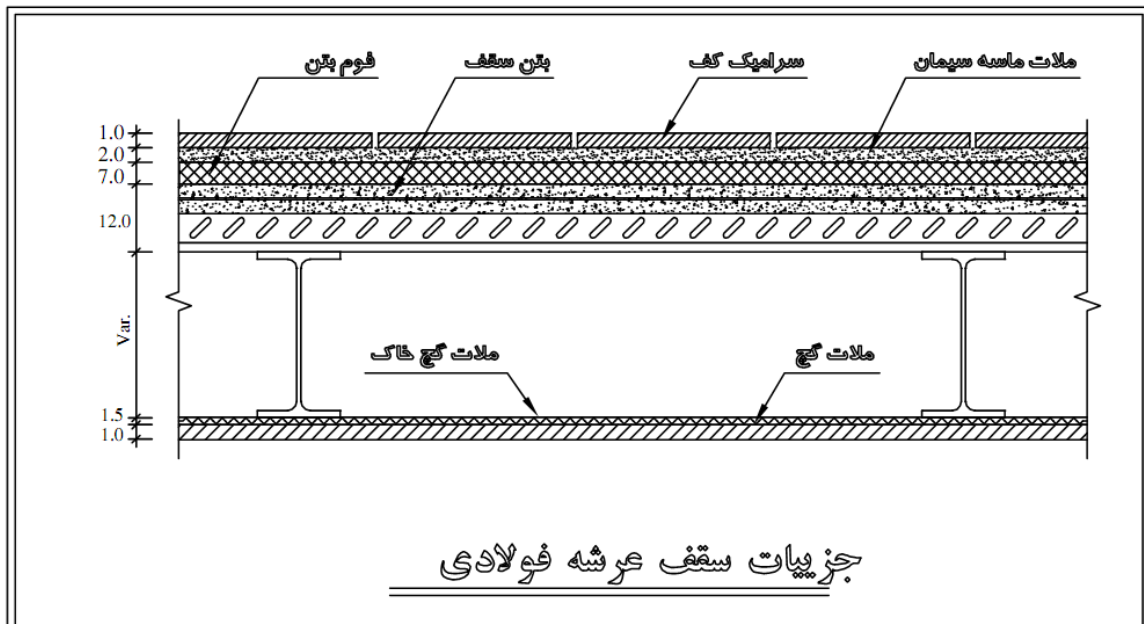
جمع کل: 457.50 (Kg/m²)

بار مرده بدون بتن: 207.50 (Kg/m²)
 بار مرده اعمال شده: 210 (Kg/m²)
 شدت بار زنده سقف: 200 (Kg/m²)

شکل (۲-۴) جزئیات سقف کامپوزیت.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۲-۴- سقف عرشه فولادی

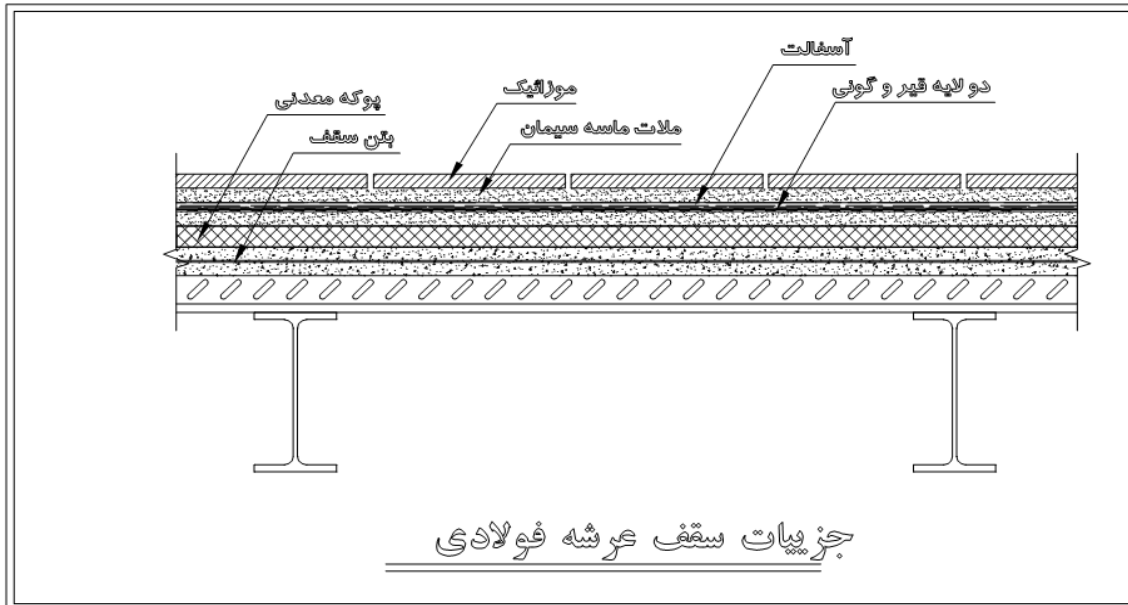
ریز محاسبات	وزن واحد سطح (Kg/m ²)	سرامیک کف
0.01x2100	21	سرامیک کف
0.015x2100	31.5	مالات ماسه سیمان
0.07x550	38.5	کفسازی با فوم بتن
0.10x2500	250	بتن سقف
-	30	سقف کاذب و تاسیسات

جمع کل: 371.00 (Kg/m²)

121.00 (Kg/m ²)	بار مرده بدون بتن:
200 (Kg/m ²)	بار مرده اعمال شده:
200 (Kg/m ²)	شدت بار زنده سقف:

شکل (۲-۵) جزئیات سقف عرشه فولادی.

فصل ۲- بار گذاری

ریز محاسبات	وزن واحد سطح (Kg/m ²)	موزائیک * ۱۰۰×۱۰۰
0.025x2400	60	موزائیک
0.015x2100	42	مالات ماسه سپیمان
0.015x2200	33	آسفالت
-	10	دو لایه قیر و گونی
0.15x450	67.5	کنسالی یا فورم بتن
0.10x2500	250	بتن سقف
-	30	پروفیل و سقف کاذب

جمع کل: 492.50 (Kg/m²)

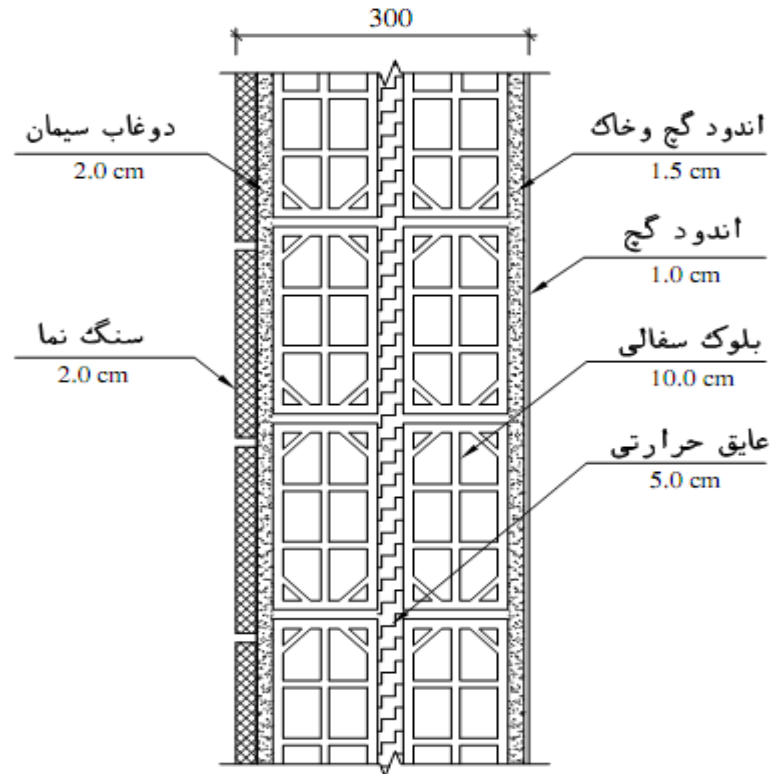
242.50 (Kg/m ²)	بار مرده بدون بتن:
300 (Kg/m ²)	بار مرده اعمال شده:
150 (Kg/m ²)	شدت بار زنده سقف:

شکل (۲-۶) جزئیات سقف عرشه فولادی (بام).

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۳- بار خطی مرده

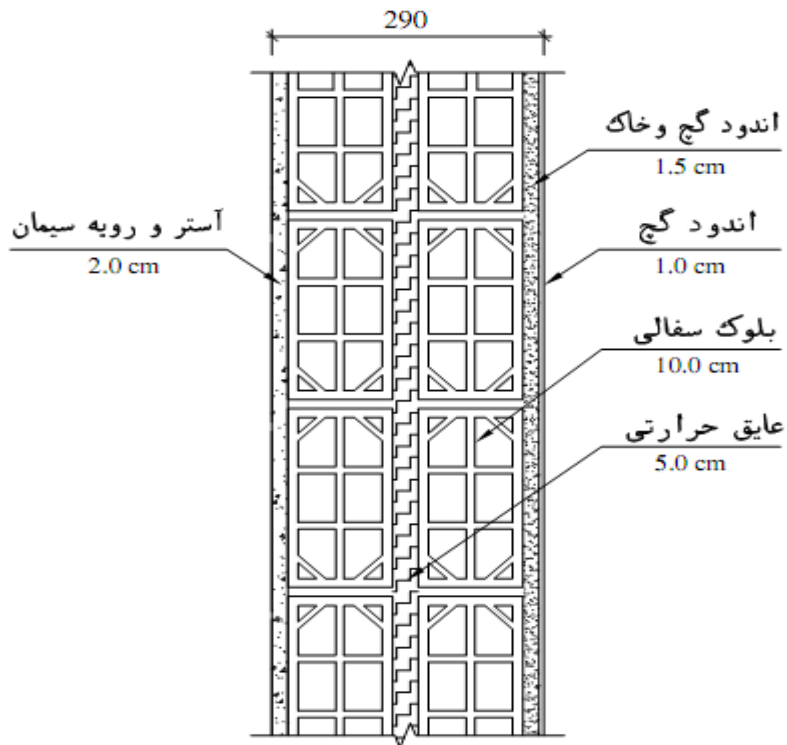

شکل (۲-۷) جزئیات دیوار نما.

جدول (۲-۱) وزن واحد سطح دیوار نما

مصارف مصرفی	وزن مخصوص (Kg/m^3)	ضخامت (m)	وزن واحد سطح (Kg/m^2)
اندود گچ	1300	0.01	$0.01 \times 1300 = 13$
اندود گچ و خاک	1600	0.015	$0.015 \times 1600 = 24$
بلوک سفالی	850	0.1	$2 \times 0.1 \times 850 = 170$
سنگ چینی (گرانیت)	2800	0.02	$0.02 \times 2800 = 56$
آستر و رویه سیمان	2100	0.02	$0.02 \times 2100 = 42$
			305

فصل ۲- بارگذاری

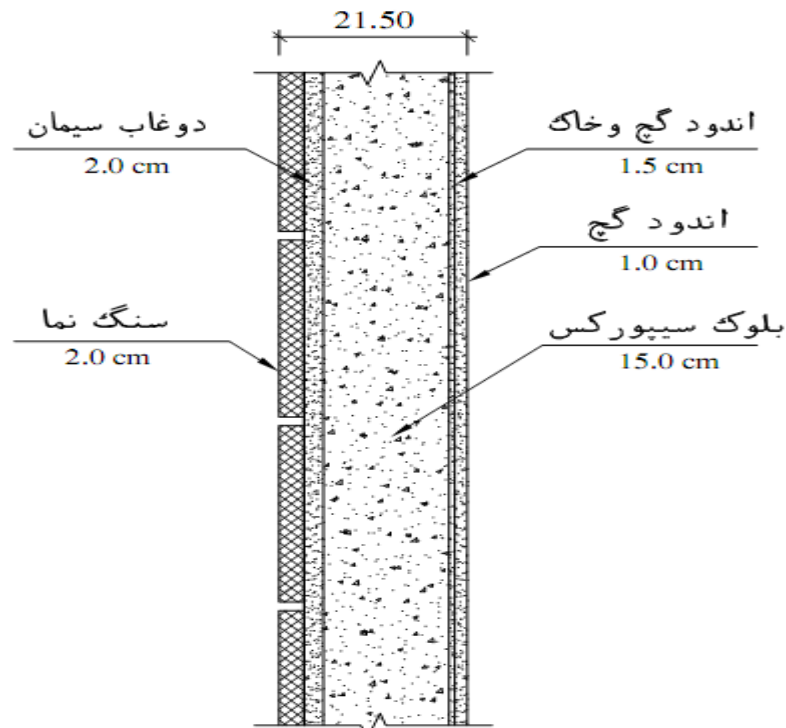

شکل (۸-۲) جزئیات دیوار غیر نما.

جدول (۲-۲) وزن واحد سطح دیوار غیر نما

وزن واحد سطح (Kg/m^2)	ضخامت (m)	وزن مخصوص (Kg/m^3)	مصالح مصرفی
$0.01 \times 1300 = 13$	0.01	1300	اندود گچ
$0.015 \times 1600 = 24$	0.015	1600	اندود گچ و خاک
$2 \times 0.1 \times 850 = 170$	0.1	850	بلوک سفالی
$0.02 \times 2100 = 42$	0.02	2100	آستر و روبه سیمان
249			

فصل ۲- بارگذاری

شکل (۲-۹) جزئیات دیوار ضد آتش (پله فرار)

جدول (۲-۳) وزن واحد سطح دیوار ضد آتش

وزن واحد سطح (Kg/m ²)	ضخامت (m)	وزن مخصوص (Kg/m ³)	مصالح مصرفی
$0.01 \times 1300 = 13$	0.01	1300	اندود گچ
$0.015 \times 1600 = 24$	0.015	1600	اندود گچ و خاک
$0.15 \times 800 = 120$	0.15	800	بلوک سیپورکس
$0.02 \times 2100 = 42$	0.02	2100	آستر و رویه سیمان
$0.02 \times 2800 = 56$	0.02	2800	سنگ چینی (گرانیت)
255			

۶-۵-۲- ضوابط مربوط به دیوارهای تقسیم کننده

در ساختمان‌های اداری و یا سایر ساختمان‌هایی که در آن‌ها احتمال استفاده از دیوارهای تقسیم کننده و یا جابجایی آن‌ها وجود دارد، باید ضوابطی برای وزن دیوارهای تقسیم کننده بدون توجه به اینکه آن‌ها در پلان نشان داده شده باشند و یا خیر، اقدام گردد. وزن دیوارهای تقسیم کننده نباید کمتر از ۱ کیلونیوتن بر متر مربع در نظر گرفته شود. در ساختمان‌هایی که از تیغه‌های سبک نظیر دیوارهای ساندویچی استفاده می‌شود، این بار را می‌توان حداقل به ۰/۵ کیلونیوتن بر مترمربع کاهش داد، مشروط بر آن که وزن یک مترمربع از این نوع دیوارهای جداکننده و ملحقات آنها از ۰/۴ کیلونیوتن تجاوز نکند.

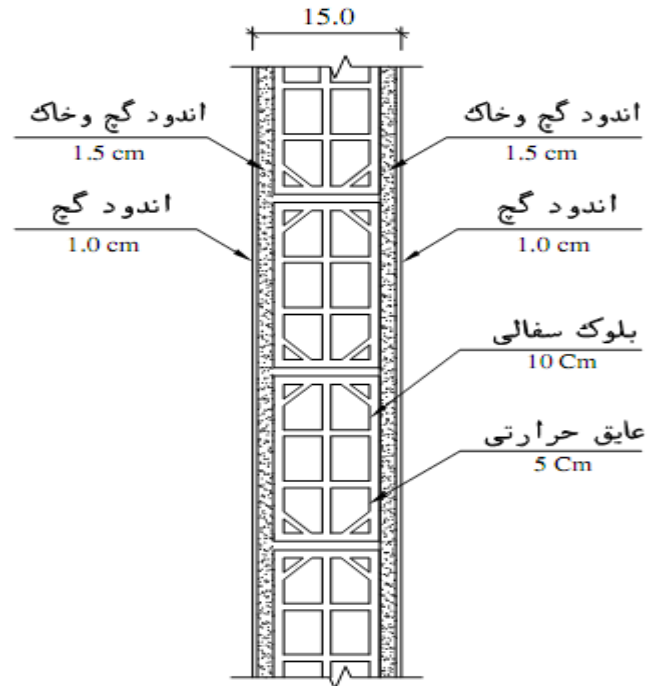
در صورتی که وزن هر مترمربع سطح دیوارهای جداکننده از ۲ کیلونیوتن بیشتر باشد، وزن آن به‌عنوان بار مرده در نظر گرفته شده و در محل واقعی خود اعمال می‌گردد.
استثناء: اگر حداقل بار زنده از ۴ کیلونیوتن بر متر مربع بیشتر باشد، نیازی به در نظر گرفتن بار زنده دیوار تقسیم کننده نیست.

۶-۵-۲- ضوابط مربوط به تیغه‌ها و جداکننده‌ها

در ساختمان‌های اداری و یا سایر ساختمان‌هایی که در آنها احتمال استفاده از تیغه‌ها و جداکننده‌های داخلی با یا بدون جابجایی موقعیت آنها وجود دارد، باید وزن آنها بدون توجه به اینکه در نقشه‌ها نشان داده شده یا نشده باشند، منظور گردند.

در ساختمان‌هایی که جداکننده‌های سبک، نظیر دیوارهای ساندویچی و ورق گچی با وزن هر متر مربع سطح کمتر از ۰/۴ کیلونیوتن بر مترمربع دیوار به کار برده می‌شوند، بار گسترده معادل وارد برکف را می‌توان ۰/۵ کیلونیوتن بر مترمربع در نظر گرفت. در سایر موارد، بار گسترده معادل وزن جداکننده‌ها و تیغه‌ها برکف را نباید کمتر از ۱ کیلونیوتن بر متر مربع منظور نمود.
 چنانچه وزن هر مترمربع سطح تیغه‌ها از ۱ کیلونیوتن بیشتر باشد، وزن آنها به‌عنوان بار مرده در نظر گرفته می‌شود. در مورد تیغه‌هایی که وزن هر متر مربع سطح آنها بیش از ۲ کیلونیوتن باشد، لازم است بار مرده تیغه در محل واقعی خود اعمال شود.
استثناء: اگر حداقل بار زنده، L_0 ، از ۴ کیلونیوتن بر متر مربع بیشتر باشد، نیازی به در نظر گرفتن بار زنده جدا کننده‌ها نیست.

فصل ۲- بارگذاری

شکل (۲-۱۰) جزئیات دیوار پارتیشن.

جدول (۲-۴) وزن واحد سطح دیوار پارتیشن

مصارف مصرفی	وزن مخصوص (Kg/m^3)	ضخامت (m)	وزن واحد سطح (Kg/m^2)
اندود گچ	1300	0.01	$2 \times 0.01 \times 1300 = 26$
اندود گچ و خاک	1600	0.015	$2 \times 0.015 \times 1600 = 48$
بلوک سفالی	850	0.1	$0.1 \times 850 = 85$
			159

با توجه به بند ۶-۵-۲ مقدار بار پارتیشن ۱۰۰ کیلوگرم بر متر مربع در نظر گرفته می شود.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۵- بار دستگاه پله

- ☞ ترسیم تیرهای نیم طبقه
- ☞ بار مرده دستگاه پله معمولا ۷۵۰ کیلوگرم بر متر مربع در نظر گرفته میشود.
- ☞ بار زنده دستگاه پله مطابق مبحث ۶، ۵۰۰ کیلوگرم بر متر مربع در نظر گرفته میشود.

	راهروها، راه پله‌ها ^(۴) و بالکن‌ها	۳
۵	راهروهای مراکز تجمع و ازدحام واقع در طبقه همکف (ورودی)	۱-۳
مطابق بار زنده اتاق‌های مجاور	راهروهای مراکز تجمع و ازدحام واقع در سایر طبقات	۲-۳
۵ ^(۴) و (۱۴)	راه پله و راههای منتهی به درب‌های خروجی	۳-۳
۵	راه پله اضطراری	۴-۳
۲	راهرو دسترسی برای امور تعمیر و نگهداری تاسیسات	۵-۳

۲-۱-۶- بار آسانسور

☞ آسانسورها را بطور کلی به دو دسته زیر میتوان تقسیم بندی کرد:

☞ آسانسور جکی

☞ لرزش و خطر کمتری دارند.

☞ استفاده از این آسانسورها رو به افزایش است.

☞ در این حالت احتیاج به بارگذاری روی سازه نیست.

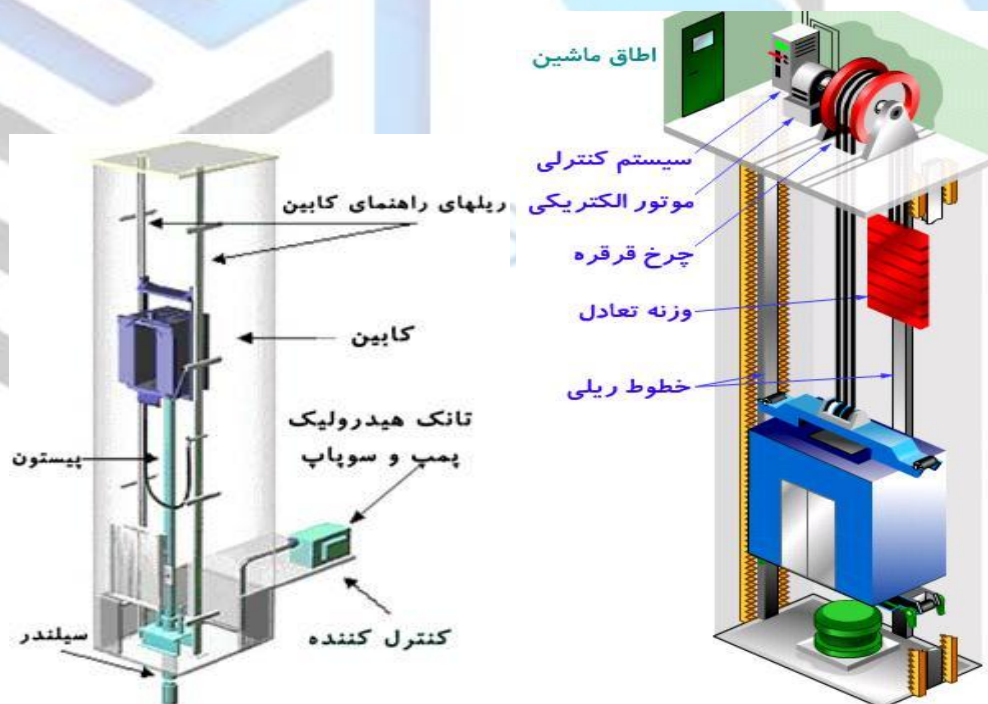
☞ آسانسور کابلی

☞ لرزش و خطر بیشتری دارد.

☞ هزینه مربوط به بازدیدهای سالانه را دارد.

☞ اتاق آسانسور روی سقف خریشته است.

☞ در فضای اتاق آسانسور در تراز خریشته تیری توسط شرکت آسانسور، دقیقا در وسط اتاق آسانسور تعبیه میشود.

شکل (۲-۱۱) جزئیات آسانسور کابلی و جکی.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۶-۲- بار مرده آسانسور

☞ بار مرده آسانسور

☞ بار مرده آسانسور مطابق کاتالوگ آسانسور صورت میگیرد.

☞ در صورت در اختیار نداشتن کاتالوگ میزان بار مرده ۳ الی ۴ تن در نظر گرفته میشود.

۲-۱-۶-۳- بار زنده آسانسور

۳٫۶	اتاق آسانسور	۱۱-۱۲
-----	--------------	-------

۴-۵-۵-۶ سازه‌های نگهدارنده آسانسورها: وزن اتاقک، ماشین‌آلات، وزنه تعادل و بار زنده ناشی از وزن مسافران و وسایل باید در ضریب ۲ ضرب شوند، مگر آنکه بارهای اسمی ارائه شده توسط سازنده در ضریبی حداقل برابر این مقدار ضرب شده باشد.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۷- بار برف

۲-۷-۶ بار برف بام

بار برف بر روی بام، P_r ، با توجه به شیب و دمای بام، برف‌گیری، و اهمیت سازه، برای هر متر مربع تصویر افقی سطح آن، به کمک رابطه ۱-۷-۶ تعیین می‌شود:

$$P_r = 0.7 C_s C_t C_e I_s P_g \quad (1-7-6)$$

که در آن:

I_s = ضریب اهمیت طبق بخش ۳-۷-۶

C_e = ضریب برف‌گیری طبق بخش ۴-۷-۶

C_t = ضریب شرایط دمایی طبق بخش ۵-۷-۶

C_s = ضریب شیب طبق بخش ۶-۷-۶

۱-۷-۶ بار برف زمین

بار برف زمین، P_g ، وزن لایه برف بر روی سطح افقی زمین است که، بر اساس آمار موجود در منطقه، احتمال تجاوز از آن در سال دو درصد باشد (دوره بازگشت ۵۰ سال).

بار برف زمین در مناطق مختلف کشور را باید با توجه به تقسیم‌بندی مشخص شده در جدول

۱-۷-۶ و یا شکل ۱-۷-۶، حداقل برابر با مقادیر زیر در نظر گرفت:

منطقه ۱- برف بسیار کم (نادر)	۰/۲۵ کیلونیوتن بر متر مربع
منطقه ۲- برف کم	۰/۵ کیلونیوتن بر متر مربع
منطقه ۳- برف متوسط	۱ کیلونیوتن بر متر مربع
منطقه ۴- برف زیاد	۱/۵ کیلونیوتن بر متر مربع
منطقه ۵- برف سنگین	۲ کیلونیوتن بر متر مربع
منطقه ۶- برف فوق سنگین	۳ کیلونیوتن بر متر مربع

فصل ۲- بارگذاری

جدول ۶-۷-۱ تقسیم‌بندی شهرهای کشور از نظر بار برف

منطقه	شهر	ردیف	منطقه	شهر	ردیف
۱	بوشهر	۳۱	۵	آستارا	۱
۴	بیجار	۳۲	۴	اراک	۲
۲	بیرجند	۳۳	۵	اردبیل	۳
۵	پیرانشهر	۳۴	۲	اردستان	۴
۴	تبریز	۳۵	۴	ارومیه	۵
۴	تربت جام	۳۶	۴	اسلام آباد غرب	۶
۳	تربت حیدریه	۳۷	۳	اصفهان	۷
۴	تکاب	۳۸	۵	الیگودرز	۸
۴	تهران جنوب	۳۹	۱	امیدیه	۹
۴	تهران شمال	۴۰	۲	انار	۱۰

۶-۷-۳ ضریب اهمیت

ضریب اهمیت ساختمان از نظر بار برف از جدول ۶-۱-۲ بدست می‌آید.

جدول ۶-۱-۲ ضریب اهمیت مربوط به گروه‌بندی خطرپذیری ساختمان‌ها و سایر سازه‌ها برای

بارهای باد، برف، یخ و زلزله

گروه خطرپذیری مطابق جدول ۶-۱-۱	ضریب اهمیت بار لرزه‌ای، I_e	ضریب اهمیت بار باد، I_w	ضریب اهمیت بار یخ، I_i	ضریب اهمیت بار برف، I_s
۱	۱٫۴	۱٫۲۵	۱٫۲۵	۱٫۲
۲	۱٫۲	۱٫۱۵	۱٫۲۵	۱٫۱
۳	۱	۱	۱	۱
۴	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸	۰٫۸

کلیه ساختمان‌ها و سازه‌های مشمول این می‌ب‌ت که جزو ساختمان‌های عنوان شده در سه گروه خطرپذیری دیگر نباشند مانند ساختمان‌های مسکونی، اداری و تجاری، هتل‌ها، پارکینگ‌های طبقاتی، انبارها، کارگاه‌ها، ساختمان‌های صنعتی و غیره.

۳

۴-۷-۶ ضریب برف‌گیری

اثر ناهمواری محیط و ساخت و ساز اطراف و میزان برف‌گیری بام ساختمان به کمک ضریب برف‌گیری، C_e ، حاصل از جدول ۲-۷-۶، در نظر گرفته می‌شود. در حالت برف‌ریز، بام بالاتر از محیط اطراف می‌باشد و محافظتی از اطراف وجود ندارد. اگر بر روی بام، واحدهای تأسیساتی بزرگ مستقر بوده و یا ارتفاع دست‌انداز بام و سایر برجستگی‌ها از روی بام بیشتر از ارتفاع برف متوازن، $h_b = P_r / \gamma$ ، باشد آن بام نمی‌تواند در گروه برف‌ریز قرار گیرد. موانع اطراف ساختمان تا فاصله ده برابر h_b می‌توانند برای برف بام آن ساختمان محافظت ایجاد کرده و در آن صورت بام را نمی‌توان برف‌ریز دانست. h_b ، فاصله قائم از روی موانع بالاتر تا روی بام می‌باشد. وزن مخصوص برف، γ ، را می‌توان از رابطه ۳-۷-۶ محاسبه کرد.

$$\gamma = 0.43 P_g + 2.2 \quad \text{کیلو نیوتن بر متر مکعب} \quad (3-7-6)$$

۵۱

مقدار γ لازم نیست بیشتر از ۴٫۷ کیلو نیوتن بر متر مکعب در نظر گرفته شود. بام برف‌گیر از تمام جوانب پایین‌تر از موانع متصل به آن و یا موانع اطراف می‌باشد. بام‌های غیر برف‌گیر و غیر برف‌ریز بام‌های نیمه برف‌گیر محسوب می‌شوند. گروه ناهمواری محیط طبق بند ۴-۷-۶-۱ تعیین می‌شود. گروه ناهمواری محیط و ضریب برف‌گیری باید بیانگر شرایط پیش‌بینی شده در دوره عمر مفید ساختمان مورد نظر باشند.

جدول ۲-۷-۶ ضریب برف‌گیری، C_e

گروه ناهمواری محیط	بام برف‌ریز	بام نیمه برف‌گیر	بام برف‌گیر
زیاد	۰٫۹	۱٫۰	۱٫۲
متوسط	۰٫۹	۱٫۰	۱٫۱
کم	۰٫۸	۰٫۹	۱٫۰

۶-۷-۴-۱ گروه ناهمواری محیط

برای هر جهت باد، گروه ناهمواری محیط بر اساس مشخصات هر یک از دو قطاع ۴۵ درجه در دو طرف جهت مورد نظر باد تعیین و هرکدام که بیشترین اثر را دارد انتخاب می‌شود. سه گروه ناهمواری محیط به صورت زیر تعریف می‌شوند:

- گروه ناهمواری زیاد - محیط شهری و حومه شهری، محیط باغ، جنگل و سایر محیط‌های شامل ناهمواری و موانع متعدد و متراکم با ارتفاع ۹ متر یا بیشتر
- گروه ناهمواری متوسط - محیط با موانع پراکنده با ارتفاع عموماً کمتر از ۹ متر
- گروه ناهمواری کم - محیط مستوی بدون موانع از قبیل دریا و دریاچه، باتلاق و نمکزار در نظر گرفتن چهار جهت باد متفاوت منطبق بر دو امتداد متعامد کافی می‌باشد.

۶-۷-۵ ضریب شرایط دمایی

ضریب شرایط دمایی، C_t ، از جدول ۶-۷-۳، با توجه به شرایط مورد انتظار ساختمان در سال‌های عمر مفید، تعیین می‌شود.

۵۲

۶-۷ بار برف

جدول ۶-۷-۳ ضریب شرایط دمایی، C_t

۱,۰	تمام ساختمان‌های به‌جز موارد زیر
۱,۱	سازه‌هایی که همیشه در دمای کمی بالاتر از صفر درجه سانتی‌گراد نگهداری می‌شوند.
۱,۲	سازه‌های با زیر بام باز و سازه‌های بدون گرمایش
۱,۳	سازه‌هایی که همیشه دمای آنها زیر صفر درجه نگهداشته می‌شود

۶-۷-۶ ضریب شیب

برای بام‌های مسطح، ضریب شیب، C_s ، برابر واحد می‌باشد. برای بام‌های شیب‌دار ضریب شیب بر حسب زاویه شیب، α ، به صورت زیر تعیین می‌شود:

$$C_s = 1,0 \quad \alpha \leq \alpha_0 \quad \text{(الف-۴-۷-۶)}$$

$$C_s = 1 - \frac{\alpha - \alpha_0}{70 - \alpha_0} \quad \alpha_0 < \alpha < 70^\circ \quad \text{(ب-۴-۷-۶)}$$

$$C_s = 0 \quad \alpha \geq 70^\circ \quad \text{(پ-۴-۷-۶)}$$

زاویه α_0 ، طبق بند ۶-۷-۶-۱، با توجه به شرایط سطح شیب‌دار مشخص می‌شود.

۶-۷-۶-۱ اگر سطح بام لغزنده بوده و لغزش برف بر روی سطح شیب‌دار بدون مانع باشد و همچنین فضای کافی پایین‌تر از لبه بام برای پذیرش برف موجود باشد، مقدار α_0 برای $C_t=1$ برابر پنج درجه، برای $C_t=1,1$ برابر ده درجه و برای مقادیر بیشتر C_t برابر پانزده درجه خواهد بود. بام‌های لغزنده شامل پوشش‌های فلزی، سنگ برگ، شیشه‌ای و پوشش لاستیکی، پلاستیکی و قیراندود با سطوح صاف و هموار می‌باشد. غشاهای دارای سطوح آجدار را نمی‌توان صاف دانست. ورقه‌های پوشش آسفالتی و چوبی لغزنده محسوب نمی‌شوند.

در صورت عدم وجود شرایط لغزنده و مانع‌دار بودن بام، مقدار α_0 برای $C_t=1$ برابر 30° و برای C_t های بیشتر برابر 45° می‌باشد.

۲-۱-۸- بار زلزله

پس از تعریف بارهای ثقلی، بارهای جانبی مربوط به زلزله تعریف می‌شود. براساس استاندارد ۲۸۰۰ بار زلزله را به دو صورت می‌توان تعریف کرد:

۱- روش استاتیکی معادل

۲- روش دینامیکی

۳-۲-۲ روش‌های تحلیل خطی

روش‌های تحلیل خطی را می‌توان در کلیه ساختمان‌ها با هر تعداد طبقه به‌کاربرد. تنها، روش استاتیکی معادل را می‌توان در ساختمان‌های سه طبقه و کوتاه‌تر، از تراز پایه و یا ساختمان‌های زیر به‌کار گرفت:

- الف- ساختمان‌های منظم با ارتفاع کمتر از ۵۰ متر از تراز پایه
- ب- ساختمان‌های نامنظم با ارتفاع کمتر از ۵۰ متر از تراز پایه که دارای:
  - نامنظمی زیاد و شدید پیچشی در پلان نباشد
  - نامنظمی جرمی، نرم و خیلی نرم در ارتفاع نباشد

۳-۳-۱ نیروهای جانبی زلزله

۳-۳-۱-۱ نیروی برشی پایه V_u

نیروی برشی پایه، یا برش پایه، به مجموع نیروهای جانبی زلزله اطلاق می‌شود که در تراز پایه، موضوع بند (۳-۳-۱-۲)، به ساختمان اعمال می‌گردد. این نیرو در هر یک از امتدادهای ساختمان با استفاده از رابطه (۳-۱) به دست آورده می‌شود:

$$V_u = CW \quad (۳-۱)$$

در این رابطه:

V_u : نیروی برشی در حد مقاومت. حد مقاومت و حد تنش مجاز در "تعاریف" آیین‌نامه توضیح داده شده‌اند. برای تعیین این نیرو در حد تنش مجاز مقدار آن باید بر ضریب $1/4$ تقسیم شود.

W : وزن مؤثر لرزه‌ای، شامل مجموع بارهای مرده و وزن تأسیسات ثابت و وزن دیوارهای تقسیم‌کننده به اضافه درصدی از بار زنده و بار برف، مطابق جدول (۳-۱). بار زنده باید به صورت تخفیف‌نیافته، مطابق ضوابط مبحث ششم مقررات ملی ساختمان در نظر گرفته شود.

C : ضریب زلزله که از رابطه (۳-۲) به دست می‌آید:

$$C = \frac{ABI}{R_u} \quad (۳-۲)$$

فصل ۲- بارگذاری

در این رابطه:

A: نسبت شتاب مبنای طرح مطابق بند (۲-۲)

B: ضریب بازتاب ساختمان مطابق بند (۳-۲)

I: ضریب اهمیت ساختمان مطابق بند (۴-۳-۳)

R_u : ضریب رفتار ساختمان مطابق بند (۵-۳-۳)

مقداربرش پایه، V_u ، در هیچ حالت نباید کمتر از مقدار زیر در نظر گرفته شود.

$$V_{u \min} = 0.12AIW$$

(۳-۳)

در ادامه نحوه محاسبه پارامترهای A، B، I و R براساس بندهای استاندارد ۲۸۰۰ ارائه شده است.

۲-۱-۸-۱- تعیین A (نسبت شتاب مبنای طرح)

ضریب A براساس منطقه قرارگیری سازه تعیین می شود. برای مثال شهری مانند تهران در منطقه‌ی با پهنه لرزه-خیزی خیلی زیاد قرار گرفته است و در نتیجه $A=0.35$ خواهد بود.

۲-۲ نسبت شتاب مبنای طرح، A

نسبت شتاب مبنای طرح به شتاب ثقل در مناطق مختلف کشور، بر اساس میزان خطر لرزه خیزی آنها، به شرح جدول (۱-۲) تعیین می شود. مناطق چهارگانه عنوان شده در این جدول در پیوست (۱) مشخص شده است.

فصل ۲- بارگذاری

جدول ۱-۲ نسبت شتاب مبنای طرح در مناطق با لرزه خیزی مختلف

منطقه	توصیف	نسبت شتاب مبنای طرح به شتاب ثقل
۱	پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد	۰/۳۵
۲	پهنه با خطر نسبی زیاد	۰/۳۰
۳	پهنه با خطر نسبی متوسط	۰/۲۵
۴	پهنه با خطر نسبی کم	۰/۲۰

۲-۸-۱-۲- تعیین B (ضریب بازتاب خاک)

برای تعیین ضریب بازتاب، ابتدا باید زمان تناوب سازه و نوع خاک مشخص شود.

School Of Civil Soft

فصل ۲- بارگذاری

۳-۳-۳ زمان تناوب اصلی نوسان، T

۱-۳-۳-۳ ساختمان‌های متعارف

ساختمان‌های متعارف به ساختمان‌هایی اطلاق می‌شود که توزیع جرم و سختی در ارتفاع آنها عمدتاً به صورت متناسب تغییر کند. در این ساختمان‌ها زمان تناوب اصلی نوسان را می‌توان از روابط تجربی زیر به دست آورد.

الف- برای ساختمان‌های با سیستم قاب خمشی

۱- در مواردی که جداگرهای میانقابی مانعی برای حرکت قاب‌ها ایجاد ننمایند:

- در قاب‌های فولادی

$$T = 0.08H^{0.75} \quad (۳-۳)$$

- در قاب‌های بتن‌آرمه

$$T = 0.05H^{0.9} \quad (۴-۳)$$

۲- در مواردی که جداگرهای میانقابی مانعی برای حرکت قاب‌ها ایجاد نمایند: مقدار T باید برابر با ۸۰ درصد مقادیر عنوان شده در بالا در نظر گرفته شود.

ب- برای ساختمان‌های با سیستم مهاربندی واگرا، مشابه قاب‌های فولادی، از رابطه (۳-۳)
پ- برای ساختمان‌های با سایر سیستم‌های مندرج در جدول (۳-۵)، به غیر از سیستم کنسولی، با یا بدون وجود جداگرهای میانقابی:

$$T = 0.05H^{0.75} \quad (۵-۳)$$

۳۲ / مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

در روابط بالا H ارتفاع ساختمان از تراز پایه است و در محاسبه آن ارتفاع خریشته، در صورتی که وزن آن بیشتر از ۲۵ درصد وزن بام باشد، باید منظور گردد. در بام‌های شیب‌دار، H متوسط ارتفاع بام از تراز پایه است.

تبصره- در این ساختمان‌ها، در کلیه موارد، می‌توان زمان تناوب اصلی نوسان را با استفاده از تحلیل دینامیکی تعیین و در محاسبات نیروها منظور نمود، ولی مقدار آن در هر حالت نباید از ۱/۲۵ برابر مقادیر به دست آورده شده از روابط تجربی بالا بیشتر در نظر گرفته شود.

۲-۱-۸-۳- تعیین ضریب رفتار (R)

فصل ۲- بارگذاری

جدول ۳-۴ مقادیر ضریب رفتار ساختمان، R_u ، همراه با حداکثر ارتفاع مجاز ساختمان H_m

H_m (متر)	C_d	Ω_0	R_u	سیستم مقاوم در برابر نیروهای جانبی	سیستم سازه
۵۰	۵	۲/۵	۵	۱- دیوارهای برشی بتن آرمه ویژه	الف- سیستم دیوارهای باربر
۵۰	۴	۲/۵	۴	۲- دیوارهای برشی بتن آرمه متوسط	
-	۳/۵	۲/۵	۳/۵	۳- دیوارهای برشی بتن آرمه معمولی [۱]	
۱۵	۳	۲/۵	۳	۴- دیوارهای برشی با مصالح بنایی مسلح	
۱۵	۳/۵	۲	۴	۵- دیوارهای متشکل از قاب‌های سبک فولادی سرد نورد و مهارهای تسمه‌ای فولادی	
۱۵	۴	۳	۵/۵	۶- دیوارهای متشکل از قاب‌های سبک فولادی سرد نورد و صفحات پوشش فولادی	
۱۰	۳	۲	۳	۷- دیوارهای بتن پاششی سه‌بعدی	
۵۰	۵	۲/۵	۶	۱- دیوارهای برشی بتن آرمه ویژه [۲]	ب- سیستم قاب ساختمانی
۳۵	۴	۲/۵	۵	۲- دیوارهای برشی بتن آرمه متوسط	
-	۳	۲/۵	۴	۳- دیوارهای برشی بتن آرمه معمولی [۱]	
۱۵	۲/۵	۲/۵	۳	۴- دیوارهای برشی با مصالح بنایی مسلح	
۵۰	۴	۲	۷	۵- مهاربندی واگرای ویژه فولادی [۲] و [۳]	
۵۰	۵	۲/۵	۷	۶- مهاربندی کمانش تاب	
۱۵	۳/۵	۲	۳/۵	۷- مهاربندی همگرای معمولی فولادی	
۵۰	۵	۲	۵/۵	۸- مهاربندی همگرای ویژه فولادی [۲]	
۲۰۰	۵/۵	۳	۷/۵	۱- قاب خمشی بتن آرمه ویژه [۴]	پ- سیستم قاب خمشی
۳۵	۴/۵	۳	۵	۲- قاب خمشی بتن آرمه متوسط [۴]	
-	۲/۵	۳	۳	۳- قاب خمشی بتن آرمه معمولی [۴] و [۱]	
۲۰۰	۵/۵	۳	۷/۵	۴- قاب خمشی فولادی ویژه	
۵۰	۴	۳	۵	۵- قاب خمشی فولادی متوسط	
-	۳	۳	۳/۵	۶- قاب خمشی فولادی معمولی [۱]	
۲۰۰	۵/۵	۲/۵	۷/۵	۱- قاب خمشی ویژه (فولادی یا بتنی) + دیوارهای برشی بتن آرمه ویژه	ت- سیستم دوگانه یا ترکیبی
۷۰	۵	۲/۵	۶/۵	۲- قاب خمشی بتن آرمه متوسط + دیوار برشی بتن آرمه ویژه	
۵۰	۴/۵	۲/۵	۶	۳- قاب خمشی بتن آرمه متوسط + دیوار برشی بتن آرمه متوسط	
۵۰	۴/۵	۲/۵	۶	۴- قاب خمشی فولادی متوسط + دیوار برشی بتن آرمه متوسط	

۳-۳-۴ ضریب اهمیت ساختمان، ۱

ضریب اهمیت ساختمان با توجه به گروه طبقه‌بندی آنها، در بند (۱-۶)، مطابق جدول (۳-۳) تعیین می‌گردد:

جدول ۳-۳ ضریب اهمیت ساختمان

ضریب اهمیت	طبقه‌بندی ساختمان
۱/۴	گروه ۱
۱/۲	گروه ۲
۱/۰	گروه ۳
۰/۸	گروه ۴

گروه ۳- ساختمان‌های «با اهمیت متوسط»

این گروه ساختمان‌ها شامل کلیه ساختمان‌های مشمول این آیین‌نامه، بجز ساختمان‌های عنوان شده در سه گروه دیگر می‌باشند، مانند ساختمان‌های مسکونی و اداری و تجاری، هتل‌ها، پارکینگ‌های چندطبقه، انبارها، کارگاه‌ها، ساختمان‌های صنعتی

۳-۳-۶ توزیع نیروی جانبی زلزله در ارتفاع ساختمان

نیروی برشی پایه V_u ، که طبق بند (۳-۳-۱) محاسبه شده است، مطابق رابطه زیر در ارتفاع ساختمان توزیع می‌گردد:

$$F_{u_i} = \frac{W_i h_i^k}{\sum_{j=1}^n W_j h_j^k} V_u \quad (۳-۶)$$

در این رابطه:

F_{u_i} : نیروی جانبی در تراز طبقه i

W_i : وزن طبقه i شامل وزن سقف و قسمتی از سربار آن مطابق جدول (۳-۱) و نصف

وزن دیوارها و ستون‌هایی که در بالا و پایین سقف قرار گرفته‌اند.

h_i : ارتفاع تراز سقف طبقه i از تراز پایه

n : تعداد طبقات ساختمان از تراز پایه به بالا

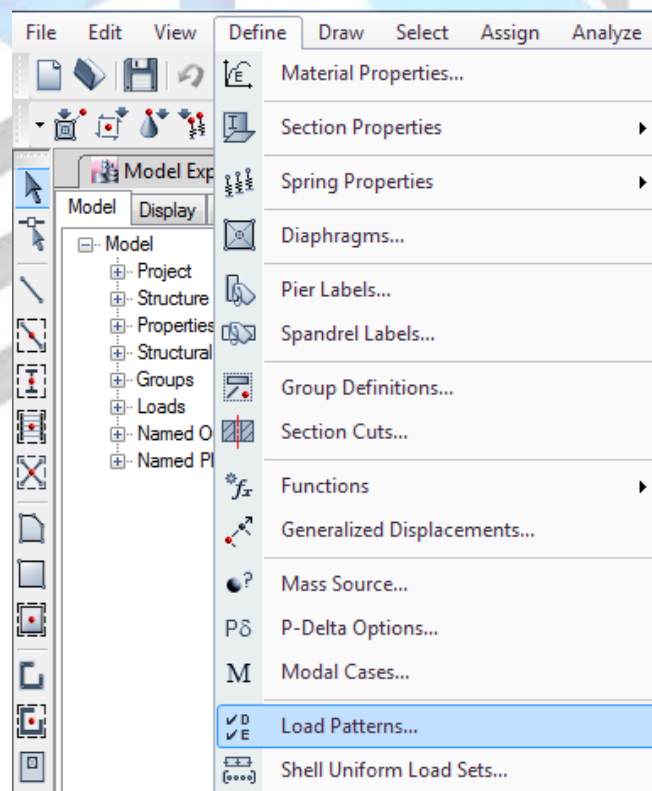
k: ضریبی است که با توجه به زمان تناوب نوسان اصلی سازه T از رابطه زیر به دست آورده می شود:

$$K=0.5T+0.75 \quad 0.5 \leq T \leq 2.5 \text{ Sec} \quad (۷-۳)$$

۲-۱-۹- تعریف نیروی زلزله استاتیکی

۲-۱-۹-۱- زلزله افقی (X و Y)

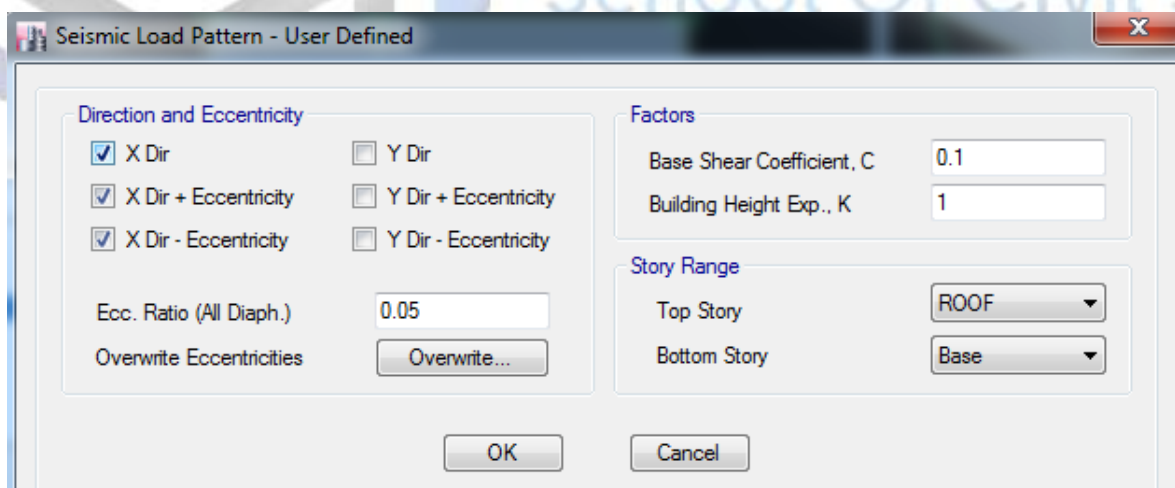
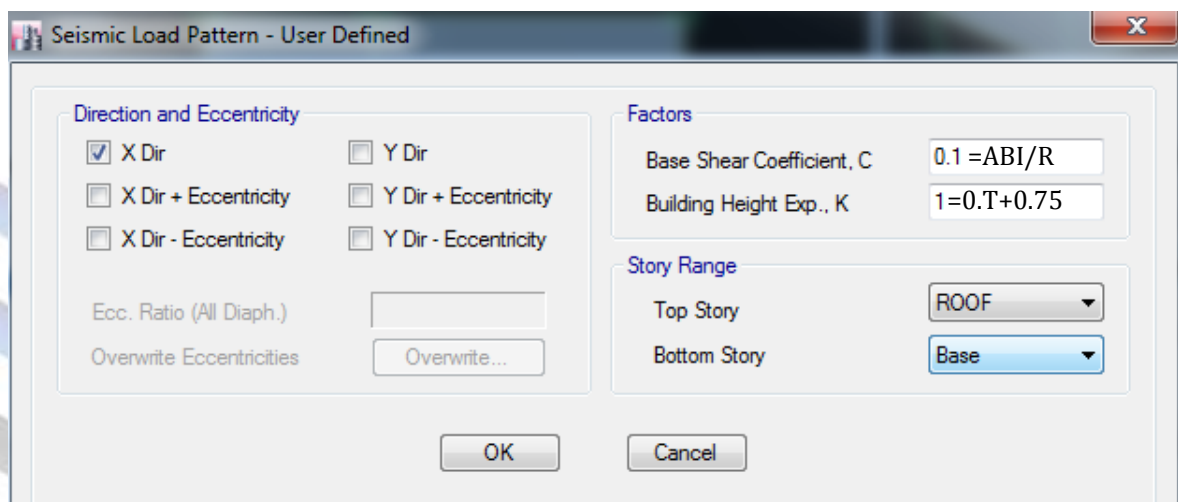
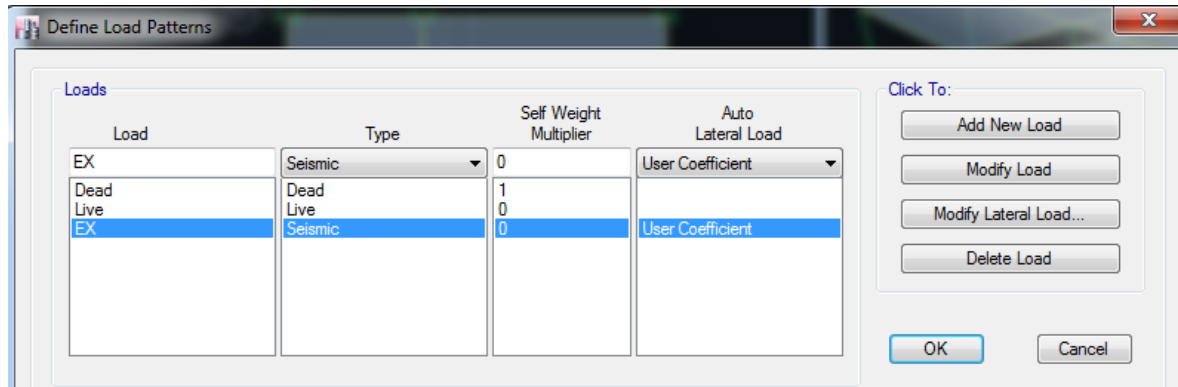
بدین منظور ۴ حالت بار EX، EY، EXALL و EYALL به صورت زیر تعریف می شود. EXALL و EYALL در واقع به ترتیب شامل سه حالت EX، EXP و EXN برای زلزله در جهت X و EY، EYP و EYN در جهت Y می باشد.

شکل (۲-۱۲): مسیر تعریف حالت های بار.

فصل ۲- بارگذاری

شکل (۲-۱۳) : تعریف زلزله در جهت X.

۳-۳-۹ نیروی قائم ناشی از زلزله

۳-۳-۹-۱ نیروی قائم ناشی از زلزله که اثر مؤلفه قائم شتاب زلزله در ساختمان است، در موارد زیر باید در محاسبات منظور شود.

الف- کل سازه ساختمان‌هایی که در پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد واقع شده‌اند.

ب- تیرهایی که دهانه آنها بیشتر از پانزده متر می‌باشد، همراه با ستون‌ها و دیوارهای تکیه‌گاهی آنها.

پ- تیرهایی که بار قائم متمرکز قابل توجهی در مقایسه با سایر بارهای منتقل شده به تیر را تحمل می‌کنند، همراه با ستون‌ها و دیوارهای تکیه‌گاهی آنها. در صورتی که بار متمرکز حداقل برابر با نصف مجموع بار وارده به تیر باشد، آن بار قابل توجه تلقی می‌شود.

ت- بالکن‌ها و پیش‌آمدگی‌هایی که به صورت طره ساخته می‌شوند.

۳-۳-۹-۲ مقدار نیروی قائم از رابطه (۳-۱۰) محاسبه می‌شود. در مورد بالکن‌ها و پیش‌آمدگی‌ها، این نیرو باید در هر دو جهت رو به بالا و رو به پایین و بدون منظور نمودن اثر کاهنده بارهای ثقلی در نظر گرفته شود.

$$F_{Vu} = 0.6 A I W_p$$

(۳-۱۰)

در این رابطه:

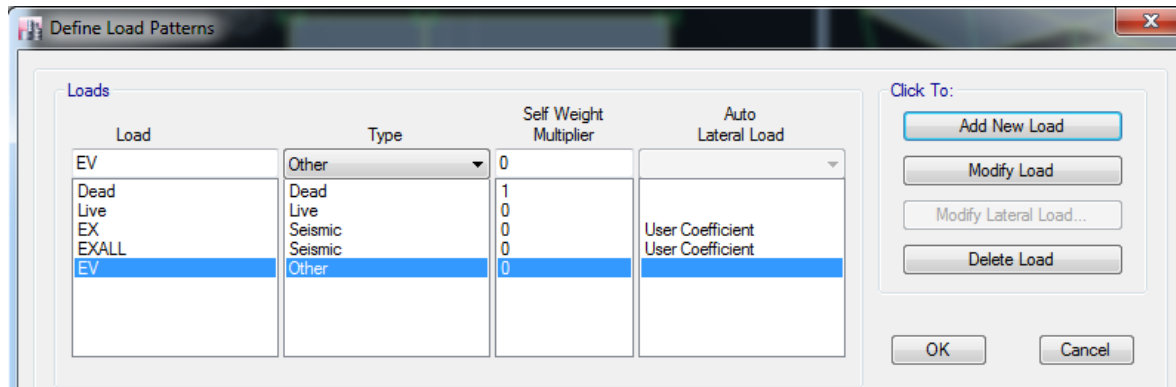
A و I مقادیری هستند که برای محاسبه نیروی برشی پایه منظور شده‌اند.

W_p: در مورد بند الف بالا بار مرده و در مورد سایر بندها بار مرده به اضافه کل سربار است. نیروی قائم زلزله باید در هر دو جهت رو به بالا و روبه پایین، جداگانه به سازه اعمال شود. در نظر گرفتن نیروی قائم در جهت رو به بالا در طراحی پی ساختمان ضروری نیست.

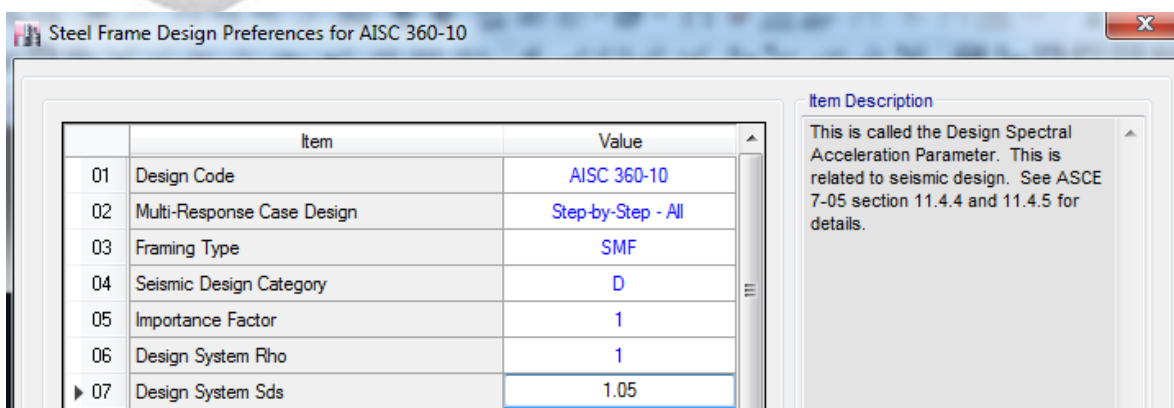
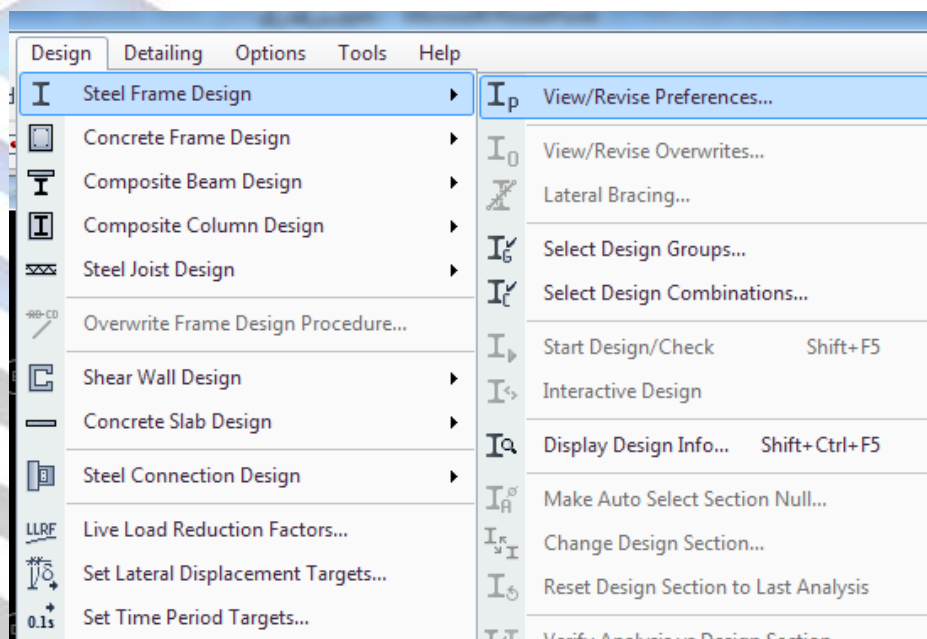
۳-۳-۹-۳ نیروهای قائم و افقی زلزله باید همزمان با بارهای مرده و زنده ترکیب شده و در طراحی اعضای سازه به کار رود. در این ترکیب ضوابط بند (۳-۱-۴) باید رعایت شود و سازه باید برای بیشینه اثر این ترکیبات طراحی گردد.

فصل ۲- بارگذاری

شکل (۲-۱۴): تعریف زلزله قائم.

شکل (۲-۱۵): معرفی ضریب Sds.

۲-۱-۱۰- منظور کردن ۳۰ درصد زلزله متعامد

۳-۱-۴ ساختمان باید در دو امتداد عمود بر هم در برابر نیروی زلزله محاسبه شود. به طور کلی می توان محاسبه در هر یک از این دو امتداد را جز در موارد زیر به طور مجزا و بدون در نظر گرفتن نیروی زلزله در امتداد دیگر انجام داد.

الف- ساختمان های نامنظم در پلان

ب- کلیه ستون هایی که در محل تقاطع دو و یا چند سیستم مقاوم باربر جانبی قرار

۲۶ / مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

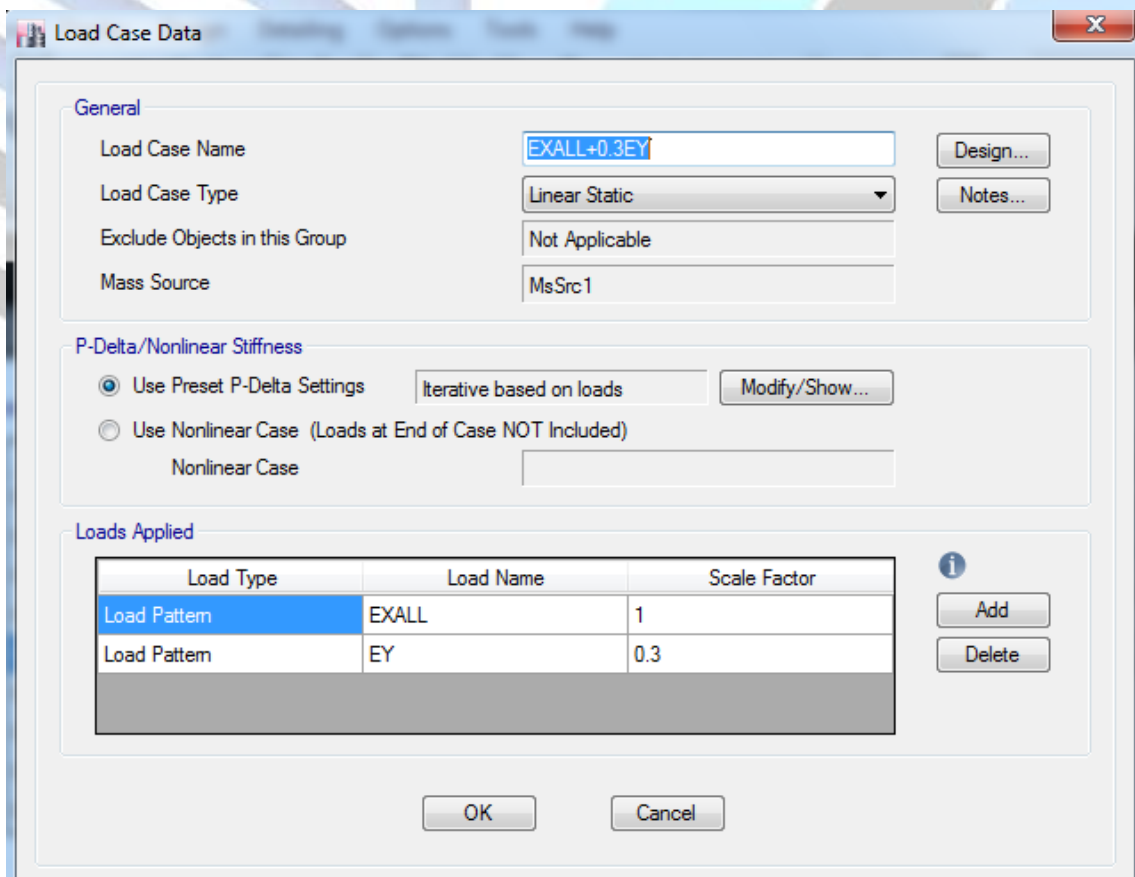
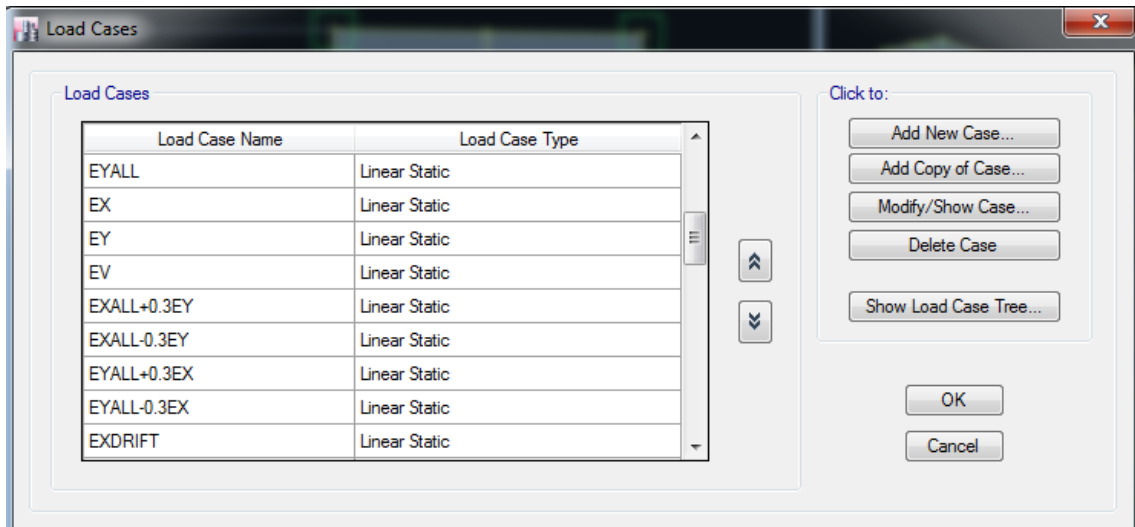
دارند. در این موارد چنانچه بارمحوری ناشی از اثر زلزله در ستون، در هر یک از دو امتداد مورد نظر، کمتر از ۲۰ درصد ظرفیت بار محوری ستون باشد، این ضابطه را می توان نادیده گرفت.

در موارد فوق امتداد نیروی زلزله باید با زاویه مناسبی که حتی المقدور بیشترین اثر را ایجاد می کند، انتخاب شود و یا می توان صد درصد نیروی زلزله هر امتداد را با ۳۰ درصد نیروی زلزله در امتداد عمود بر آن را ترکیب کرد. در این موارد منظور کردن برون مرکزی اتفاقی، موضوع بند (۳-۳-۷)، در امتدادی که ۳۰ درصد نیرو اعمال می شود، الزامی نیست.

۳-۱-۵ نیروی زلزله در هر یک از امتدادهای ساختمان باید در هر دو جهت آن امتداد یعنی به صورت رفت و برگشت در نظر گرفته شود.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۱-۱- نحوه تعریف کردن ۳۰ درصد زلزله متعامد

شکل (۲-۱۶) نحوه تعریف کردن ۳۰ درصد زلزله متعامد

۲-۱-۱۱- بارهای خیالی

- ☞ بارهای خیالی برای در نظر گرفتن نواقص هندسی ستون‌ها در نظر گرفته می‌شود.
- ☞ در سازه‌های فولادی، در صورت استفاده از روش آنالیز مستقیم (Direct Analysis Method) علاوه بر بارگذاری عادی باید بار جانبی فرضی (Notional Load) نیز اعمال شود.
- ☞ در سازه‌های بتنی نیازی به تعریف بار جانبی فرضی نیست.

۱۰-۲-۱-۵-۱- ملاحظات نواقص هندسی اولیه

در روش تحلیل مستقیم، آثار نواقص هندسی اولیه (شامل کجی و ناشاقولی اعضا) باید از طریق مدل کردن این نواقص در تحلیل مرتبه دوم سازه انجام پذیرد. در سازه‌هایی که بارهای ثقلی عمدتاً توسط ستون‌ها، دیوارها یا قاب‌های قائم تحمل می‌شوند، به جای در نظر گرفتن نواقص هندسی اولیه در مدل‌سازی می‌توان به شرح زیر یک بار جانبی فرضی در طبقات ساختمان اعمال نمود.

$$N_i = 0.02Y_i \quad (4-1-2-10)$$

که در آن:

N_i = بار جانبی فرضی در طبقه i

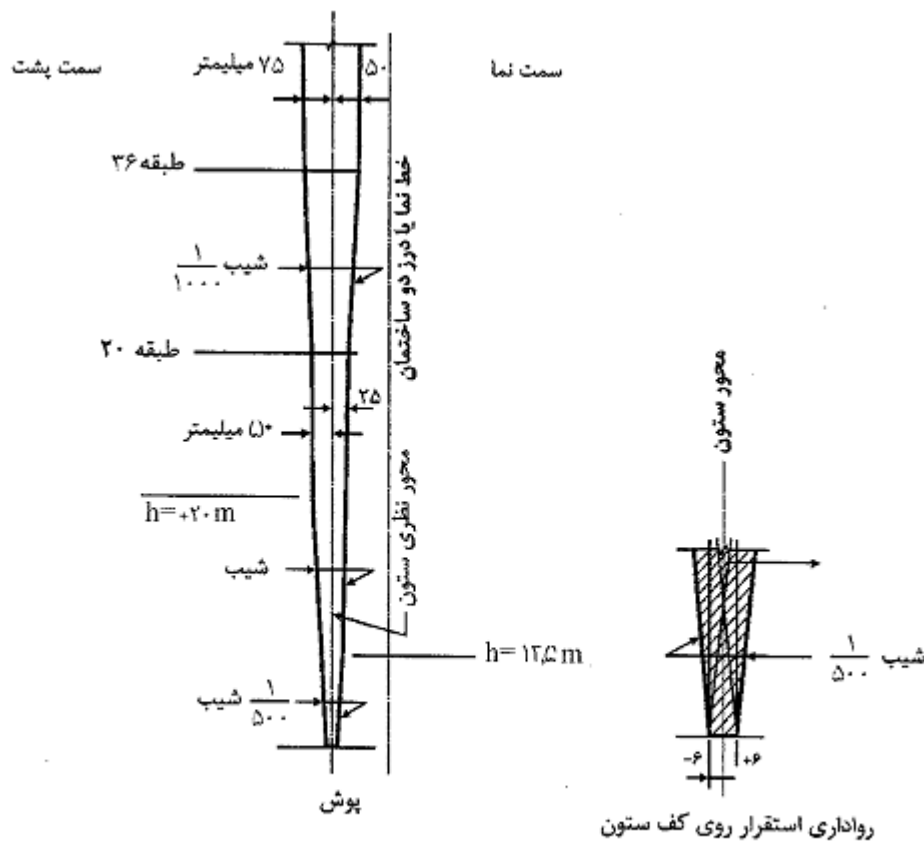
Y_i = بار ثقلی ضریب‌دار در طبقه i ام متناسب با ضرایب بکاررفته در ترکیبات مختلف بارگذاری

در بند فوق فرض شده است که ستونها حداکثر ممکن است به اندازه 0.002 ارتفاع طبقه (1/500 ارتفاع) ناشاقولی داشته باشند.

۱۰-۴-۶-۷- ناشاقولی ستونها

- در خصوص کنترل ناشاقولی ستونها رعایت الزامات زیر ضروری است.
- الف) میزان حداکثر جابه‌جایی محور ستون از محل فرضی مساوی ± 6 میلی‌متر می‌باشد.
- ب) حداکثر ناشاقولی مجاز ستونها، تا طبقه بیستم به‌ازای هر طبقه مساوی $\frac{1}{500}$ ارتفاع و حداکثر ۲۵ میلی‌متر به‌سمت نما و ۵۰ میلی‌متر به‌سمت داخل ساختمان می‌باشد.
- پ) در شکل ۹-۴-۱۰ پوش رواداری ناشاقولی ستون در سمت نما و در سمت داخل ستون نشان داده شده است.

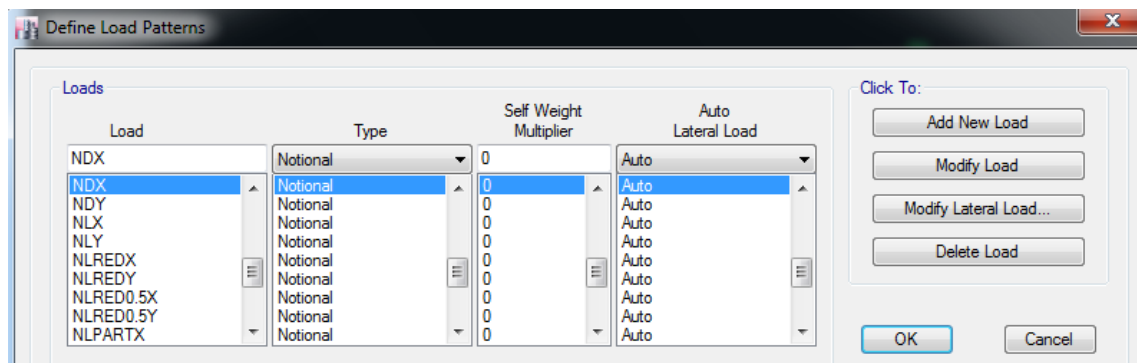
فصل ۲- بارگذاری

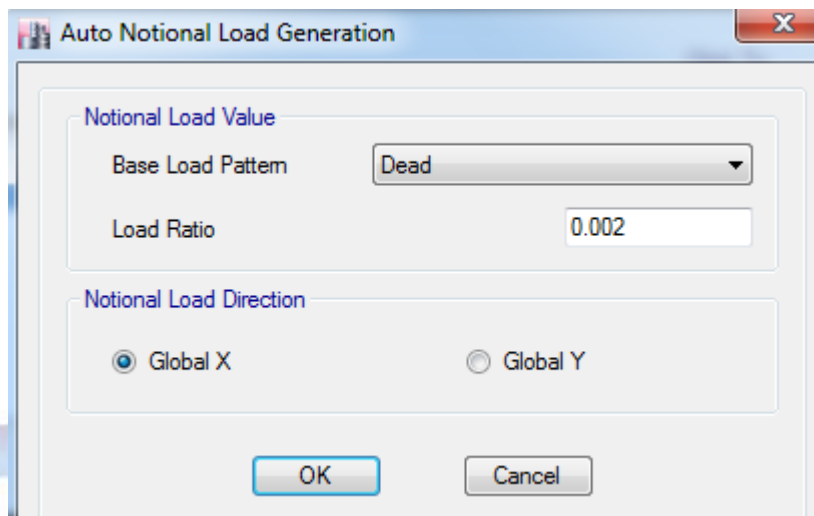

شکل ۱۰-۴-۹ پوش بدشاقولی ستون

شکل (۲-۱۷) ناشاقولی ستون برگرفته از مبحث دهم

برای هریک از بارهای ثقلی (SNOW, LROOF, LPART, LRED0.5, LRED, LIVE, SDEAD) و (DEAD) دو بار از نوع Notional باید تعریف شود: یک بار در راستای X و یک بار دیگر در راستای Y.

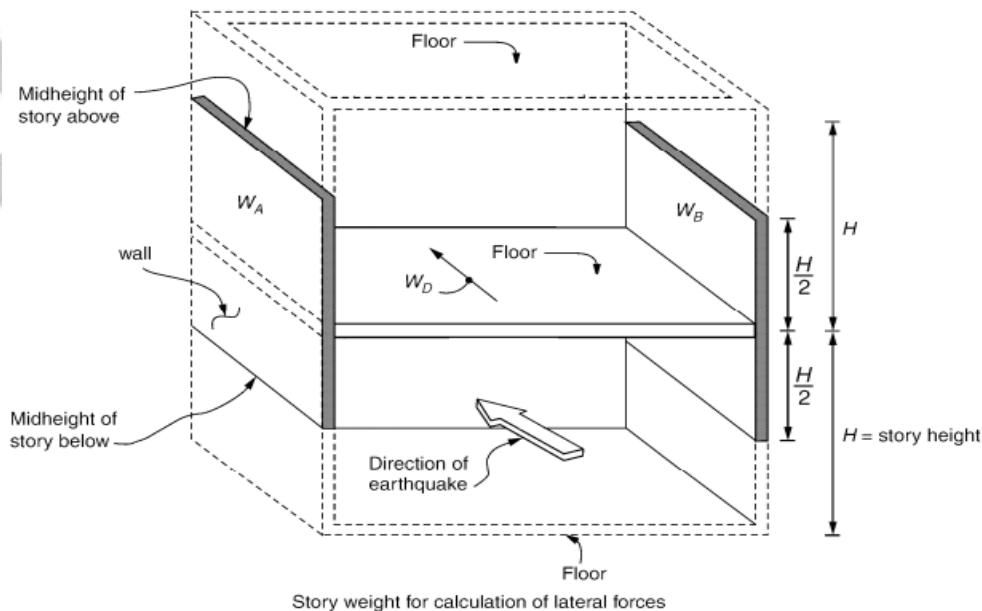
شکل (۲-۱۸) تعریف حالت بار ناشاقولی.

فصل ۲- بارگذاری

۱۲-۱-۲- بار Wall برای اصلاح جرم لرزه ای

- ☞ الگوی بار Wall در نرم افزار از نوع Other میباشد.
- ☞ این حالت بار فقط برای محاسبه جرم دقیق بام ناشی از عدم محاسبه خودکار نصف دیوارهای طبقه زیرین بام میباشد.
- ☞ این حالت در ترکیبات بارگذاری طراحی سازه وارد نخواهد شد.
- ☞ در محاسبه وزن سازه برای محاسبه بار زلزله با دو مساله روبرو هستیم.
- ☞ محاسبه وزن کل سازه و استفاده از آن در محاسبه برش پایه (بدون هیچ خطایی در نرم افزار محاسبه میشود)
- ☞ محاسبه وزن هر طبقه برای توزیع برش پایه در ارتفاع سازه
- ☞ ساختار نرم افزار طوری است که برای محاسبه بار دیوارها، بار کل دیوار روی طبقه را در نظر میگیرد.
- ☞ راه حل این اختلاف با استاندارد ۲۸۰۰ این است که یک بار مجازی در نرم افزار معرفی شود که فقط در محاسبه وزن طبقه تاثیر داشته و در ترکیب بارهای طراحی اعضا مشارکت نداشته باشد.
- ☞ اعمال وزن سقف خرپشته به عنوان بار Wall بصورت نقطه ای روی چهارستون اطراف خرپشته

شکل (۲-۱۹) چگونگی محاسبه وزن طبقه

۳-۳-۶ توزیع نیروی جانبی زلزله در ارتفاع ساختمان

نیروی برشی پایه V_u ، که طبق بند (۳-۳-۱) محاسبه شده است، مطابق رابطه زیر در ارتفاع ساختمان توزیع می‌گردد:

$$F_{ui} = \frac{W_i h_i^k}{\sum_{j=1}^n W_j h_j^k} V_u \quad (۳-۶)$$

در این رابطه:

F_{ui} : نیروی جانبی در تراز طبقه i

W_i : وزن طبقه i شامل وزن سقف و قسمتی از سربار آن مطابق جدول (۳-۱) و نصف وزن دیوارها و ستون‌هایی که در بالا و پایین سقف قرار گرفته‌اند.

h_i : ارتفاع تراز سقف طبقه i از تراز پایه

n : تعداد طبقات ساختمان از تراز پایه به بالا

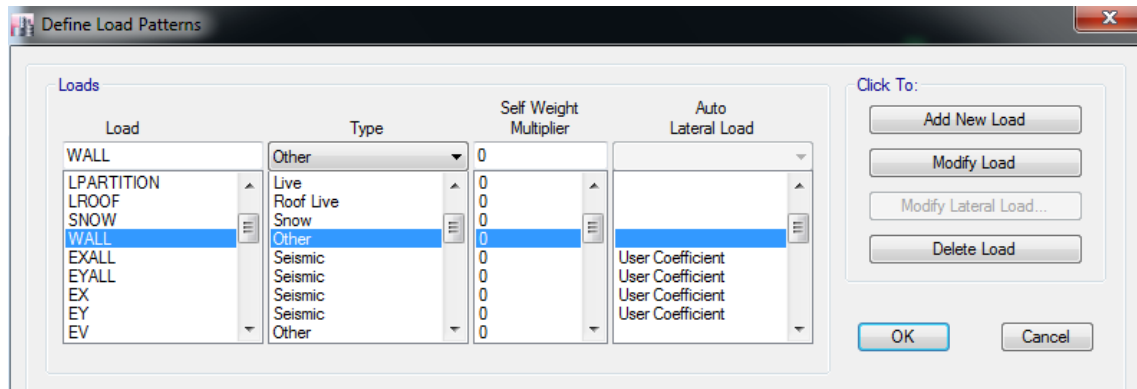
W : وزن مؤثر لرزه‌ای، شامل مجموع بارهای مرده و وزن تأسیسات ثابت و وزن دیوارهای تقسیم‌کننده به اضافه درصدی از بار زنده و بار برف، مطابق جدول (۳-۱). بار زنده باید به صورت تخفیف‌نیافته، مطابق ضوابط مبحث ششم مقررات ملی ساختمان در نظر گرفته شود.

آیین‌نامه طراحی ساختمان‌ها در برابر زلزله / ۲۹

جدول ۳-۱ درصد میزان مشارکت بار زنده و بار برف در محاسبه نیروی جانبی زلزله

محل بار زنده	درصد میزان بار زنده
بام‌های ساختمان‌ها در مناطق با برف زیاد، سنگین و فوق سنگین	۲۰
بام‌های ساختمان‌ها در سایر مناطق	-
ساختمان‌های مسکونی، اداری، هتل‌ها و پارکینگ‌ها	۲۰
بیمارستان‌ها، مدارس، فروشگاه‌ها، ساختمان‌های محل اجتماع یا ازدحام	۲۰
کتابخانه‌ها و انبارها (با توجه به نوع کاربری)	حداقل ۴۰
مخازن آب و یا سایر مایعات	۱۰۰

فصل ۲- بارگذاری

شکل (۲-۲۰) تعریف حالت بار Wall.

فصل ۲- بارگذاری

۲-۱-۱۳- ترکیب بارها (Load Combination)

ترکیب بار بر اساس مبحث ۶ ویرایش ۹۲

- ۱) $1.4D$
- ۲) $1.2D + 1.6L + 0.5(L_r \text{ یا } S \text{ یا } R)$
- ۳) $1.2D + 1.6(L_r \text{ یا } S \text{ یا } R) + [L \text{ یا } 0.5(1.4W)]$
- ۴) $1.2D + 1.0(1.4W) + L + 0.5(L_r \text{ یا } S \text{ یا } R)$
- ۵) $1.2D + 1.0E + L + 0.2S$
- ۶) $0.9D + 1.0(1.4W)$
- ۷) $0.9D + 1.0E$
- ۸) $1.2D + 0.5L + 0.5(L_r \text{ یا } S) + 1.2T$
- ۹) $1.2D + 1.6L + 1.6(L_r \text{ یا } S) + 1.0T$

ترکیب بار بر اساس پیشنویس مبحث ۶ سال ۹۶

۲-۳-۲-۶ ترکیب بارها در طراحی به روش حالت های حدی مقاومت (ضرایب بار و مقاومت)

در طراحی به روش حالت های حدی مقاومت، سازه‌ها، اعضاء و شالوده‌های آنها باید به گونه‌ای طراحی شوند که مقاومت طراحی آنها، بزرگتر یا برابر با اثرات ناشی از ترکیب بارهای ضریب‌دار زیر باشد:

- 1) $1.4D$
- 2) $1.2D + 1.6L + 0.5(L_r \text{ یا } S \text{ یا } R)$
- 3) $1.2D + 1.6(L_r \text{ یا } S \text{ یا } R) + [L \text{ یا } 0.5(1.4W)]$
- 4) $1.2D + 1.6W + L + 0.5(L_r \text{ یا } S \text{ یا } R)$
- 5) $1.2D + E + L + 0.2S$
- 6) $0.9D + 1.4W$
- 7) $0.9D + E$

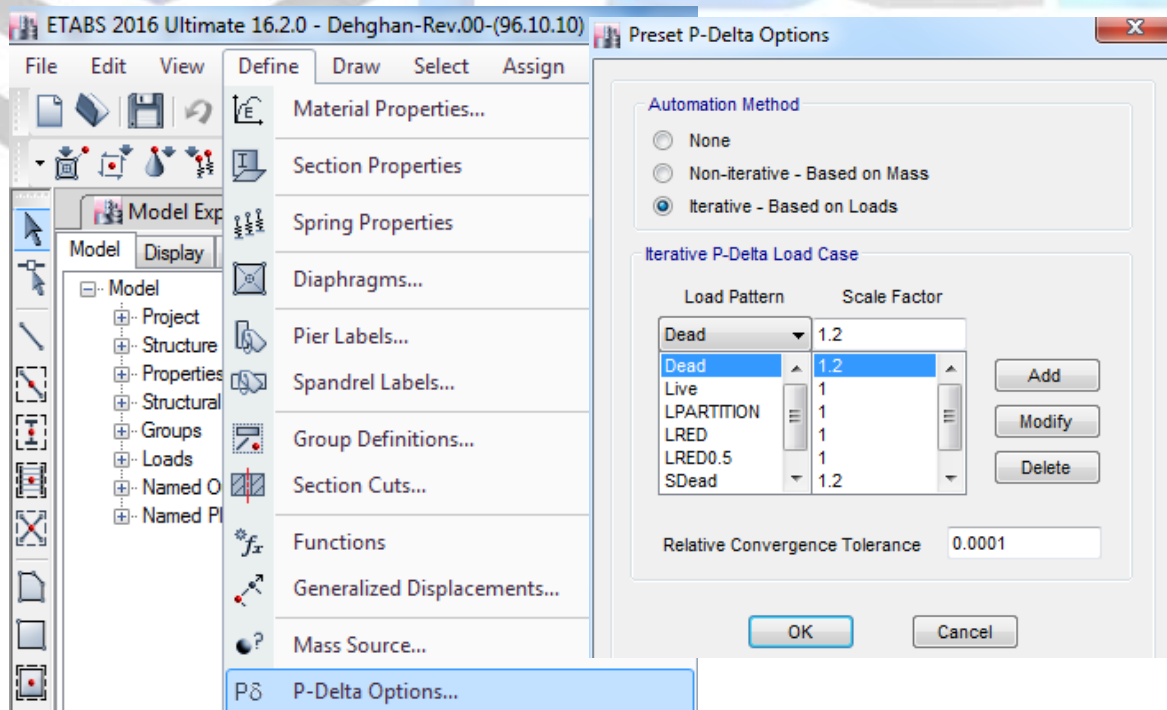

۲-۱-۱۴- اثرات P-Δ

As an example, suppose that the building code requires the following load combinations to be considered for design:

- (1) 1.4 dead load
- (2) 1.2 dead load + 1.6 live load
- (3) 1.2 dead load + 0.5 live load + 1.3 wind load
- (4) 1.2 dead load + 0.5 live load – 1.3 wind load
- (5) 0.9 dead load + 1.3 wind load
- (6) 0.9 dead load + 1.3 wind load

For this case, the P-Delta effect due to overall sway of the structure can usually be accounted for, conservatively, by specifying the load combination in the initial P-delta Load Case to be 1.2 times the dead load plus 0.5 times the live load. This will accurately account for this effect in load combinations 3 and 4 above, and will conservatively account for this effect in load combinations 5 and 6. This P-delta effect is not generally important in load combinations 1 and 2 since there is no lateral load.

شکل (۲-۲۱) معرفی ترکیب بار مربوط به اثر P-Δ

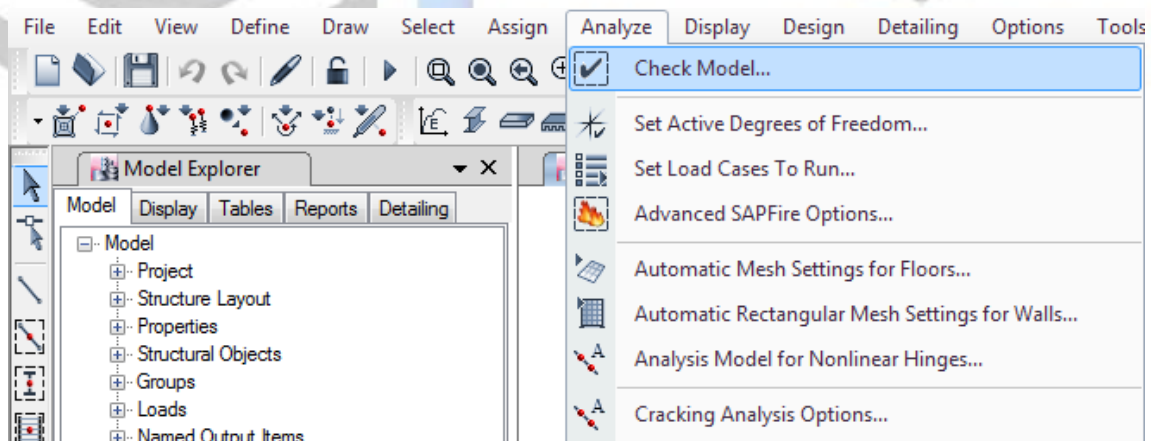
فصل ۳ -

تحلیل سازه

در این فصل به تحلیل سازه پرداخته و نتایج حاصل از تحلیل مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۳-۱- کنترل خطاهای ترسیمی مدل

در این بخش خطاهای ترسیمی، نظیر همپوشانی خطوط و یا سطوح، نرسیدن خطوط به هم و ... کنترل خواهد شد.

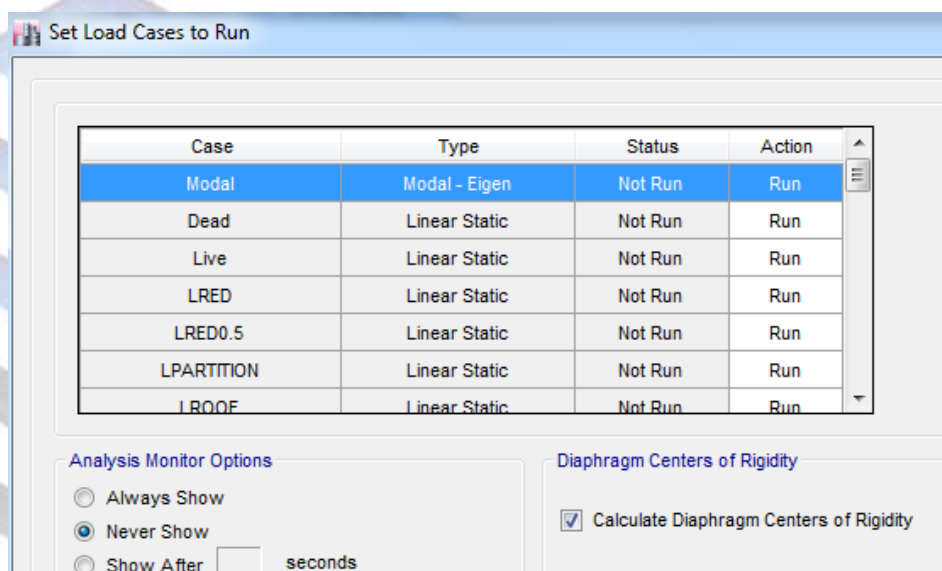
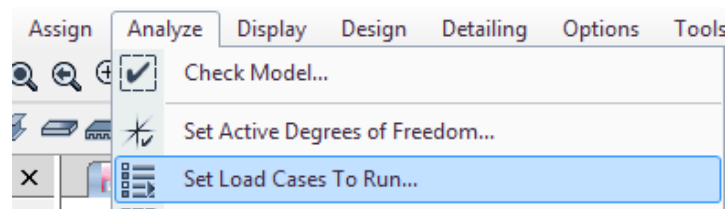

شکل (۳-۱) مسیر چک کردن خطاهای احتمالی در نرم افزار

۲-۳- محاسبه مرکز سختی

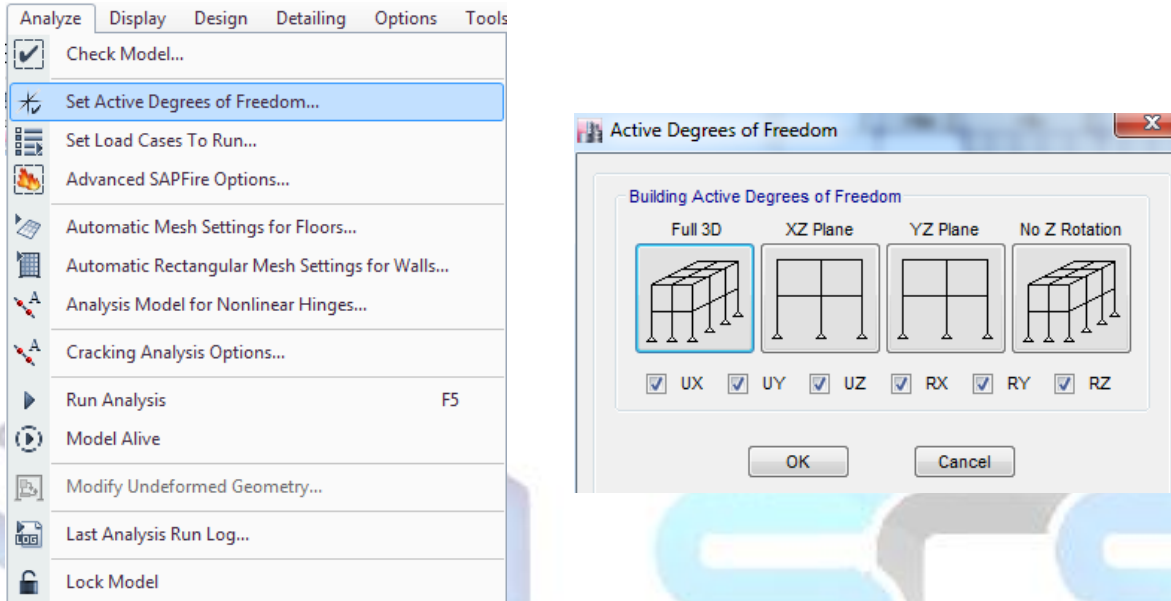
در حالت پیش فرض نرم افزار مرکز سختی طبقات را محاسبه نمی کند. برای فعال کردن محاسبه ی مرکز سختی مسیر زیر را در نرم افزار دنبال کنید.

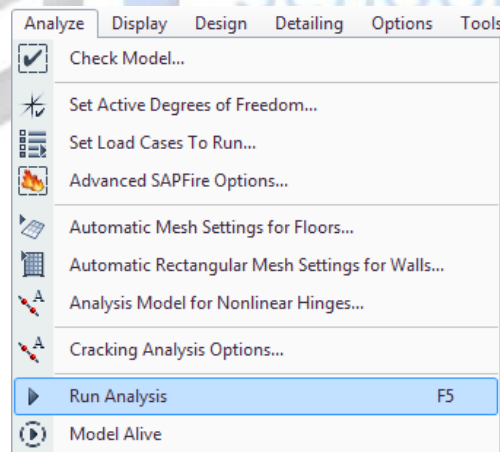
شکل (۲-۳) مسیر معرفی محاسبه مرکز سختی به نرم افزار

۳-۳- تحلیل سازه و بررسی نتایج تحلیل

در این بخش ابتدا درجات آزادی فعال سازه تنظیم می شود.

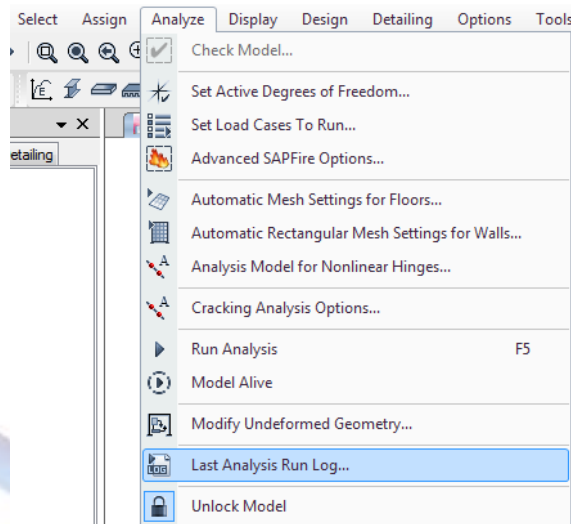

شکل (۳-۳) فعال کردن درجات آزادی سازه

شکل (۳-۴) مسیر آنالیز سازه در نرم افزار

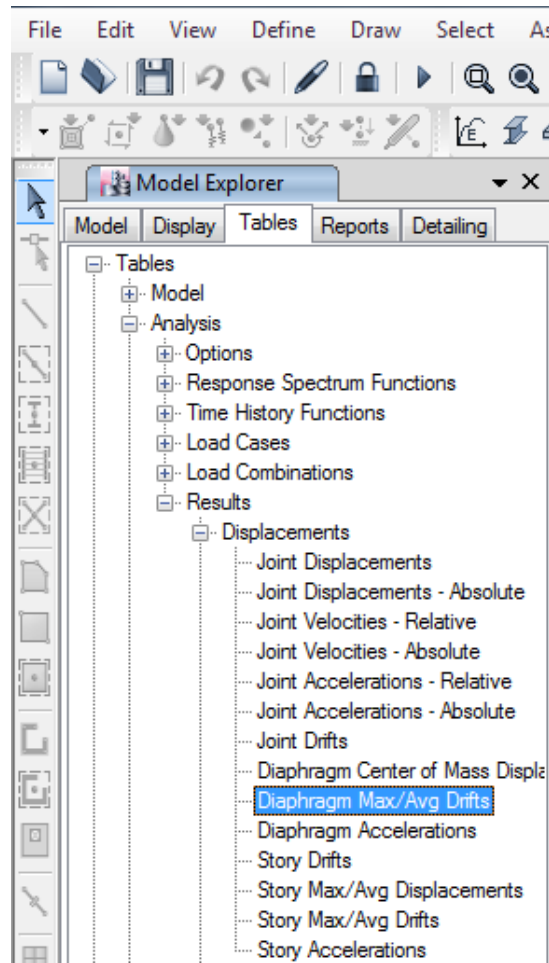
۳-۳-۲- بررسی پایداری سازه و خطاهای آنالیز

شکل (۳-۵) مسیر کنترل خطاهای محاسباتی

۳-۳-۳- کنترل نامنظمی پیشگی

ب- نامنظمی پیشگی: در مواردی که حداکثر تغییرمکان نسبی در یک انتهای ساختمان در هر طبقه، با احتساب پیش تصادفی و با منظور کردن $A_j = 1/0$ بیشتر از ۲۰ درصد متوسط تغییرمکان نسبی در دو انتهای ساختمان در آن طبقه باشد. در این موارد نامنظمی "زیاد" و در مواردی که این اختلاف بیشتر از ۴۰ درصد باشد، نامنظمی "شدید" پیشگی توصیف می‌شود.

Story	Load Case/Combo	Item	Max Drift	Avg Drift	Ratio	Label	Max Loc X m	Max Loc Y m	Max Loc Z m
TOP	EXALL 1	Diaph D1 X	0.001531	0.001466	1.045	96	0	22.6	26.2
TOP	EXALL 2	Diaph D1 X	0.001754	0.001627	1.078	96	0	22.6	26.2
TOP	EXALL 3	Diaph D1 X	0.001308	0.001305	1.003	96	0	22.6	26.2
ROOF	EXALL 1	Diaph D1 X	0.002852	0.002746	1.039	97	0	23.565	22.44
ROOF	EXALL 2	Diaph D1 X	0.003329	0.002718	1.225	97	0	23.565	22.44
ROOF	EXALL 3	Diaph D1 X	0.003171	0.002773	1.143	1	0	0	22.44
ST6	EXALL 1	Diaph D1 X	0.004264	0.004132	1.032	97	0	23.565	19.2

شکل (۶-۳) مسیر کنترل نامنظمی پیشی در نرم افزار

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	TABLE: Diaphragm Max/Avg Drifts										
2	Story	Load Case/Combo	Item	Max Drift	Avg Drift	Ratio	Label	Max Loc X	Max Loc Y	Max Loc Z	
3								m	m	m	
4	TOP	EXALL 1	Diaph D1 X	0.000752	0.000732	1.026	96	0	22.6	26.2	
5	TOP	EXALL 2	Diaph D1 X	0.000827	0.000794	1.041	96	0	22.6	26.2	
6	TOP	EXALL 3	Diaph D1 X	0.000676	0.000671	1.008	96	0	22.6	26.2	
7	TOP	EYALL 1	Diaph D1 Y	0.000574	0.000565	1.016	47	2.85	15.8	26.2	
8	TOP	EYALL 2	Diaph D1 Y	0.000567	0.000555	1.023	47	2.85	15.8	26.2	
9	TOP	EYALL 3	Diaph D1 Y	0.000581	0.000576	1.01	47	2.85	15.8	26.2	
10	ROOF	EXALL 1	Diaph D1 X	0.00116	0.000971	1.194	97	0	23.565	22.44	
11	ROOF	EXALL 2	Diaph D1 X	0.00129	0.000986	1.309	97	0	23.565	22.44	
12	ROOF	EXALL 3	Diaph D1 X	0.00103	0.000957	1.076	97	0	23.565	22.44	
13	ROOF	EYALL 1	Diaph D1 Y	0.001253	0.00123	1.019	2	14.48	0	22.44	
14	ROOF	EYALL 2	Diaph D1 Y	0.001301	0.001234	1.054	2	14.48	0	22.44	
15	ROOF	EYALL 3	Diaph D1 Y	0.001246	0.001226	1.017	97	0	23.565	22.44	
16	ST6	EXALL 1	Diaph D1 X	0.001769	0.001501	1.179	97	0	23.565	19.2	
17	ST6	EXALL 2	Diaph D1 X	0.001973	0.00152	1.297	97	0	23.565	19.2	
18	ST6	EXALL 3	Diaph D1 X	0.001566	0.001481	1.058	97	0	23.565	19.2	
19	ST6	EYALL 1	Diaph D1 Y	0.001958	0.001935	1.012	2	14.48	0	19.2	
20	ST6	EYALL 2	Diaph D1 Y	0.002032	0.00194	1.048	2	14.48	0	19.2	
21	ST6	EYALL 3	Diaph D1 Y	0.001976	0.00193	1.024	97	0	23.565	19.2	
22	ST5	EXALL 1	Diaph D1 X	0.002321	0.001984	1.17	97	0	23.565	15.96	
23	ST5	EXALL 2	Diaph D1 X	0.002589	0.002008	1.289	97	0	23.565	15.96	
24	ST5	EXALL 3	Diaph D1 X	0.002052	0.001959	1.047	97	0	23.565	15.96	

شکل (۷-۳) کنترل نامنظمی پیچشی در نرم افزار اکسل

۳-۳-۲- عواقب نامنظمی پیچشی

که در سازه های نامنظم پیچشی بالای سه طبقه حتما باید آنالیز دینامیکی انجام شود (بند ۳-۲-۲ استاندارد ۲۸۰۰).

۳-۲-۲ روش های تحلیل خطی

روش های تحلیل خطی را می توان در کلیه ساختمان ها با هر تعداد طبقه به کاربرد. تنها، روش استاتیکی معادل را می توان در ساختمان های سه طبقه و کوتاه تر، از تراز پایه و یا ساختمان های زیر به کار گرفت:

الف- ساختمان های منظم با ارتفاع کمتر از ۵۰ متر از تراز پایه

ب- ساختمان های نامنظم با ارتفاع کمتر از ۵۰ متر از تراز پایه که دارای:

- نامنظمی زیاد و شدید پیچشی در پلان نباشد
- نامنظمی جرمی، نرم و خیلی نرم در ارتفاع نباشد

در سازه های نامنظم شدید پیچشی، سازه باید برای ۲۰٪ نیروی زلزله بیشتر طراحی شود (بند ۲-۳-۳ استاندارد ۲۸۰۰).

۲-۳-۳ ضریب نامعینی سازه، ρ

۱-۲-۳-۳ ساختمان‌هایی که سیستم مقاوم جانبی آنها در دو جهت عمود برهم دارای نامعینی کافی نیستند، باید برای بار جانبی بیشتری طراحی شوند. در این ساختمان‌ها بار جانبی باید با ضریب ρ برابر با ۱/۲ افزایش داده شود.

۲-۲-۳-۳ ساختمان‌هایی که سیستم مقاوم جانبی آنها دارای خصوصیات زیر هستند، دارای نامعینی کافی بوده و در آنها ضریب ρ برابر با ۱/۰ منظور می‌شود.

الف- در ساختمان‌های منظم در پلان، در طبقاتی که برش در آنها از ۳۵ درصد برش پایه تجاوز می‌کند، حداقل دو دهانه سیستم مقاوم جانبی در هر سمت مرکز جرم، در هر دو امتداد عمود برهم، موجود باشد. در سیستم‌های دارای دیوار برشی تعداد دهانه‌ها از تقسیم طول دیوار بر ارتفاع آن در طبقه به دست می‌آید.

ب- در سایر ساختمان‌ها، در طبقاتی که میزان برش در آنها از ۳۵ درصد برش پایه تجاوز می‌کند، چنانچه حذف جزئی از سیستم مقاوم جانبی، مطابق جدول (۲-۳)، موجب کاهش مقاومت جانبی طبقه به میزان بیشتر از ۳۳ درصد نشود و در طبقه نامنظمی شدید پیچشی، مطابق تعریف بند (۱-۷-۱) ایجاد نگردد.

در صورتی که سازه نامنظم پیچشی باشد، جهت کنترل دررفت جابجایی لبه‌های کناری سازه به جای جابجایی مرکز جرم طبقه باید بررسی شود (بند ۳-۵-۴ استاندارد ۲۸۰۰).

۳-۵-۴ در ساختمان‌های نامنظم پیچشی و یا نامنظم شدید پیچشی، برای محاسبه تغییر مکان نسبی هر طبقه $\Delta_{e,j}$ ، به جای تفاوت بین تغییر مکان‌های جانبی مراکز جرم

آیین‌نامه طراحی ساختمان‌ها در برابر زلزله / ۴۷

کف‌ها، باید تفاوت بین تغییر مکان‌های جانبی کف‌های بالا و پایین آن طبقه در امتداد محورهای کناری ساختمان مد نظر قرار گیرد.

در صورتی که سازه نامنظم پیچشی باشد، برون مرکزی اتفاقی باید در ضریب بزرگنمایی ضرب شود (بند ۳-۷-۳-۳ استاندارد ۲۸۰۰)

۴۰ / مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

۳-۷-۳-۳ برون مرکزی اتفاقی در تراز هر طبقه، e_{aj} ، به منظور به حساب آوردن احتمال تغییرات اتفاقی توزیع جرم و سختی از یک سو و نیروی ناشی از مؤلفه پیچشی زلزله از سوی دیگر، در نظر گرفته می‌شود. این برون مرکزی باید در هر دو جهت و حداقل برابر با ۵ درصد بعد ساختمان در آن طبقه، در امتداد عمود بر نیروی جانبی اختیار شود. در مواردی که ساختمان مشمول نامنظمی پیچشی موضوع بند (۱-۷-۱-ب) می‌شود، برون مرکزی اتفاقی حداقل باید در ضریب بزرگنمایی A_j طبق رابطه زیر، ضرب شود.

$$A_j = \left(\frac{\Delta_{\max}}{\sqrt{2}\Delta_{\text{ave}}} \right)^2 \quad 1 \leq A_j \leq 3 \quad (9-3)$$

در این رابطه:

$\Delta_{\max}$ = حداکثر تغییر مکان طبقه j که با فرض $A_j = 1/0$ محاسبه شده است.

Δ_{ave} = میانگین تغییر مکان دو انتهای ساختمان در طبقه j که با فرض $A_j = 1/0$ محاسبه شده است.

فصل ۴ -

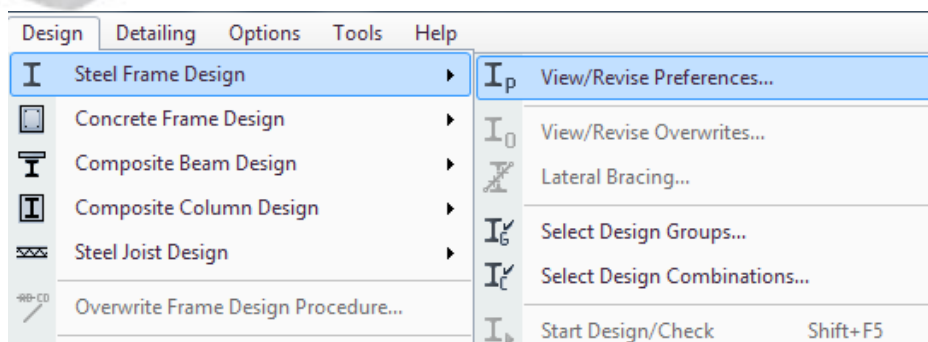
طراحی سازه های فولادی

در مبحث دهم مقررات ملی ساختمان ایران، ویرایش سال ۱۳۹۲، طراحی به روش حالت های حدی به عنوان تنها روش طراحی سازه های فولادی ارائه گردیده است. ضوابط مربوط به طراحی به روش حالت حدی (LRFD) در این آئین نامه تشابه زیادی با روش حالت حدی 2010-AISC-LRFD دارد.

از طرفی نرم افزار Etabs، که به صورت گسترده ای در ایران برای طراحی سازه های متعارف مورد استفاده قرار می - گیرد، این ضوابط را به طور مناسبی در خود جای داده است.

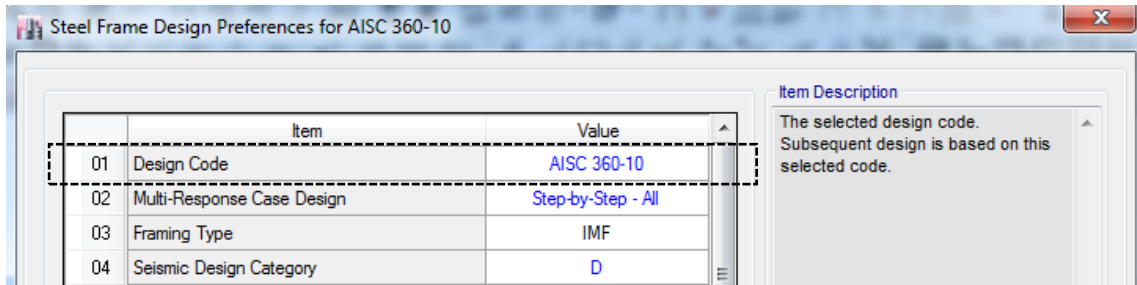
۴-۱- انجام تنظیمات در قسمت Preferences

پس از تحلیل سازه برای انتخاب آئین نامه و تنظیمات مربوطه وارد قسمت View/Revise Preferences مطابق شکل زیر شوید.

شکل (۴-۱) مسیر تنظیمات مربوط به طراحی سازه فولادی

۴-۱-۱- انتخاب آیین نامه مورد نظر

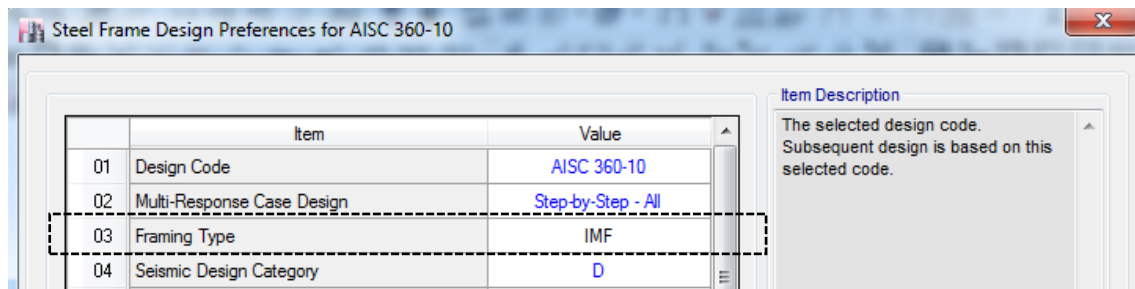
شکل (۴-۲) انتخاب آیین نامه مورد نظر

۴-۱-۲- انتخاب نوع سیستم باربر جانبی

2.11 Supported Framing Types

The code (ANSI/AISC 341-10) recognizes the following types of framing systems.

Framing Type	References
OMF (Ordinary Moment Frame)	AISC SEISMIC E1
IMF (Intermediate Moment Frame)	AISC SEISMIC E2
SMF (Special Moment Frame)	AISC SEISMIC E3
STMF (Special Truss Moment Frame)	AISC SEISMIC E4
OCBF (Ordinary Concentrically Braced Frame)	AISC SEISMIC F1
SCBF (Special Concentrically Braced Frame)	AISC SEISMIC F2
EBF (Eccentrically Braced Frame)	AISC SEISMIC F3
BRBF (Buckling Restrained Braced Frame)	AISC SEISMIC F4
SPSW (Special Plate Shear Wall)	AISC SEISMIC F5

شکل (۳-۴) انتخاب نوع سیستم باربر جانبی

- ✍ در این قسمت نوع سیستم باربر جانبی به نرم افزار معرفی می شود.
- ✍ کنترل ضوابط لرزه ای اعضا (مثلا کنترل فشردگی لرزه ای) بر اساس نوع سیستم باربر انجام می شود. بعنوان مثال ضوابط فشردگی در قاب های خمشی ویژه با متوسط متفاوت است.
- ✍ در بین این قاب ها، برنامه ETABS در حال حاضر به کنترل و طراحی قاب های STMF و SPSW نیست.
- ✍ طراحان برای قاب های خمشی فولادی معمولا از سیستم قاب خمشی متوسط (IMF) استفاده می کنند.
- ✍ در سازه های زیر نمیتوان از قاب خمشی متوسط استفاده کرد:
- ✍ سازه های بلندتر از ۵۰ متر
- ✍ سازه های با اهمیت بسیار زیاد در مناطق خطر نسبی خیلی زیاد
- ✍ برای بادبند ضربدری ۷ و یا ۸ از یکی از دو سیستم مهاربند همگرای معمولی (OCBF) و یا مهاربند همگرای ویژه (SCBF) استفاده میشود.
- ✍ استفاده از OCBF تنها برای سازه های با ارتفاع حداکثر ۱۵ متر مجاز است.

در صورتی که ستون هایی داشته باشیم که در محل تلاقی دو سیستم باربر جانبی متفاوت باشد و یا سازه در یک جهت مهاربندی و در جهت دیگر قاب خمشی باشد، در اینصورت:

میتوان در این قسمت نوع قاب را از نوع قاب خمشی متوسط (IMF) و یا ویژه (SMF) انتخاب نمود تا به کل سازه اثر کند. سپس مهاربندها، تیرهای دهانه مهاربند و ستون های اطراف آنها را انتخاب کرده و از طریق مسیر

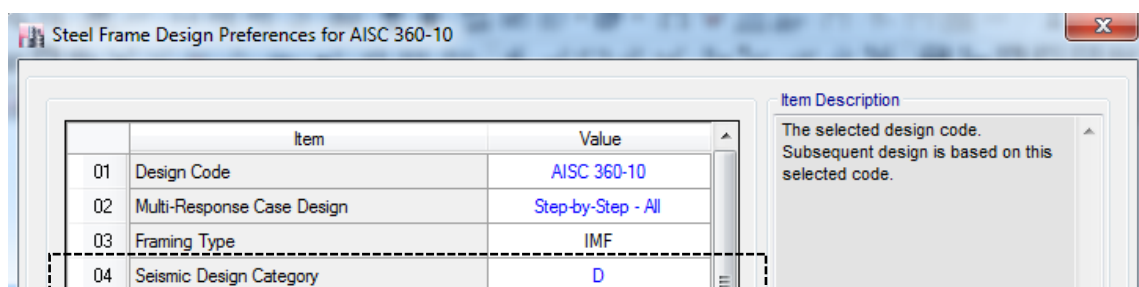
View/Revise Overwrites نوع آنها را به SCBF، OCBF و یا EBF تغییر داد. ستون های اطراف مهاربند جزئی از قاب خمشی نیز محسوب میشود و هم ضوابط قاب خمشی و هم مهاربندی را باید ارضا کند (هرکدام سخت گیرانه باشد حاکم میشود)

۴-۱-۳- انتخاب گروه لرزه ای سازه

گزینه Seismic Design Category مربوط به ناحیه محل احداث پروژه براساس تقسیم بندی این نام بارگذاری امریکا میباشد. این قسمت شامل شش ناحیه A، B، C، D، E و F می باشد. گروه لرزه ای ساختمان ها در آئین نامه بارگذاری امریکا بر اساس شدت لرزه خیزی منطقه و نوع خاک (که در پارامترهای Sds و Sd1 مربوط به این آئین نامه موثر است) و همچنین میزان اهمیت ساختمان (میزان ریسک) از A تا F دسته بندی می-شوند. به طوری که A مربوط به ساختمان با کمترین شدت لرزه خیز و اهمیت و خاک مناسب و F مربوط به بیشترین میزان می باشد.

در این قسمت باید یکی از ناحیه های E، D و یا F باید انتخاب شود (تفاوتی نمیکند کدام انتخاب شود). پیش فرض برنامه D می باشد و لازم نیست تغییر داده شود. در این حالت صرف نظر از هر عددی برای ضریب رفتار، ضوابط طرح لرزه ای در نظر گرفته خواهد شد. در صورتی که به اشتباه همزمان یکی از ناحیه های A، B و یا C انتخاب شود و از طرفی ضریب رفتار R نیز عددی کوچکتر یا مساوی ۳ وارد شود در اینصورت ضوابط لرزه ای برای سازه کنترل نمی شود.

مطابق آئین نامه AISC341 تمهیدات لرزه ای برای سازه ای که در دسته بندی A تا C قرار دارند و همچنین ضریب رفتار نهایی آنها ۳ یا کمتر باشد در نظر گرفته نمی شود.

شکل (۴-۴) انتخاب گروه لرزه ای سازه

۴-۱-۴- ضریب اهمیت

ضریب اهمیت سازه، تنها زمانی که نوع قاب EBF باشد مهم می‌باشد. در طراحی مهاربندهای EBF لازم است دوران تیر پیوند محاسبه شود. برای محاسبه آن نیاز به Cd و نیز I است. بنابراین تنها استفاده I در کنترل مهاربندهای EBF میباشد و اگر در سازه از مهاربند EBF استفاده نشده است، ایتبس از I استفاده نخواهد کرد.

- The link beam rotation, θ , of the individual bay relative to the rest of the beam is calculated as the story drift Δ times bay length (L) divided by the total lengths of link beams (e) in the bay.

The link rotation, θ , is checked as follows (AISC SEISMIC F3.4a):

$$\theta = \frac{\Delta L}{e}$$

- $\theta \leq 0.08$ radian, where link beam clear length, $e \leq 1.6 M_p / V_p$

Steel Frame Design AISC-360-10

- $\theta \leq 0.02$ radian, where link beam clear length, $e \geq 2.6 M_p / V_p$
- $\theta \leq$ value interpolated between 0.08 and 0.02 as the link beam clear length varies from $1.6 M_p / V_p$ to $2.6 M_p / V_p$.

The story drift is calculated as

$$\Delta = \frac{\Delta_s C_d}{I}$$

(ASCE 12.8-15)

where C_d is a System Deflection Amplification Factor and I is the system Importance Factor.

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

شکل (۵-۴) ضریب اهمیت

۴-۱-۵- تعیین درجه نامعینی

این عدد برابر 1 یا 1.2 خواهد بود. در آئین نامه ۲۸۰۰ در صورتی که سیستم باربر لرزه‌ای در یک راستا به میزان مناسبی مهیا نشده باشد، نیروی زلزله در آن راستا در عدد ρ که 1.2 می‌باشد، ضرب می‌شود (نیروی زلزله 20% افزایش می‌یابد).

برنامه Etabs ضریب ρ را در ساخت ترکیبات بار پیش فرض معمولی و تشدید یافته خود استفاده می‌نماید. این برنامه این ضریب را برای هر دو راستای ساختمان فقط یک عدد در نظر می‌گیرد.

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

شکل (۶-۴) تعیین درجه نامعینی

۴-۱-۶- تعیین ضریب Sds

در آئین نامه ASCE/SE17 برای در نظر گرفتن اثر مولفه قائم زلزله، تمام بارهای مرده به اندازه $0.2S_{DS}$ افزایش یا کاهش داده می شود.

در آئین نامه آمریکا این افزایش بار مرده به دلیل اثر مولفه قائم زلزله هم در ترکیبات بار عادی و هم در ترکیبات بار تشدید یافته، یک بار به صورت افزایشی و یک بار به صورت کاهش عمل می گردد.

$$(1.2 + 0.2S_{DS})DL \pm \rho Q_E + 1.0LL \quad (\text{ASCE 2.3.2-5, 12.4.2.3})$$

$$(0.9 - 0.2S_{DS})DL \pm \rho Q_E \quad (\text{ASCE 2.3.2-7, 12.4.2.3})$$

ضرایب Rho و Sds در صورتی مورد استفاده قرار خواهند گرفت که بخواهیم از ترکیب بارهای پیش فرض آیین نامه AISC360-10 که توسط نرم افزار تعریف می شوند استفاده نماییم.

وارد کردن ضرایب Rho و Sds در این قسمت به معنای اعمال اتوماتیک آن توسط نرم افزار نیست. بلکه بعد از وارد کردن این ضرایب باید ترکیب بارهای قبلی حذف شده و مجدداً ترکیب بارهای پیش فرض اضافه شود.

اگر ترکیب بارها بصورت دستی تعریف شود، در این صورت مقدار این ضرایب اثری نخواهد داشت.

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

If $A=0.35 \Rightarrow S_{ds}=1.05I$

If $A < 0.35 \Rightarrow S_{ds}=0$

شکل (۴-۷) تعیین ضریب Sds

۴-۱-۷- تعیین ضریب رفتار

مقدار ضریب رفتار تأثیری در نتایج ندارد و تنها باید مقدار آن از ۳ بزرگتر وارد شود.

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

شکل (۴-۸) تعیین ضریب رفتار

۴-۱-۸- تعیین Ω_0

در مواردی که سازه دارای نامنظمی در پلان از نوع نامنظمی خارج از صفحه یا نامنظمی در ارتفاع از نوع نامنظمی قطع سیستم باربر جانبی باشد و دیوار یا ستون تا روی شالوده ادامه پیدا نکند، ستون ها، تیرها، خرپاها و یا کف هایی که این اعضا را تحمل می کنند، باید برای بارهای محوری اعضا ادامه یافته تحت اثر زلزله تشدید یافته ($\Omega_0 E$) طراحی شوند. اتصالات اعضای ادامه نیافته به سازه نگهدارنده باید قادر به تحمل بارهایی که این اعضا باید منتقل نمایند، باشد.

ترکیب بار عادی	$1.2D + L + E + 0.2S$
ترکیب بار ویژه لرزه ای	$1.2D + L + \Omega_0 E + 0.2S$

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

شکل (۴-۹) تعیین Ω_0

۴-۱-۹- تعیین ضریب Cd

ضریب بزرگنمایی تغییر مکان های جانبی که در محاسبه دوران تیرهای پیوند در سیستم EBF کاربرد دارد.

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

شکل (۴-۱۰) تعیین ضریب Cd

۴-۱-۱۰- تعیین روش طراحی

در این قسمت روش طراحی LRFD را انتخاب کنید.

05	Importance Factor	1
06	Design System Rho	1
07	Design System Sds	0
08	Design System R	5
09	Design System Omega0	3
10	Design System Cd	5.5
11	Design Provision	LRFD

شکل (۴-۱۱) تعیین روش طراحی

۴-۱-۱۱- تعیین نوع آنالیز

در طراحی سازه های فولادی، می بایست بمنظور تامین پایداری سازه، کلیه عوامل زیر در تحلیل و طراحی لحاظ گردد:

۱- تغییر شکل های خمشی، برشی، محوری و دیگر تغییر شکل های موثر بر جابجایی سازه

۲- اثرات ثانویه $P-\Delta$ و $P-\delta$

۳- نواقص هندسی اولیه

۴- کاهش سختی در اثر غیر ارتجاعی شدن

۵- عدم قطعیت های موجود در برآورد سختی و مقاومت اعضا

برای لحاظ نمودن اثرات فوق در تحلیل و طراحی، سه روش در این نامه AISC360-10 وجود دارد که کلیه این روش ها در نرم افزار ETABS موجود بوده و با انتخاب این نامه فوق، می توان از آن استفاده کرد:

☺ روش مستقیم (Direct Analysis): این روش را می توان در طراحی کلیه سازه ها بکار گرفت.

☹ روش طول موثر (Effective length): این روش را می توان برای سازه هایی که در آن شرایط ۱ و ۲ برای آنها صادق است، استفاده کرد.

☹ روش مرتبه اول (Limited 1st Order): این روش را می توان برای سازه هایی که در آن شرایط ۱ و ۲ و ۳ برای آنها صادق است، استفاده کرد.

توجه: هر سه روش ارائه شده، هم بر روش تحلیل و هم بر روش طراحی سازه تاثیرگذار هستند.

✍ شرایط:

۱- بارهای ثقلی عمدتاً از طریق ستون ها، دیوارها و قاب ها تحمل شوند

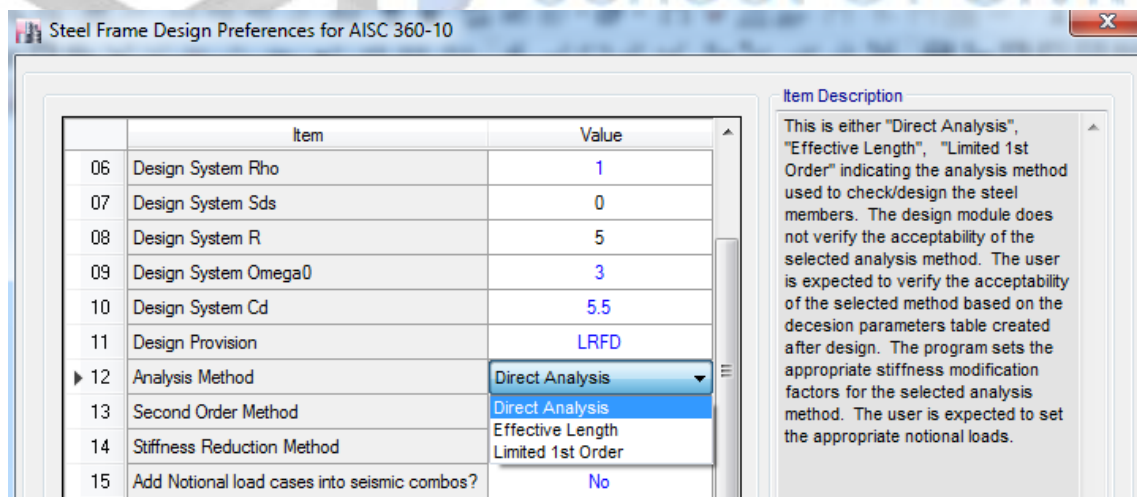
۲- برای تمامی ترکیبات بار LRFD در تمامی طبقات، نسبت دریافت حاصل از آنالیز مرتبه دوم به نسبت دریافت حاصل از آنالیز مرتبه اول کوچکتر یا مساوی 1.5 باشد. برای محاسبه این نسبت در ETABS، یکبار دریافت

طبقات با لحاظ نمودن اثرات P-Δ و بار دیگر، دریفت طبقات بدون منظور نمودن این اثرات محاسبه شده و بر هم تقسیم می شوند.

۳- بار محوری نهایی حاصل از ترکیبات بار LRFD، کمتر از نصف مقدار $P_y = F_y A$ باشد.

۴-۱-۱۱-۱- آنالیز مستقیم

تا قبل از آئین‌نامه‌ی AISC360-05 طرح پایداری سازه تنها بر اساس روش طول موثر (Effective Length Method) انجام می‌شد. در این روش برای دیدن اثرات سیستم بر مقاومت یک عضو از ضریب طول موثر در هنگام طراحی استفاده می‌شد. این روش که با فرضیات متعددی همراه است، روش مناسبی برای طرح پایداری همه سازه‌ها نیست. به همین دلیل در آئین‌نامه AISC360-05 روش Direct Analysis به عنوان یک رویکرد جدید در پیوست این آئین‌نامه آورده شد. در آئین‌نامه AISC360-10 روش طول موثر به پیوست منتقل شد و روش آنالیز مستقیم به جای آن به متن اصلی افزوده شد. در روش آنالیز مستقیم، ضریب طول موثر ستون‌ها (K) برابر 1.0 در محاسبات ستون در نظر گرفته می‌شود و سختی اعضا در تحلیل و طراحی کاهش داده می‌شود. ضریب کاهش برای سختی‌های کجوری، برشی و پیچشی برابر 0.8 و برای سختی خمشی برابر $0.8\tau_b$ می‌باشد. این ضریب کمتر است که وابسته به نیروی محوری اعضا بوده و هرچه نیروی محوری عضو بیشتر باشد، این ضریب کمتر است.

شکل (۴-۱۲) تعیین آنالیز مستقیم به عنوان روش تحلیل

در تحلیل سازه به روش مستقیم، می‌بایست سه عامل زیر بطور همزمان در نظر گرفته شود.

۱- **اثرات مرتبه دوم:** در تحلیل سازه می بایست اثرات مرتبه دوم (اثرات $P-\delta$ و $P-\Delta$) منظور شود. به طور

کلی دو روش برای در نظر گرفتن آثار مرتبه دوم نیروها در محاسبات وجود دارد:

⊙ روش $General\ 2^{nd}\ Order$: این روش دقیق بوده و می بایست کلیه اثرات ثانویه شامل $P-\delta$ و $P-\Delta$ در تحلیل اولیه لحاظ شده باشد. قابل توجه است که لحاظ نمودن اثرات $P-\delta$ در نرم افزار با پیچیدگی های زیادی همراه است و بنابراین بهتر است از روش های جایگزین نظیر روشی که در ادامه توضیح داده می شود، استفاده کرد.

⊙ روش $Amplified\ 1^{st}\ Order$: روشی تقریبی و دارای محدودیت است و در هنگام طراحی اعضای سازه، نیروهای به دست آمده از تحلیل را با ضرایب B_1 و B_2 تشدید می نماید. B_1 ضریب تشدید مربوط به بارهای بدون حرکت جانبی (معمولا بارهای ثقلی) و B_2 ضریب تشدید مربوط به بارهای با حرکت جانبی (نظیر زلزله) می باشد. برنامه Etabs همواره ضریب B_2 که مربوط به اثر $P-\Delta$ می باشد را برابر 1.0 در نظر می گیرد. به عبارت دیگر همیشه فرض می کند تحلیل $P-\Delta$ در هنگام تحلیل سازه فعال شده است. از طرف دیگر در این حالت B_1 توسط برنامه محاسبه می شود. از سوی دیگر در صورت انتخاب $Amplified\ 1^{st}\ Order$ ، B_1 و B_2 قابل Overwrite کردن می باشند.

13	Second Order Method	Amplified 1st Order
14	Stiffness Reduction Method	General 2nd Order
15	Add Notional load cases into seismic combos?	Amplified 1st Order
16	Beta Factor	No
17	BetaOmega Factor	1.3
		1.6

شکل (۴-۱۳) تعیین روش تحلیل اثرات مرتبه دوم.

۲- **نواقص هندسی اولیه:** اعضای سازه های فولادی دارای نواقص هندسی اولیه ای هستند که می بایست اثرات آن در تحلیل و طراحی سازه لحاظ شود این نواقص شامل کجی و ناشاقولی ستون ها است.

تبصره: در اغلب سازه ها (سازه هایی که برای تمامی ترکیبات بار LRFD در تمامی طبقات، نسبت دریافت حاصل از آنالیز مرتبه دوم به دریافت حاصل از آنالیز مرتبه اول کوچکتر مساوی 1.7 باشد)، بارهای فرضی فقط در ترکیبات بار ثقلی اضافه می شوند در صورت عدم برقراری شرط ذکر شده، می بایست بارهای فرضی را علاوه بر ترکیبات بار ثقلی، در ترکیبات بار شامل زلزله نیز در نظر گرفت.

توجه: بارهای فرضی در ترکیبات بار لرزه ای، در همان راستا و جهتی وارد می شوند که حالات بار زلزله اثر می کند. به بیانی دیگر، در صورتی که برای حالات بار زلزله، اثرات ۱۰۰-۳۰ لحاظ شده باشد، بارهای فرضی نیز متناسب با آن در ترکیبات بار لحاظ شوند.

نکته: بارهای فرضی در کنترل های بر مبنای سختی مانند خیز و دررفت منظور نمی شوند.

نکته: نیروی برشی اضافی ایجاد شده در پایه سازه در اثر اعمال بارهای فرضی، در طراحی فونداسیون لحاظ نمی شود اما لنگرهای واژگونی ناشی از آن می بایست در طراحی سازه و فونداسیون در نظر گرفته شود.

۳- کاهش سختی اعضا: در تحلیل سازه می بایست اثرات کاهش سختی اعضا در حد مقاومت (به دلیل وجود تنش پسماند) لحاظ گردد بدین منظور، کلیه مولفه های سختی در تمامی اعضا در ضریب ۰.۸ و سختی خمشی اعضایی که در پایداری جانبی سازه نقش دارند در ضریب $0.8\tau_b$ ضرب می شود. پارامتر τ_b ضریبی کاهش است (Tau-b Variable).

مبحث دهم

$$\tau_b = \begin{cases} 1/0 & \frac{P_u}{P_y} \leq 0/5 \\ \frac{P_u}{P_y} \left(1 - \frac{P_u}{P_y}\right) & \frac{P_u}{P_y} > 0/5 \end{cases} \quad (6-1-2-10)$$

در رابطه بالا، P_y برابر است با ظرفیت تسلیم محوری مقطع ($F_y A$) و P_u برابر با بار محوری نهایی حاصل از ترکیبات بار LRFD.

تبصره: می توان پارامتر τ_b را در کلیه حالات برابر با یک لحاظ نمود و به جای آن، بارهای فرضی دیگری نیز به سازه اعمال نمود. مقدار این بارها برابر است با $0.001Y_i$ و علاوه بر اعمال آن در ترکیبات بار ثقلی، می بایست همیشه در ترکیبات بار شامل زلزله اعمال گردد. (Tau-b Fixed).

نکته: کاهش سختی ارائه شده در این قسمت آیین نامه، فقط در طراحی مقاومتی سازه اعمال شده و در کنترل هایی که بر مبنای سختی سازه انجام می شود (مانند کنترل خیز، کنترل دررفت، ارتعاش و آنالیز مودال) نیازی به اعمال این اثر نمی باشد.

در هنگام استفاده از روش تحلیل مستقیم، ضریب طول موثر کلیه اعضای سازه برابر با یک در نظر گرفته میشود.

▶ 14	Stiffness Reduction Method	Tau-b Variable	$(EI)_R = 0.8\tau_b EI$ $(AE)_R = 0.8AE$
15	Add Notional load cases into seismic combos?	Tau-b Variable	
16	Beta Factor	No Modification	

▶ 14	Stiffness Reduction Method	Tau-b Variable	$(EI)_R = 0.8EI$ $(AE)_R = 0.8AE$
15	Add Notional load cases into seismic combos?	Tau-b Variable	
16	Beta Factor	No Modification	

▶ 14	Stiffness Reduction Method	Tau-b Variable	$(EI)_R = EI$ $(AE)_R = AE$
15	Add Notional load cases into seismic combos?	Tau-b Variable	
16	Beta Factor	No Modification	

شکل (۴-۱۴) تعیین روش کاهش سختی.

تا قبل از آن که طراحی بر اساس آئین نامه AISC360-10 با استفاده از روش تحلیل مستقیم انجام شود، سختی های اعضای سازه کاهش نیافته باقی خواهند ماند. اما پس از طراحی و در صورت تحلیل دوباره سازه، ضرایب کاهش سختی اعمال می شوند و بنابراین پس از آن است که به عنوان مثال خیز تیرها به خاطر کاهش سختی، افزایش یافته اند.

۴-۱-۱۲- تعیین چگونگی در نظر گرفتن بارهای فرضی

نرم افزار بطور خودکار، بارهای فرضی را در ترکیبات بار ثقلی و لرزه ای لحاظ میکند. برای عدم لحاظ نمودن این بارها در ترکیبات لرزه ای، می بایست مطابق شکل در ردیف ۱۵ گزینه NO انتخاب شود.

نکته: در سازه های فولادی معمولاً $B_2 \leq 1.7$ خواهد بود. بنابراین اگر Tau-b Variable انتخاب شده باشد، در این قسمت NO را انتخاب می کنیم تا بارهای فرضی در ترکیبات لرزه ای ظاهر نشود.

15	Add Notional load cases into seismic combos?	No
16	Beta Factor	Yes
17		No

If Tau-b Variable and $B_2 \leq 1.7$	No
If Tau-b Fixed Or $B_2 > 1.7$	Yes

شکل (۴-۱۵) تنظیم مربوط به بارهای فرضی در طراحی.

۴-۱-۱۳- تعیین ضرایب کاهش مقاومت

مقادیر پیش فرض برنامه در این حالت مطابق آیین نامه انتخابی است و نیازی به تغییر نیست.

18	Phi(Bending)	0.9
19	Phi(Compression)	0.9
20	Phi(Tension-Yielding)	0.9
21	Phi(Tension-Fracture)	0.75
22	Phi(Shear)	0.9
23	Phi(Shear-Short Webed Rolled I)	1
24	Phi(Torsion)	0.9

شکل (۴-۱۶) ضرایب کاهش مقاومت.

۴-۱-۱۴- تعیین کنترل ضوابط لرزه ای

در صورتی که کاربر بخواهد کنترل‌های مربوط به ضوابط لرزه‌ای مربوط به سیستم باربر جانبی انجام شود، در قسمت Ignore Seismic Code? باید گزینه‌ی No انتخاب شود. این کنترل‌ها برای هر نوع قاب متفاوت می‌باشد. اما برای همه انواع قاب‌ها طرح لرزه‌ای شامل کنترل فشردگی مقاطع (به جز سیستم OMF) و محاسبه‌ی نیروی محوری ستون تحت ترکیبات بار تشدید یافته وجود دارد.

25	Ignore Seismic Code?	No
26	Ignore Special Seismic Load?	Yes
27	Is Doubler Plate Plug-Welded?	No

شکل (۴-۱۷) تعیین کنترل یا عدم کنترل ضوابط لرزه‌ای.

۴-۱-۱۵- تعیین کنترل و یا عدم کنترل ترکیبات بار ویژه

در صورت انتخاب گزینه‌ی No در بخش قبلی، با انتخاب گزینه‌ی No در این بخش برنامه ترکیبات بار تشدید یافته را بطور خودکار ساخته و بر سازه اعمال می‌نماید.

در صورت انتخاب گزینه‌ی Yes در بخش قبلی، تفاوتی نمی‌کند در این قسمت چه گزینه‌ای انتخاب شود.

26	Ignore Special Seismic Load?	No
27	Is Doubler Plate Plug-Welded?	Yes
28	Use Welding Type	No

شکل (۴-۱۸) تعیین کنترل و یا عدم کنترل ترکیبات بار ویژه.

۴-۱-۱۶- تعیین چگونگی اتصال ورق مضاعف به جان ستون H شکل

در صورتی که نوع قاب SMF باشد، نوع جوش جهت اتصال ورق مضاعف به جان ستون اهمیت خواهد داشت. این موضوع توسط نرم افزار از کاربر سوال می شود. در صورتی که ورق مضاعف به جان ستون توسط جوش انگشترانه اتصال یابد، مطابق آئین نامه می توان مجموع ضخامت جان ستون و ورق مضاعف را برای کنترل ضابطه‌ی پایداری جان ستون در نظر گرفت.

۱۰-۲-۹-۱۰-۹ پایداری ورق‌های چشمه اتصال

ضخامت هر یک از ورق‌های واقع در چشمه اتصال، شامل جان (یا جان‌های) ستون و ورق‌های تقویتی چشمه اتصال (ورق‌های مضاعف) باید رابطه زیر را برآورده نمایند.

$$t_z \geq \frac{(d_z + w_z)}{9} \quad (37-9-2-10)$$

که در آن:

t_z = ضخامت جان (یا هر یک از جان‌های) ستون یا هر یک از ورق‌های تقویتی چشمه اتصال (ورق‌های مضاعف)

d_z = عمق چشمه اتصال که فاصله آزاد بین ورق‌های پیوستگی می باشد.

w_z = پهنای چشمه اتصال که فاصله آزاد بین بال‌های ستون می باشد.

تبصره: در صورتی که ورق‌های تقویت چشمه اتصال (ورق‌های مضاعف)، با جوش انگشترانه کافی به جان ستون متصل شده باشند، مجموع ضخامت جان ستون و ورق‌های تقویت چشمه اتصال به عنوان t_z منظور می گردد.

۴-۱-۱۷- تعیین نوع جوشکاری برای مقاطع توخالی

مطابق آئین نامه‌ی آمریکا و مبحث دهم مقررات ملی ساختمان، برای مقاطع توخالی نظیر باکس در صورتی که نوع جوشکاری قوس الکتریکی (Electric Resistance Welding) ERW باشد، 0.93 ضخامت ورق پروفیل و در صورتی که نوع جوش زیرپودری (Submerged Arc Welding) SAW ضخامت اسمی جان پروفیل در محاسبات برشی مقطع در نظر گرفته می شود.

۱۰-۲-۶-۵ مقاومت برشی اعضای با مقطع قوطی شکل

مقاومت برشی اسمی (V_n) اعضای با مقطع قوطی شکل باید بر اساس الزامات بند ۱۰-۲-۶-۲-۱ با $A_w = 2ht$ تعیین شود. که در آن:

$t =$ ضخامت طراحی جان‌های مقطع قوطی شکل مساوی 0.93 برابر ضخامت اسمی جان‌ها برای مقاطع قوطی شکل با جوش قوس الکتریکی و مساوی ضخامت اسمی جان‌ها برای مقاطع قوطی شکل با جوش زیرپودری

$h =$ مطابق تعریف ارائه شده در بند ۱۰-۲-۶-۲-۱۰. در صورت مشخص نبودن شعاع گردی در محل اتصال جان‌ها به بال‌ها برای محاسبه h می‌توان بعد بیرونی (کلی) منهای سه برابر ضخامت بال را در محاسبات منظور نمود.

و t_w باید برابر t و نیز k_v برابر 5 در نظر گرفته شود.

28	HSS Welding Type	ERW
29	Reduce HSS Thickness?	ERW
		SAW

شکل (۴-۱۹) تعیین نوع جوشکاری برای مقاطع توخالی.

۴-۱-۱۸- تعیین کاهش یا عدم کاهش ضخامت اسمی جان پروفیل

بر اساس توضیحات بخش قبلی مطابق با نوع جوش بکار رفته، کاهش یا عدم کاهش ضخامت اسمی جان پروفیل در محاسبات برشی مقطع در نظر گرفته می‌شود.

29	Reduce HSS Thickness?	No
30	Consider Deflection?	Yes
		No

شکل (۴-۲۰) تعیین کاهش یا عدم کاهش ضخامت اسمی جان پروفیل.

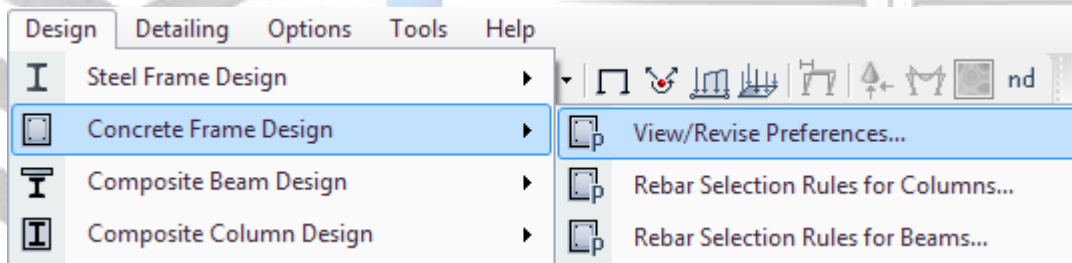
فصل ۵-

طراحی سازه های بتنی

تنظیمات کلی طراحی سازه بتنی در واقع یک سری تنظیمات خاص، نظیر انتخاب آئین نامه طراحی و ضرایب تقلیل مقاومت، که بطور مستقیم در طراحی موثر هستند می باشند که باید به نرم افزار معرفی کنیم.

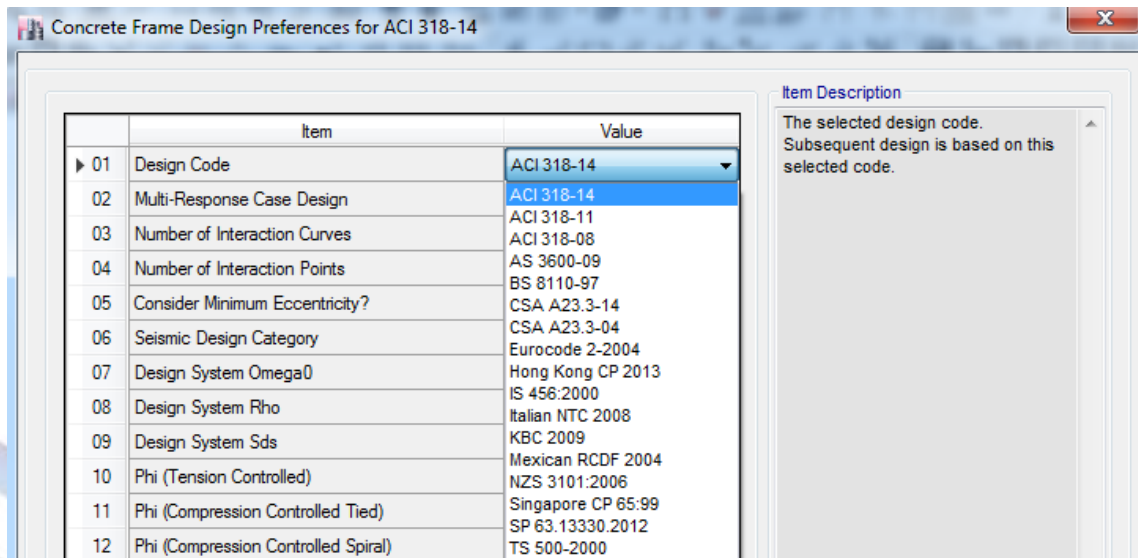
۵-۱- انجام تنظیمات در قسمت Preferences

پس از تحلیل سازه برای انتخاب آئین نامه و تنظیمات مربوطه وارد قسمت View/Revise Preferences مطابق شکل زیر شوید.

شکل (۵-۱) مسیر تنظیمات مربوط به طراحی سازه بتنی

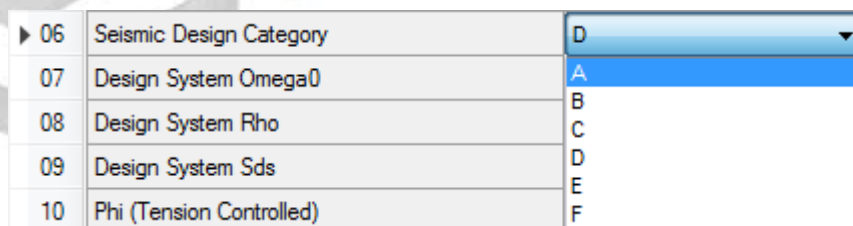
۲-۱-۵- انتخاب آئین نامه مورد نظر

شکل (۲-۵) انتخاب آئین نامه مورد نظر

۳-۱-۵- انتخاب گروه لرزه ای سازه

در این قسمت باید یکی از ناحیه های D، E و یا F باید انتخاب شود (تفاوتی نمیکند کدام انتخاب شود). **پیش فرض برنامه D می باشد و لازم نیست تغییر داده شود.**

شکل (۳-۵) انتخاب گروه لرزه ای سازه

۴-۱-۵- تعیین Ω_0

در مواردی که سازه دارای نامنظمی در پلان از نوع نامنظمی خارج از صفحه یا نامنظمی در ارتفاع از نوع نامنظمی قطع سیستم برابر جانبی باشد و دیوار یا ستون تا روی شالوده ادامه پیدا نکنند، ستون ها، تیرها، خرپاها و یا کف

هایی که این اعضا را تحمل می کنند، باید برای بارهای محوری اعضا ادامه یافته تحت اثر زلزله تشدید یافته $(\Omega_0 E)$ طراحی شوند.

ترکیب بار عادی	$1.2D + L + E + 0.2S$
ترکیب بار ویژه لرزه ای	$1.2D + L + \Omega_0 E + 0.2S$

06	Seismic Design Category	D
07	Design System Omega0	3

شکل (۴-۵) تعیین Ω_0

۵-۱-۵- تعیین درجه نامعینی

این عدد برابر 1 یا 1.2 خواهد بود. در آئین نامه ۲۸۰۰ در صورتی که سیستم باربر لرزه‌ای در یک راستا به میزان مناسبی مهیا نشده باشد، نیروی زلزله در آن راستا در عدد ρ که 1.2 می باشد، ضرب می شود (نیروی زلزله 20% افزایش می یابد).

برنامه Etabs ضریب ρ را در ساخت ترکیبات بار پیش فرض معمولی و تشدید یافته خود استفاده می - نماید. این برنامه این ضریب را برای هر دو راستای ساختمان فقط یک عدد در نظر می گیرد.

07	Design System Omega0	3
08	Design System Rho	1
09	Design System Sds	0.5

شکل (۵-۵) تعیین درجه نامعینی

۵-۱-۶- تعیین ضریب Sds

در آئین نامه ASCE/SE17 برای در نظر گرفتن اثر مولفه قائم زلزله، تمام بارهای مرده به اندازه $0.2S_{DS}$ افزایش یا کاهش داده می شود.

در آئین نامه آمریکا این افزایش بار مرده به دلیل اثر مولفه قائم زلزله هم در ترکیبات بار عادی و هم در ترکیبات بار شدید یافته، یک بار به صورت افزایشی و یک بار به صورت کاهشی اعمال می‌گردد.

$$(1.2 + 0.2S_{DS})DL \pm \rho Q_E + 1.0LL \quad (\text{ASCE 2.3.2-5, 12.4.2.3})$$

$$(0.9 - 0.2S_{DS})DL \pm \rho Q_E \quad (\text{ASCE 2.3.2-7, 12.4.2.3})$$

وارد کردن ضرایب Rho و Sds در این قسمت به معنای اعمال اتوماتیک آن توسط نرم افزار نیست. بلکه بعد از وارد کردن این ضرایب باید ترکیب بارهای قبلی حذف شده و مجدداً ترکیب بارهای پیش فرض اضافه شود.

اگر ترکیب بارها بصورت دستی تعریف شود، در این صورت مقدار این ضرایب اثری نخواهد داشت.

06	Seismic Design Category	D
07	Design System Omega0	3
08	Design System Rho	1
09	Design System Sds	0.5

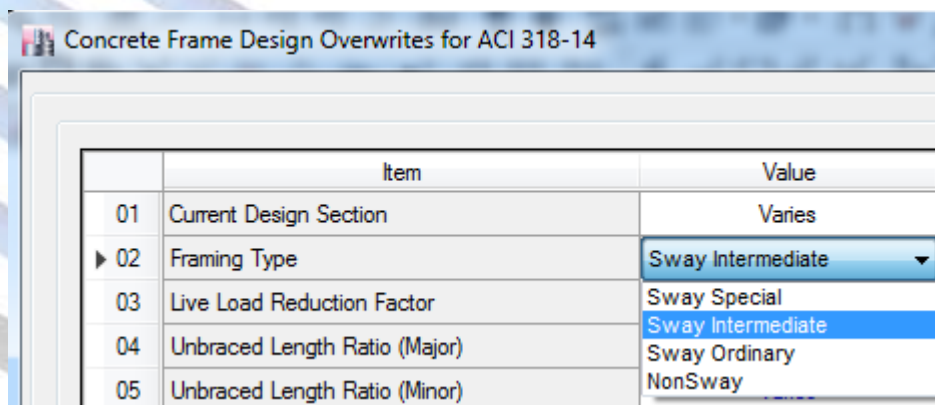
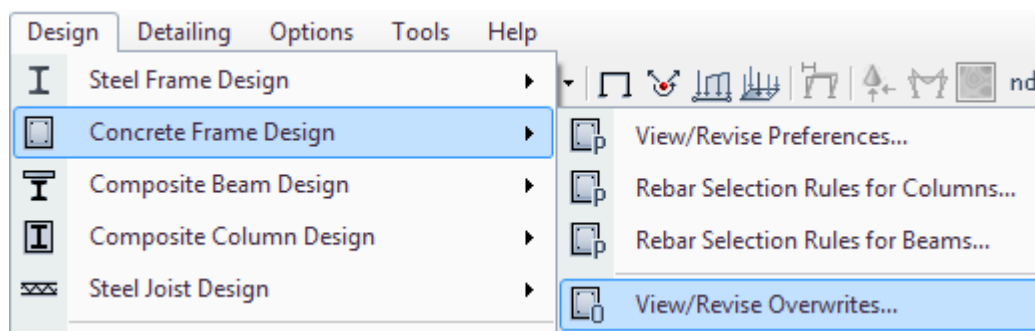
$$\text{If } A=0.35 \Rightarrow S_{ds}=1.05I$$

$$\text{If } A < 0.35 \Rightarrow S_{ds}=0$$

شکل (۵-۶) تعیین ضریب Sds

۵-۲- تعیین شکل پذیری سازه بتنی

بدین منظور کلیه اعضای سازه را انتخاب کرده و از مسیر زیر سطح شکل پذیری را تعیین می‌کنیم.

شکل (۵-۷) تعیین سطح شکل پذیری.

۵-۳- انتخاب ترکیب بار طراحی

فصل ۶-

تحلیل دینامیکی

۶-۱-۱- تحلیل طیفی

فرض اساسی روش طیفی بدین صورت مطرح میشود که تغییر فرمهای سازه در اثر زلزله را میتوان با ترکیب شکل مودهای ارتعاشی سازه بدست آورد.

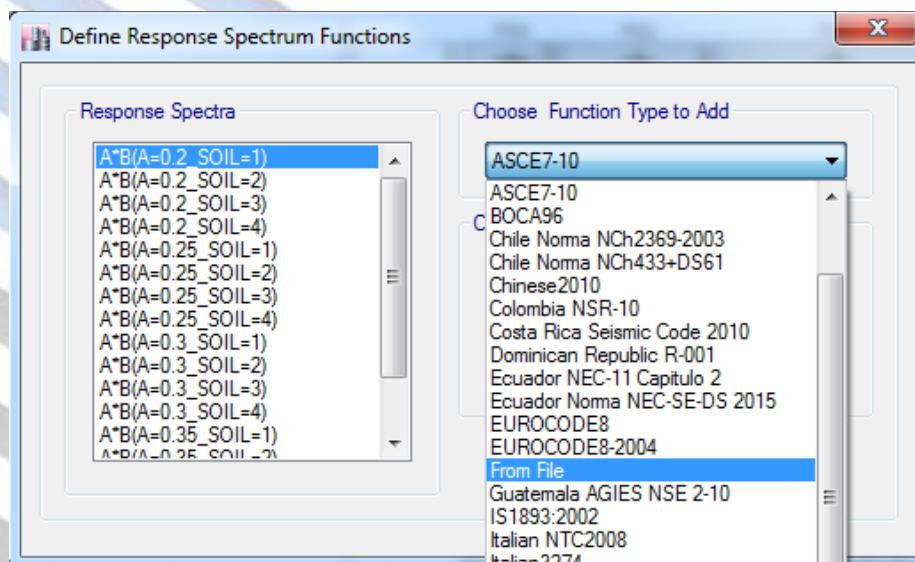
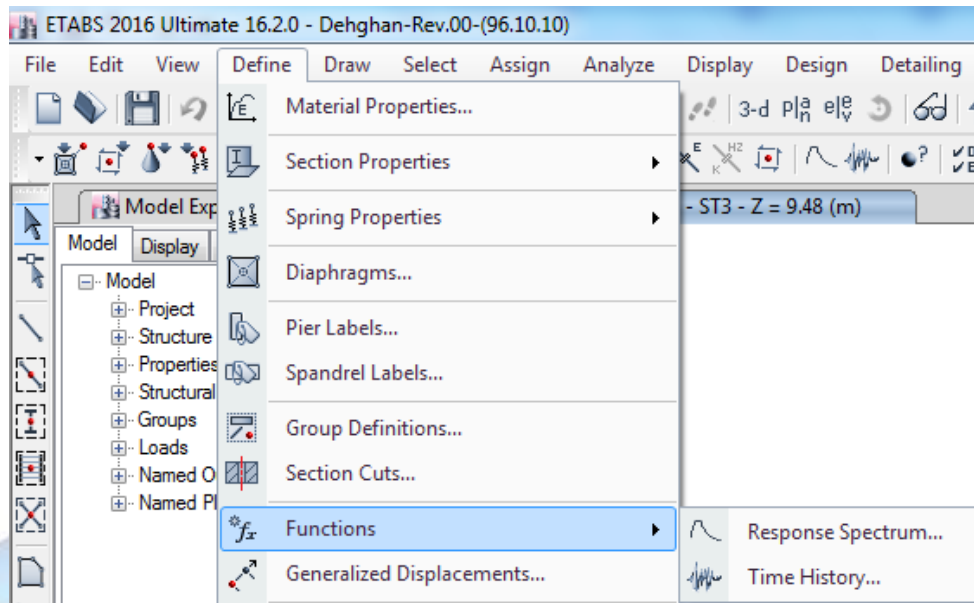
۳-۲-۲ روشهای تحلیل خطی

روشهای تحلیل خطی را می توان در کلیه ساختمانها با هر تعداد طبقه به کار برد. تنها، روش استاتیکی معادل را می توان در ساختمانهای سه طبقه و کوتاه تر، از تراز پایه و یا ساختمانهای زیر به کار گرفت:

- الف- ساختمانهای منظم با ارتفاع کمتر از ۵۰ متر از تراز پایه
- ب- ساختمانهای نامنظم با ارتفاع کمتر از ۵۰ متر از تراز پایه که دارای:
  - نامنظمی زیاد و شدید پیچشی در پلان نباشد
  - نامنظمی جرمی، نرم و خیلی نرم در ارتفاع نباشد

۶-۱-۱-۱ نحوه تعریف طیف طرح

بر اساس نوع زمین و لرزه خیزی منطقه، مقادیر AB را بر حسب زمان تناوب سازه در محیط اکسل محاسبه کرده و نتیجه را در یک فایل متنی ذخیره کنید. سپس از مسیر نشان داده شده در شکل زیر، این مقادیر را به نرم افزار معرفی کنید.

شکل (۱-۶) مسیر تعریف طیف طرح

۲-۱-۶- تعداد مدهای نوسان

۲-۱-۴-۳ تعداد مدهای نوسان

در هر یک از دو امتداد متعامد ساختمان باید تمام مدهای نوسان که مجموع جرم‌های مؤثر در آنها بیشتر از ۹۰ درصد جرم کل سازه است، در نظر گرفته شود.

توجه: در ساختمان های رایج که دارای دیافراگم صلب هستند، هر کف سازه ای را میتوان با سه درجه آزادی (دو درجه آزادی انتقالی و یک درجه آزادی چرخشی) در مرکز جرم مدل سازی نمود. بنابراین به ازای هر کف سازه ای، سه مود نوسان در سازه تعریف میشود.

با توجه به اینکه در حال حاضر، نرم افزارهای مورد کاربرد مهندسين مانند نرم افزار ETABS، بطور خودکار محاسبات مربوط به تحلیل طیفی را انجام میدهند، توصیه میشود در کلیه ساختمان ها به ازای هر کف سازه ای، سه مود نوسان در نظر گرفته شود. اما در ساختمان های بلند مرتبه (بیش از حدود ۳۵ طبقه) لحاظ نمودن تعداد زیاد مودهای نوسان باعث افزایش هزینه های محاسباتی (طولانی شدن زمان تحلیل) شده که در این شرایط بهتر است بر اساس ضوابط ایین نامه، تعداد مودهایی که ۹۰ درصد جرم موثر تجمعی را در هر دو راستای متعامد ساختمان تامین میکنند، در نظر گرفت.

The image shows a screenshot of the ETABS software interface. The 'Model Explorer' window is open, displaying a tree view of the model's components. The 'Modal Participating Mass Ratios' option is selected under the 'Modal Results' folder. Below this, a table titled 'Modal Participating Mass Ratios' is displayed, showing the results for the first seven modes.

Case	Mode	Period sec	UX	UY	UZ	Sum UX	Sum UY	Sum UZ	RX
Modal	1	1.992	0.0008	0.718	0	0.0008	0.718	0	0.2864
Modal	2	1.644	0.6535	0.0015	0	0.6543	0.7195	0	0.0003
Modal	3	1.556	0.0744	0.0009	0	0.7287	0.7204	0	3.255E-05
Modal	4	0.711	0.0001	0.1278	0	0.7288	0.8482	0	0.3778
Modal	5	0.601	0.1126	0.0006	0	0.8414	0.8489	0	0.0016
Modal	6	0.567	0.0195	0.0011	0	0.8609	0.85	0	0.0027
Modal	7	0.477	0.0009	0.0005	0	0.8647	0.8605	0	0.0500

شکل (۶-۲) مسیر کنترل تعداد مودهای نوسان در نرم افزار

۶-۱-۳- اعمال ضابطه ۱۰۰-۳۰ در تحلیل دینامیکی طیفی

۳-۱-۴ ساختمان باید در دو امتداد عمود بر هم در برابر نیروی زلزله محاسبه شود. به طور کلی می توان محاسبه در هر یک از این دو امتداد را جز در موارد زیر به طور مجزا و بدون در نظر گرفتن نیروی زلزله در امتداد دیگر انجام داد.

الف- ساختمان های نامنظم در پلان

ب- کلیه ستون هایی که در محل تقاطع دو و یا چند سیستم مقاوم باربر جانبی قرار

۲۶ / مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی

دارند. در این موارد چنانچه بارمحوری ناشی از اثر زلزله در ستون، در هر یک از دو امتداد مورد نظر، کمتر از ۲۰ درصد ظرفیت بار محوری ستون باشد، این ضابطه را می توان نادیده گرفت.

در موارد فوق امتداد نیروی زلزله باید با زاویه مناسبی که حتی المقدور بیشترین اثر را ایجاد می کند، انتخاب شود و یا می توان صد درصد نیروی زلزله هر امتداد را با ۳۰ درصد نیروی زلزله در امتداد عمود بر آن را ترکیب کرد. در این موارد منظور کردن برون مرکزی اتفاقی، موضوع بند (۳-۳-۷)، در امتدادی که ۳۰ درصد نیرو اعمال می شود، الزامی نیست.

۳-۱-۵ نیروی زلزله در هر یک از امتدادهای ساختمان باید در هر دو جهت آن امتداد یعنی به صورت رفت و برگشت در نظر گرفته شود.

بمنظور اعمال اثرات همزمان زلزله در دو راستای متعامد در روش طیفی، میتوان از سه رویکرد کلی استفاده کرد:

☞ رویکرد اول: جمع کردن اثر ۳۰ درصد متعامد بصورت جمع جبری

☞ تعریف SPX و SPY بصورت مجزا در قسمت Load case و سپس ترکیب آنها در ترکیب

بارها بصورت $SPX+0.3SPY$

☞ استفاده از روش جمع قدرمطلق ها با ضریب یک: در این روش با انتخاب گزینه Absolute از

قسمت Directional Combination Type و اعمال ضریب یک بعنوان ضریب مقیاس، در

حالت بار طیفی تعریف شده برای راستای X (U1) را برابر با ضریب همپایگی و ضریب طیفی

در راستای Y (U2) را برابر با ضریب همپایگی $0.3 \times$ تعریف میکنیم (و برعکس)

☞ رویکرد دوم: تعریف زلزله بصورت زاویه دار (SP0, SP15, ... SP165)

☞ رویکرد سوم: تعریف یک زلزله واحد بنام SPXY در قسمت Load Case و ترکیب جهت های X و Y

بصورت SRSS

☞ توجه: در تحلیل طیفی، بار زلزله فقط با علامت مثبت در نظر گرفته میشود چرا که نتایج حاصل از این روش همواره مثبت بوده و در نرم افزار برای هر منظور بحرانی ترین وضعیت در نظر گرفته میشود.

☞ رویکرد اول: جمع کردن اثر ۳۰ درصد متعامد بصورت جمع جبری

☞ تعریف SPX و SPY بصورت مجزا در قسمت Load case و سپس ترکیب آنها در ترکیب

بارها بصورت $SPX+0.3SPY$

Load Case Data

General

Load Case Name: SPX [Design...]

Load Case Type: Response Spectrum [Notes...]

Exclude Objects in this Group: Not Applicable

Mass Source: Previous (MsSrc1)

Loads Applied

Load Type	Load Name	Function	Scale Factor
Acceleration	U1	A*B(A=0.35_SOIL=2)	2.9027

[Add] [Delete] [Advanced]

Other Parameters

Modal Load Case: Modal

Modal Combination Method: CQC

Include Rigid Response

Rigid Frequency, f1: [ ]

Rigid Frequency, f2: [ ]

Periodic + Rigid Type: [ ]

Earthquake Duration, td: [ ]

Directional Combination Type: SRSS

Absolute Directional Combination Scale Factor: [ ]

Modal Damping: Constant at 0.05 [Modify/Show...]

Diaphragm Eccentricity: 0.05 for All Diaphragms [Modify/Show...]

[OK] [Cancel]

Load Case Data

General

Load Case Name: SPY [Design...]

Load Case Type: Response Spectrum [Notes...]

Exclude Objects in this Group: Not Applicable

Mass Source: Previous (MsSrc1)

Loads Applied

Load Type	Load Name	Function	Scale Factor
Acceleration	U2	A*B(A=0.35_SOIL=2)	3.2533

[Add] [Delete] [Advanced]

Other Parameters

Modal Load Case: Modal

Modal Combination Method: CQC

Include Rigid Response

Rigid Frequency, f1: [ ]

Rigid Frequency, f2: [ ]

Periodic + Rigid Type: [ ]

Earthquake Duration, td: [ ]

Directional Combination Type: SRSS

Absolute Directional Combination Scale Factor: [ ]

Modal Damping: Constant at 0.05 [Modify/Show...]

Diaphragm Eccentricity: 0.05 for All Diaphragms [Modify/Show...]

[OK] [Cancel]

شکل (۳-۶) تعریف SPY و SPX بصورت مجزا در قسمت Load case

🔗 رویکرد اول: جمع کردن اثر ۳۰ درصد متعامد بصورت جمع جبری

🔗 استفاده از روش جمع قدرمطلق ها با ضریب یک

Load Case Data

General

Load Case Name: SPX+0.3SPY

Load Case Type: Response Spectrum

Exclude Objects in this Group: Not Applicable

Mass Source: Previous (MsSrc1)

Loads Applied

Load Type	Load Name	Function	Scale Factor
Acceleration	U1	A*B(A=0.35_SOIL=2)	2.9027
Acceleration	U2	A*B(A=0.35_SOIL=2)	0.9834

Buttons: Design..., Notes..., Add, Delete, Advanced

Load Case Data

General

Load Case Name: SPY+0.3SPX

Load Case Type: Response Spectrum

Exclude Objects in this Group: Not Applicable

Mass Source: Previous (MsSrc1)

Loads Applied

Load Type	Load Name	Function	Scale Factor
Acceleration	U2	A*B(A=0.35_SOIL=2)	3.2778
Acceleration	U1	A*B(A=0.35_SOIL=2)	0.8708

Buttons: Design..., Notes..., Add, Delete, Advanced

شکل (۴-۶) جمع کردن اثر ۳۰ درصد متعامد بصورت جمع جبری (روش جمع قدرمطلق ها)

۶-۱-۴- همپایه کردن

۳-۴-۱-۴ اصلاح مقادیر بازتابها

در مواردی که برش پایه به دست آمده از روش تحلیل طیفی کمتر از برش پایه تحلیل استاتیکی معادل، رابطه (۳-۱) باشد، مقدار برش پایه تحلیل طیفی باید به مقادیر زیر افزایش داده شده و بازتابهای سازه متناسب با آنها اصلاح گردد. برش پایه استاتیکی معادل عنوان شده در ردیفهای زیر، مقدار برش پایه بر اساس رابطه (۳-۱) و با استفاده از مشخصات طیف استاندارد است.

الف- در سازه‌های نامنظم، که نامنظمی در آنها از نوع "طبقه خیلی ضعیف" یا "طبقه خیلی نرم" یا "پیچشی شدید" نباشد، مقادیر بازتابها باید در ۹۰ درصد نسبت

برش پایه استاتیکی معادل به برش پایه به دست آمده از تحلیل طیفی ضرب شوند. ولی در سازه‌های نامنظمی که نامنظمی آنها مشمول موارد فوق‌الذکر باشد، مقادیر بازتابها باید در نسبت برش پایه استاتیکی معادل به برش به دست آمده از تحلیل طیفی ضرب شود.

ب- در سازه‌های منظم، مقادیر بازتابها باید در ۸۵ درصد نسبت برش پایه استاتیکی معادل به برش پایه به دست آمده از تحلیل طیفی ضرب شود.

تبصره: مقادیر برش پایه تعدیل شده در بندهای الف و ب نباید از برش پایه به دست آمده از تحلیل طیفی کمتر در نظر گرفته شود.

پس از تعریف حالات بار طیفی، کفایت یکبار سازه را تحلیل کنیم و مقدار برش پایه حاصل از تحلیل استاتیکی معادل مقایسه نماییم.

۱- اگر ساختمان دارای یکی از نامنظمی‌های طبقه خیلی ضعیف، طبقه خیلی نرم یا شدید پیچشی باشد، برای هر راستا بطور مجزا، دو وضعیت بشرح زیر ممکن است رخ دهد:

۱-۱- برش پایه طیفی بزرگتر از برش پایه استاتیکی باشد. در این حالت نیازی به اصلاح ضرایب طیفی نبوده و طراحی سازه با همین ضرایب انجام میشود.

۲-۱- برش پایه طیفی کوچکتر از برش پایه استاتیکی باشد. در این حالت، ضرایب طیفی در نسبت برش پایه استاتیکی به طیفی ضرب شده و پس از تحلیل دوباره سازه، طراحی انجام میگیرد.

۲- اگر ساختمان نامنظم باشد اما شامل بند ۱ نباشد، برای هر راستا بطور مجزا دو وضعیت بشرح زیر ممکن است رخ دهد.

۲-۱- برش پایه طیفی بزرگتر از $0/90$ برش پایه استاتیکی باشد. در این حالت نیازی به اصلاح ضرایب طیفی نبوده و طراحی سازه با همین ضرایب انجام میشود.

۲-۲- برش پایه طیفی کوچکتر از $0/90$ برش پایه استاتیکی باشد. در این حالت ضرایب طیفی در $0/90$ برابر نسبت برش پایه استاتیکی به طیفی ضرب شده و پس از تحلیل دوباره سازه، طراحی انجام میگیرد.

۳- اگر ساختمان منظم باشد، برای هر راستا بطور مجزا، دو وضعیت به شرح زیر ممکن است رخ دهد.

۳-۱- برش پایه طیفی بزرگتر از $0/85$ برش پایه استاتیکی باشد. در این حالت نیازی به اصلاح ضرایب طیفی نبوده و طراحی سازه با همین ضرایب انجام میشود.

۳-۲- برش پایه طیفی کوچکتر از $0/85$ برش پایه استاتیکی باشد. در این حالت ضرایب طیفی در $0/85$ برابر نسبت برش پایه استاتیکی به طیفی ضرب شده و پس از تحلیل دوباره سازه، طراحی انجام میگیرد.

توجه: برش پایه طیفی وابسته به دوره تناوب مودهای نوسان سازه است به بیانی دیگر وابسته به سختی سازه. در حین انجام عملیات طراحی سازه، مهندس طراح ابعاد اعضای سازه را بر اساس نیاز تغییر داده و در نتیجه سختی سازه تغییر خواهد کرد. همچنین ممکن است به دلیل تغییر جرم سازه، برش پایه استاتیکی تغییر یابد. بنابراین مهندس طراح میبایست پس از طراحی سازه، عمل همپایه سازی برش پایه طیفی به استاتیکی را دوباره انجام دهد و از مقدار نهایی ان اطمینان حاصل نماید.